

Fundacja Praesterno

działająca w obszarze zapobiegania wykluczeniu społecznemu

ul. Widok 22/30, 00-023 Warszawa
tel. (+48) 601 311 454, mail: biuro@praesterno.pl,
www.praesterno.pl, www.narkomania.org.pl

RAPORT TECHNICZNY Z BADAŃ DIAGNOSTYCZNYCH ZACHOWAŃ PROBLEMOWYCH MŁODZIEŻY W SPOŁECZNOŚCI GRUDZIĄDZA I WŁOCŁAWKA

Badania zrealizowane w ramach programu pn.

Systemowa profilaktyka uzależnień w społeczności lokalnej Grudziądza.
Wdrożenie pilotażowe i ewaluacja wraz z rekomendacjami dla innych
społeczności lokalnych.

Warszawa, grudzień 2023 r.

Zadanie jest współfinansowane ze środków Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 w ramach konkursu przeprowadzonego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

Spis treści

WPROWADZENIE	4
PODSUMOWANIE.....	5
CHARAKTERYSTYKA PRÓB BADAWCZYCH ZREALIZOWANYCH W BADANIACH PRETESTOWYCH	14
.....	14
LICZBY BADANYCH KLAS	14
CHARAKTERYSTYKA SOCJODEMOGRAFICZNA PRÓBY	17
<i>Lokalizacja szkoły badanych uczniów .....</i>	<i>18</i>
<i>Typ szkoły uczniów szkół ponadpodstawowych .....</i>	<i>18</i>
<i>Płeć .....</i>	<i>19</i>
<i>Wiek.....</i>	<i>20</i>
<i>Narodowość.....</i>	<i>21</i>
<i>Środowisko domowe.....</i>	<i>21</i>
<i>Wykształcenie matki.....</i>	<i>22</i>
<i>Wykształcenie ojca .....</i>	<i>23</i>
<i>Rodzeństwo .....</i>	<i>24</i>
<i>Miejsce zamieszkania .....</i>	<i>24</i>
<i>Długość aktualnego miejsca zamieszkania.....</i>	<i>25</i>
ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE	26
PAPIEROSY/E-PAPIEROSY	26
AKTUALNE KONTAKTY Z PAPIEROSAMI.....	27
UŻYWANIE TZW. E-PAPIEROSÓW LUB IQOS (URZĄDZENIE PODGRZEWAJĄCE TYTONI).....	28
PRZEWIDYWANIA UŻYWANIA TYTONIU W PRZYSZŁOŚCI	29
NAPOJE ALKOHOŁOWE	30
<i>Picie napojów alkoholowych.....</i>	<i>31</i>
<i>Upijanie się napojami alkoholowymi.....</i>	<i>33</i>
<i>Przewidywania picia napojów alkoholowych w przyszłości.....</i>	<i>34</i>
<i>Przewidywanie niemożności odmowy wypicia alkoholu w różnych sytuacjach .....</i>	<i>35</i>
<i>Przekonanie o możliwości kupna alkoholu.....</i>	<i>37</i>
NARKOTYKI	38
<i>Substancje użyte przez młodzież w trakcie inicjacji narkotykowej .....</i>	<i>39</i>
<i>Używanie narkotyków w ciągu ostatnich 12 miesięcy.....</i>	<i>40</i>
<i>Substancje używane przez młodzież w ciągu ostatnich 12 miesięcy .....</i>	<i>41</i>
<i>Przewidywania używania narkotyków w przyszłości.....</i>	<i>42</i>
OCENA RYZYKA PALENIA PAPIEROSÓW, PICIA ALKOHOŁU I UŻYWANIA NARKOTYKÓW.	43
INNE PROBLEMY EKSTERNALIZACYJNE	46
ZACHOWANIA SPRZECZNE Z PRAWEM	46
PRZEMOC FIZYCZNA ORAZ CYBERPRZEMOC.....	48
INTERNALIZACYJNE WSKAŹNIKI ZABURZEŃ ZDROWIA PSYCHICZNEGO	49
SAMOOCENA ZDROWIA PSYCHICZNEGO.....	49
OBJAWY DEPRESYJNE.	50
MYŚLI SAMOBÓJCZE	52
CZYNNIKI RÓWIEŚNICZE	53
POZYTYWNA OCENA PRZEZ RÓWIEŚNIKÓW FUNKCJONOWANIA SZKOLNEGO	54
POZYTYWNA OCENA PRZEZ RÓWIEŚNIKÓW ZACHOWAŃ ANTYSPOŁECZNYCH.....	56
POZYTYWNA OCENA PRZEZ RÓWIEŚNIKÓW ZACHOWAŃ DOTYCZĄCYCH ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH	57
AKCEPTACJA UŻYWANIA SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH.....	58

FUNKCJONOWANIE W SZKOLE	60
WYNIKI BADANYCH W NAUCE I OPUSZCZANIE LEKCJI (WAGAROWANIE)	60
STOSUNEK NAUCZYCIELI DO UCZNIÓW	62
ZAUFANIE DO WYCHOWAWCY	65
POCZUCIE UCZNIÓW WIĘZI ZE SZKOŁĄ	66
FUNKCJONOWANIE W RODZINIE.....	67
WSPARCIE EMOCJONALNE ZE STRONY RODZICÓW	67
POSTRZEGANIE PRZEZ NASTOLATKA AKCEPTACJI LUB BRAKU AKCEPTACJI RODZICÓW DOTYCZĄCEJ ZACHOWAŃ RYZYKOWNYCH DZIECKA.....	68
MONITOROWANIE RODZICIELSKIE, JASNE OCZEKIWANIA RODZICÓW, ZASADY RODZINNE.....	71
ALKOHOL W OBYCZAJOWOŚCI LOKALNEJ.....	74
STYL ŻYCIA MŁODZIEŻY	76
UŻYWANIE INTERNETU	79
KŁOPOTY ZWIĄZANE Z KORZYSTANIEM Z NOWYCH TECHNOLOGII.....	79
CZAS SPĘDZANY DZIENNIE W INTERNECIE	80
PROBLEMATYCZNE UŻYWANIE INTERNETU (PUI).....	81
SPIS TABEL	85

WPROWADZENIE

Na podstawie umowy z Krajowym Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom Fundacja PRAESTERNO realizuje w okresie 19.09.2022-31.12.2024 zadanie publiczne pod nazwą *Systemowa profilaktyka uzależnień w społeczności lokalnej Grudziądza. Wdrożenie pilotażowe i ewaluacja wraz z rekomendacjami dla innych społeczności lokalnych*. Zadanie jest współfinansowane ze środków Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 w ramach konkursu przeprowadzonego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

Celem projektu jest:

- 1) opracowanie, pilotażowe wdrożenie oraz ewaluacja systemowych działań profilaktycznych w społeczności lokalnej miasta Grudziądz (społeczność grudziądzka),
- 2) opracowanie - na podstawie wiedzy o profilaktyce i przeprowadzonego pilotażu - rekomendacji dotyczących organizowania w społeczności lokalnej działań profilaktycznych o podstawach naukowych i potwierdzonej skuteczności, które wspierać będą prawidłowy rozwój i bezpieczeństwo wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz ograniczać ryzyko występowania zachowań problemowych.

Projekt adresowany jest do następujących grup odbiorców w społeczności Grudziądza:

- uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych;
- rodzice uczniów;
- osoby pracujące z dziećmi i młodzieżą;
- przedstawiciele władz i instytucji lokalnych;
- mieszkańcy.

Formalne umocowanie projektu w społeczności lokalnej

Podstawą projektowanych w społeczności Grudziądza działań profilaktycznych jest porozumienie między władzami miasta a Krajowym Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom. Ocena rezultatów projektu dokonana zostanie w kontekście porównania wyników prowadzonych systemowych działań profilaktycznych z sytuacją w podobnej pod względem branych pod uwagę kryteriów społeczności lokalnej, w której nie będą w ramach projektu prowadzone podobne działania. Planujemy realizację kontekstowych badań porównawczych w społeczności lokalnej miasta Włocławka (społeczność kontrolna) na podstawie umowy z władzami Włocławka.

W ramach realizacji projektu w okresie marzec – czerwiec 2023 roku przeprowadzono diagnostycznych badań młodzieży szkolnej Grudziądza i Włocławka (społeczności kontrolnej) w zakresie identyfikacji zachowań ryzykownych młodzieży, czynników ryzyka i czynników chroniących związanych z używaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież (badania obejmują klasy szóste szkół podstawowych oraz klasy pierwsze szkół ponadpodstawowych).

PODSUMOWANIE

Poziom zachowań ryzykownych młodzieży nie różnicuje istotnie diagnozowanych środowisk lokalnych (Grudziądz i Włocławka).

W badaniach diagnozowano – poza środkami psychoaktywnymi - rozpowszechnienie takich problemów eksternalizacyjnych jak kontakty ze środkami psychoaktywnymi, łamanie prawa, przemoc fizyczną oraz cyberprzemoc.

Doświadczenia młodzieży ze środkami psychoaktywnymi są funkcją wieku w badanych grupach wiekowych - są powszechniejsze w starszej grupie – uczniów klas pierwszych szkół ponadpodstawowych w porównaniu z uczniami klas szóstych szkół podstawowych.

Palenie papierosów i picie alkoholu nie różnicuje chłopców i dziewcząt. W młodszej grupie pali papierosy co najwyżej 5% uczniów, w starszej 23%.

W młodszej grupie co najmniej jednokrotne wypicie napoju alkoholowego w ciągu ostatnich 30 dni ujawnia 3% - 7% uczniów, w ciągu ostatnich 12 miesięcy 8% - 16%, wśród starszych uczniów w ciągu ostatnich 30 dni ujawnia 37% - 42% uczniów, w ciągu ostatnich 12 miesięcy 54% - 57%.

Doświadczenia z narkotykami są podobne bez względu na płeć w młodszej grupie – 1% w ciągu ostatnich 12 miesięcy, istotnie częstsze wśród starszych chłopców - 13% w ciągu ostatnich 12 miesięcy w porównaniu ze starszymi dziewczętami - 6% w ciągu ostatnich 12 miesięcy).

Oceniając **ryzyko używania środków psychoaktywnych** młodzież uznała za umiarkowanie lub bardzo ryzykowne:

wypalanie dziennie co najmniej paczki papierosów - ok. 90% młodzieży,

wypijanie prawie codziennie 4 drinków alkoholu - ponad 80%,

za najbardziej ryzykowne wśród narkotyków i NSP młodzież uznała nie rzadsze niż raz w miesiącu regularne branie „dopalaczy” - 75% - 90% młodzieży,

w dalszej kolejności nie rzadsze niż raz w miesiącu regularne:

branie amfetaminy - 74% - 88% młodzieży,

branie ecstasy - 69% - 82% młodzieży,

palenie marihuany lub haszyszu - 65% - 79% młodzieży.

W zakresie **zachowań sprzecznych z prawem** w ciągu ostatnich 12 miesięcy:

do brania rzeczy należących do innych przyznało się 31% - 42% młodzieży, podobnie często w branych pod uwagę grupach młodzieży,

celowe uderzenie/uszkodzenie kogoś ujawniło 32% - 40% młodzieży, istotnie częściej starsi chłopcy w porównaniu ze starszymi dziewczętami,

celowe niszczenie nie swojej własności ujawniło 13% - 22% młodzieży, istotnie częściej starsi chłopcy w porównaniu ze starszymi dziewczętami,

marihuanę lub inne narkotyki sprzedawała nieznaczna ilość badanych – do 5% wśród starszych chłopców z Włocławka.

Do co najmniej jednego z powyższych wykroczeń przyznało się ok. 50% badanych uczniów.

W obszarze **przemocy fizycznej** w ciągu ostatnich 12 miesięcy:

w roli sprawców ujawniło się 9% - 21% młodzieży, częściej starsi chłopcy w porównaniu ze starszymi dziewczętami,

do roli ofiary przyznało się 18% - 39% młodzieży, najczęściej młodsze dziewczęta z Grudziądza,

uczestnictwo w roli sprawców cyberprzemocy zgłosiło 7% - 14% młodzieży, najczęściej starsi chłopcy z Grudziądza.

Poważnym zjawiskiem są **problemy internalizacyjne** młodzieży (symptomy depresji, doświadczanie negatywnych stanów emocjonalnych), istotnie częstsze wśród dziewcząt w porównaniu z chłopcami w obu grupach wiekowych.

Co najmniej 14 dni w ciągu ostatnich 30 dni zdrowie badanych nie było dobre zdaniem:

12% młodszych chłopców i 22%-25% starszych chłopców,

ok. 30% młodszych dziewcząt i 47%-54% starszych dziewcząt.

Częste lub stałe doświadczenia negatywnych stanów emocjonalnych w ciągu ostatnich 7 dni:

przeżywanie smutku

12%-25% wśród chłopców,

29%-54% wśród dziewcząt,

poczucie bycia samotnym/samotną

12%-20% wśród chłopców,

29%-37% wśród dziewcząt,

bycie przygnębionym/przygnębioną

11%-20% wśród chłopców

29%-37% wśród dziewcząt

chęć płaczu

ok. 10% wśród chłopców

35%-43% wśród dziewcząt.

Co najmniej jednokrotne myśli samobójcze w ciągu ostatnich 12 miesięcy:

13%-20% wśród chłopców,

31%-35% wśród dziewcząt.

W zakresie innych problemów eksternalizacyjnych niż używanie środków psychoaktywnych, takich jak **zachowania sprzeczne z prawem oraz agresja fizyczna, psychiczna i cyberprzemoc:**

celowe łamanie/niszczenie nie należących do uczniów rzeczy w ciągu ostatnich 12 miesięcy ujawnia

17%-22% chłopców,
13%-22% dziewcząt,

branie rzecz należących do innych

31%-37% chłopców,
33%-42% dziewcząt,

celowe uderzenie/uszkodzenie kogoś

33%-40% chłopców,
28%-34% dziewcząt,

sprzedawanie narkotyków

do 5% chłopców,
do 2% dziewcząt.

Co najmniej jedno spośród powyższych wykroczeń ujawniło:

ok. 50% chłopców,
43%-53% dziewcząt.

W zakresie **przemocy** w ciągu ostatnich 12 miesięcy:

w przemocy fizycznej lub psychicznej wobec innych uczniów w roli sprawców brało udział

ok. 20% chłopców, istotnie częściej starsi chłopcy w porównaniu ze starszymi dziewczętami,
16%-21% młodszych i 9% starszych dziewcząt,

przemocy fizycznej lub psychicznej ze strony innych uczniów doświadczało

18%-28% chłopców,
22%-39% dziewcząt.

Koledze/koleżance dokuczało samodzielnie lub w grupie korzystając z internetu lub telefonów komórkowych:

11%-14% chłopców,
7%-13% dziewcząt.

Diagnozowano percepcję badanych dotyczącą **norm w środowisku rówieśniczym**, ich poglądów na temat przekonań rówieśników w odniesieniu do **funkcjonowania szkolnego**, wybranych **zachowań antysocjalnych** oraz **używania środków psychoaktywnych**.

W zakresie **funkcjonowania szkolnego** badani szacowali akceptację rówieśników dotyczącą posiadania dobrych stopni w szkole, przynależność do szkolnych klubów lub udział w innych formach aktywności szkolnej, „wyrabianie się” w szkole.

Oczekiwanie pozytywnej oceny przez rówieśników wszystkich testowanych aspektów funkcjonowania szkolnego charakteryzuje:

30%-35% chłopców,
30%-47% dziewcząt.

W zakresie oceny przez rówieśników **zachowań antyspołecznych** badani szacowali akceptację rówieśników dotyczącą bicia lub grożenia komuś, kradzieży czegoś, przynależności do kibiców miejscowej drużyny, agresywnie nastawionych do kibiców innych drużyn.

Oczekiwanie pozytywnej oceny przez rówieśników co najmniej jednego testowanego zachowania antysocjalnego spośród powyższych charakteryzuje:

17%-23% chłopców, istotnie częściej w porównaniu z dziewczętami,
10%-13% dziewcząt.

W zakresie oceny przez rówieśników zachowań dotyczących **środków psychoaktywnych**, badani szacowali akceptację rówieśników dotyczącą picia alkoholu, brania narkotyków, palenia papierosów.

Oczekiwanie pozytywnej oceny przez rówieśników co najmniej jednego testowanego zachowania dotyczącego środków psychoaktywnych charakteryzuje:

7% młodszych i 27%-31% starszych chłopców,
9% młodszych i 33% starszych dziewcząt.

Funkcjonowanie młodzieży w szkole diagnozowano pytając o **wyniki badanych w nauce i opuszczanie lekcji (wagarowanie), stosunek nauczycieli do uczniów, zaufanie do wychowawcy, poczucie uczniów więzi ze szkołą.**

Wysoka średnia ocen na koniec poprzedniego semestru (średnia między 4 a 6) charakteryzuje:

młodsze dziewczęta (59%-63%) w porównaniu z młodszymi chłopcami (54%-57%),
starsze dziewczęta (43%-49%) w porównaniu ze starszymi chłopcami (27%-29%).

Wagarowało (celowo opuszczało całe dni) co najmniej raz w ciągu ostatnich 30 dni:

21%-27% młodszych uczniów,
41%-53% starszych uczniów.

14 stwierdzeń diagnozowało opinię młodzieży na temat nauczycieli.

Policzono negatywne oceny badanych dotyczące 12 stwierdzeń (odpowiedzi nikt lub niewielka ilość nauczycieli) dotyczących kwestii lubienia przez nauczycieli rozmawiania z uczniami, traktowania uczniów z szacunkiem, chętnego wysłuchiwanie i doceniania pomysłów uczniów, zaufania do uczniów, indywidualnego troszczenia się o każdego ucznia, nie obrażania uczniów, wierzenia, że każdy uczeń jest w stanie nauczyć się, uznawania, że uczniowie mogą popełniać błędy tak długo, jak długo się uczą, przekonania, że ważniejsze jest to, ile kto się uczy niż to, jakie stopnie dostaje, nastawienia, żeby uczniowie zrozumieli temat, a nie żeby zapamiętali materiał, wiary, że ciężka praca ucznia bardzo dużo znaczy.

Policzono odsetki odpowiedzi negatywnych ocen nauczycieli (odpowiedzi *nikt* lub *niewielka ilość nauczycieli*) w co najmniej 6 twierdzeniach:

wśród młodszych uczniów negatywne oceny istotnie częściej przyznawały dziewczęta z Grudziądza (33%) w porównaniu z chłopcami, 26%-31% młodszych uczniów z Włocławka,

wśród starszych uczniów negatywne oceny przyznawane były istotnie częściej w Grudziądzu (ok. 36% wśród chłopców i dziewcząt) w porównaniu z uczniami z Włocławka (24%-28% wśród chłopców i dziewcząt).

W dwóch pozostałych stwierdzeniach policzono pozytywne oceny nauczycieli (co najmniej połowa nauczycieli) lepiej traktuje uczniów, którzy mają dobre oceny niż uczniów słabszych oraz troszczy się tylko o dobrych uczniów:

zdaniem 45%-55% młodzieży uważa, że co najmniej połowa nauczycieli z ich szkoły lepiej traktuje uczniów, którzy mają dobre oceny niż uczniów słabszych,

37%-46% młodzieży jest zdania, że co najmniej połowa nauczycieli troszczy się tylko o dobrych uczniów.

Zaufanie do wychowawcy diagnozowano oceną *czy zwracasz się do wychowawcy, gdy masz kłopoty*. Odpowiedzi *zawracam się często lub zawsze* udzieliło:

17%-25% młodszych badanych, częściej chłopcy z Włocławka (25%) w porównaniu z dziewczętami (17%),

11%-19% starszych badanych, częściej uczniowie z Włocławka w porównaniu z uczniami z Grudziądza.

Poziom **więzi uczniów ze szkołą** diagnozowano w oparciu o odpowiedzi na 6 stwierdzeń określających stosunek uczniów do szkoły

1. Lubię swoją szkołę
2. Nie obawiam się, że w szkole ktoś może mnie skrzywdzić, nastraszyć, lub coś mi zabrać
3. W mojej szkole czuję się bezpiecznie
4. Jestem blisko związany z koleżankami i kolegami z mojej szkoły
5. Czuję się związany z moją szkołą

6. Większość nauczycieli w mojej szkole jest bardzo dobrych (fachowych, sympatycznych)

Policzono odsetki odpowiedzi negatywnych (*raczej lub zdecydowanie nie*). Co najmniej 3 odpowiedzi negatywnych udzieliło:

28%-39% młodszych badanych, najczęściej dziewczęta z Włocławka,

19%-30% starszych badanych najczęściej dziewczęta z Grudziądza.

Funkcjonowanie młodzieży w rodzinie diagnozowano pytając o wsparcie emocjonalne ze strony rodziców, postrzeganie przez nastolatka akceptacji lub braku akceptacji rodziców dotyczącej zachowań ryzykownych dziecka, monitorowanie rodzicielskie, jasne oczekiwania rodziców, zasady rodzinne.

Wsparcie emocjonalne ze strony rodziców diagnozowano w oparciu o odpowiedzi na stwierdzenia dotyczące starania się rodziców w udzielaniu dziecku pomocy, dawania dziecku pomocy emocjonalnej i wsparcia, przekonania nastolatka, że może rozmawiać z rodzicami o swoich problemach.

Na wszystkie trzy stwierdzenia zgodziło się 47%-78% uczniów:

istotnie częściej chłopcy (63%-78%) w porównaniu z dziewczętami (47%-56%).

Postrzeganie przez nastolatka akceptacji lub braku akceptacji rodziców dotyczącej używania środków psychoaktywnych (picia alkoholu i upijania się, palenia papierosów i e-papierosów, używania marihuany/haszyszu, innych narkotyków, nieprzepisanych młodzieży leków na receptę).

Opinię, że zdecydowanie lub raczej wolno badanym używać co najmniej jednego środka psychoaktywnego wyraziło:

14%-18% młodszych uczniów,

35%-41% starszych uczniów.

Postrzeganie przez nastolatka akceptacji lub braku akceptacji rodziców dotyczącej zachowań sprzecznych z normami (kradzież, malowanie graffiti bez pozwolenia, bójki, jazda środkami komunikacji „na gapę”, ściąganie na sprawdzianach, egzaminach).

Opinię, że zdecydowanie lub raczej wolno badanym zachowywać się w co najmniej jeden sposób sprzeczny z normami wyraziło:

47%-63% młodszych uczniów, częściej dziewczęta z Grudziądza (63%) w porównaniu z chłopcami (47%) oraz chłopcy z Włocławka (62%) w porównaniu z chłopcami z Grudziądza,

75%-85% starszych uczniów, najczęściej dziewczęta z Włocławka (85%).

Monitorowanie rodzicielskie diagnozowano pytaniami dotyczącymi oczekiwania rodziców informowania ich przez dziecko, że wróci później, informowania rodziców, z kim się spotyka, dokąd wychodzi wieczorem, kim są dziecka przyjaciele oraz ich rodzice, na co dziecko wydaje pieniądze, rozmawiania z rodzicami na temat swoich planów.

Wszystkie siedem stwierdzeń odrzuciło (odpowiedzi raczej lub zdecydowanie nie zgadzam się):

0,5%-5% młodszych uczniów, najczęściej dziewczęta z Grudziądzka,

0,4%-3% starszych uczniów, najczęściej chłopcy z Włocławka.

Diagnozowano także **monitoring rodzicielski dotyczący korzystania przez dziecko z internetu** poprzez trzy pytania dotyczące wiedzy rodziców co dziecko robi i jakie strony przegląda w internecie, rozmawiania z dzieckiem o zagrożeniach w sieci, kontrolowania czasu spędzanego przez dziecko w internecie.

Wszystkie trzy stwierdzenia odrzuciło (odpowiedzi raczej lub zdecydowanie nie zgadzam się):

13%-17% młodszych uczniów,

24%-30% starszych uczniów.

Alkohol w społeczności lokalnej szacowano poprzez postrzegane przez młodzież rozpowszechnienie picia alkoholu i problemów alkoholowych wśród dorosłych znanych respondentom. Młodzież ujawniała ilość znajomych dorosłych spoza rodziny, którzy przynajmniej raz w tygodniu piją alkohol lub upijają się lub leczyli się z powodu alkoholu.

Co najmniej kilkoro dorosłych spoza rodziny co najmniej raz w tygodniu:

pijących piwo lub wino zna:

niewiele mniej niż połowa (38%-47%) młodszych uczniów

i niemal połowa lub połowa (41%-51%) starszych uczniów,

pijących wódkę lub inne mocne alkohole zna:

mniej niż jedna piąta (16%) młodszych uczniów

i ponad jedna czwarta do jedna trzecia w zależności od płci i społeczności (37%-39%) starszych uczniów,

upijających się zna:

co dziesiąty lub nieco częściej niż co dziesiąty (10%-14%) młodszy uczeń/uczennica

i nieco mniej i nieco więcej niż co piąty (14%-23%) starszy uczeń/uczennica,

Co najmniej kilkoro znajomych dorosłych spoza rodziny, którzy leczyli się z powodu problemów związanych z alkoholem zna:

mniej niż co dziesiąty (3%-8%) młodszy uczeń/uczennica

i nieco mniej lub nieco więcej niż co dziesiąty (7%-12%) starszy uczeń/uczennica.

Styl życia młodzieży diagnozowało 9 pytań dotyczących gry na sprzęcie elektronicznym w dni powszednie oraz weekendy, kontaktowanie się z użyciem nowych technologii, oglądanie TV, DVD, streamingu na komputerze, przeglądanie internetu, pobieranie plików, odrabianie lekcji, realizowanie swoich pasji, spędzanie czasu wolnego poza domem, uprawianie hazardu.

Odsetki uczniów poświęcających na testowane czynności ponad 2 godziny dziennie w ciągu ostatnich 30 dni:

gra na sprzęcie elektronicznym w typowy dzień powszedni:

35%-47% młodszych uczniów,
25%-49% starszych uczniów,
istotnie częściej w każdej kategorii badanych chłopcy w porównaniu z dziewczętami,

gra na sprzęcie elektronicznym w typowy dzień weekendowy lub świąteczny:

43%-66% młodszych uczniów,
32%-65% starszych uczniów,
istotnie częściej w każdej kategorii badanych chłopcy w porównaniu z dziewczętami,

kontakty poprzez telefony, SMS-y, maile, czat, Facebook, itp.:

19%-46% młodszych uczniów,
40%-72% starszych uczniów,
istotnie częściej w każdej kategorii badanych dziewczęta w porównaniu z chłopcami,

oglądanie filmów/programów/seriali w TV, na DVD, w Internecie:

28%-42% młodszych uczniów,
34%-54% starszych uczniów,
częściej w każdej kategorii badanych dziewczęta w porównaniu z chłopcami,

przeglądanie internetu, pobieranie plików:

16%-37% młodszych uczniów,
28%-46% starszych uczniów,
istotnie częściej w każdej kategorii badanych dziewczęta w porównaniu z chłopcami,

odrabianie lekcji:

14%-21% młodszych uczniów,
17%-35% starszych uczniów, istotnie częściej dziewczęta w porównaniu z chłopcami,

swoje pasje, inne niż z wykorzystywaniem komputera lub internetu:

44%-53% młodszych uczniów,
42%-58% starszych uczniów, istotnie częściej chłopcy w porównaniu z dziewczętami,

spędzanie czasu poza domem (na podwórku, osiedlu, na mieście):

62%-71% w młodszej grupie,
60%-74% w starszej grupie, istotnie częściej wśród chłopców we Włocławku w porównaniu z chłopcami w Grudziądzu,

uprawianie hazardu:

0,5%-5% w młodszej grupie, istotnie częściej wśród chłopców z Włocławka (5%) w porównaniu z chłopcami z Grudziądza (2%),
0,3%-5% w starszej grupie, istotnie częściej wśród dziewcząt z Włocławka (3%) w porównaniu z dziewczętami z Grudziądza (0,3%).

Istotnym problemem, szczególnie wśród dziewcząt, jest problematyczne korzystanie z nowych technologii.

Przeżywanie kłopotów związanych z korzystaniem z nowych technologii w ciągu ostatnich 30 dni ujawnia:

12%-37% młodszych badanych, istotnie częściej chłopcy z Grudziądza (23%) w porównaniu z chłopcami we Włocławku (12%),
17%-35% starszych badanych,

We wszystkich kategoriach badanych na kłopoty związane z nowymi technologiami w ciągu ostatnich 30 dni częściej narzekają dziewczęta w porównaniu z chłopcami.

Czas spędzany w internecie. Ponad 2 godziny dziennie spędza w internecie:

64%-76% młodszych badanych, częściej dziewczęta w porównaniu z chłopcami,
78%-90% starszych badanych, istotnie częściej dziewczęta w porównaniu z chłopcami.

Problematyczne używanie internetu mierzone 8-itemową Skalą Kimberly Young charakteryzuje (co najmniej 5 wskazań tak lub raczej tak):

w młodszej grupie 8% dziewcząt z Grudziądza i 10% dziewcząt z Włocławka, istotnie częściej dziewczęta w porównaniu z chłopcami (4%),

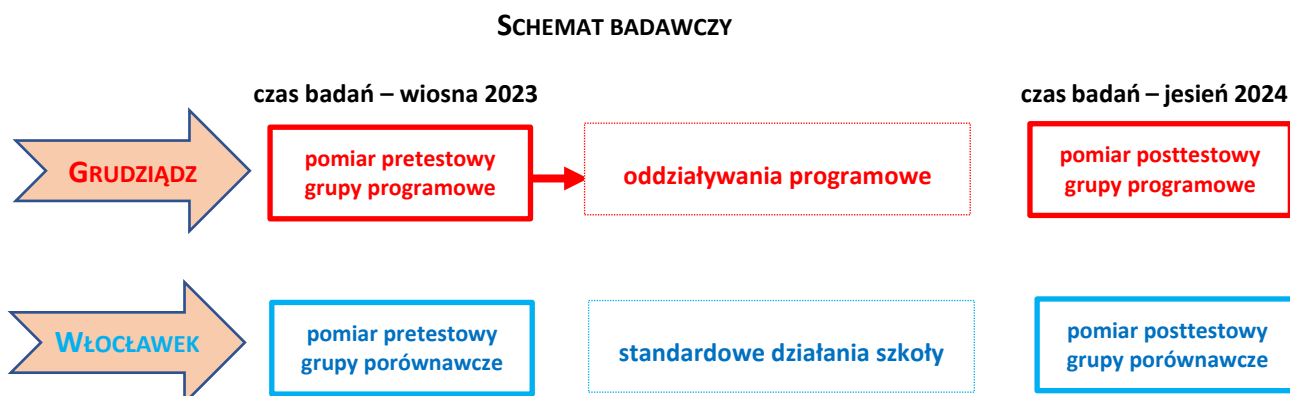
w starszej grupie 10% dziewcząt z Grudziądza i 13% dziewcząt z Włocławka, istotnie częściej dziewczęta w porównaniu z chłopcami (6%).

CHARAKTERYSTYKA PRÓB BADAWCZYCH ZREALIZOWANYCH W BADANIACH PRETESTOWYCH

W ramach realizacji projektu zaplanowano przeprowadzenie diagnostycznych badań młodzieży szkolnej Grudziądza i Włocławka (społeczności kontrolnej) w zakresie identyfikacji zachowań ryzykownych młodzieży, czynników ryzyka i czynników chroniących związanych z używaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież (badania obejmują klasy szóste szkół podstawowych oraz klasy pierwsze szkół ponadpodstawowych).

Planowane jest przeprowadzenie diagnozy obejmującej tych samych uczniów w schemacie badań pre i posttestowych (patrz Schemat nr 1). Pierwszy etap badań został zrealizowany w okresie marzec – czerwiec 2023 roku. Etap badań posttestowych zaplanowano na jesień 2024 roku. Między pomiarami planowane jest prowadzenie w społeczności grudziądzkiej oddziaływań programowych, w społeczności włocławskiej realizowany program nie przewiduje prowadzenia oddziaływań, realizowane będą tylko standardowe działania szkół.

Schemat nr 1

Liczby badanych klas

W obu badanych społecznościach badania prowadzono w:

- klasach szóstych szkół podstawowych
- klasach pierwszych liceów ogólnokształcących, techników i szkół branżowych I stopnia

Tabela nr 1 przedstawia liczbę klas w badanych szkołach, planowane do badań ilości klas oraz ilości klas, w których zrealizowano badania.

Tabela 1. Liczba klas

	liczba klas w badanych szkołach	planowana do badań ilość klas	ilość klas, w których zrealizowano badania
GRUDZIĄDZ			
szkoły podstawowe	40	40	40
licea ogólnokształcące	16	12	12
technika	28	21	21
szkoły branżowe I stopnia	9	7	7
Grudziądz ogółem	93	80	80
WŁOCŁAWEK			
szkoły podstawowe	31	31	29
licea ogólnokształcące	25	16	16
technika	29	19	15
szkoły branżowe I stopnia	7	5	4
Włocławek ogółem	92	71	64

W szkołach podstawowych planowano objąć badaniami wszystkie kasy szóste. W Grudziądzu wykonano w pełni zakładany plan, we Włocławku zbadano 94% klas szóstych SP.

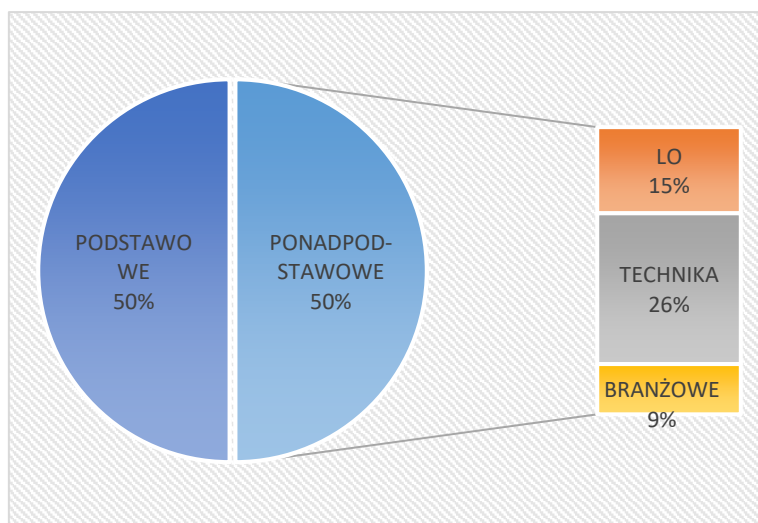
W obu społecznościach objęto badaniami wszystkie licea, technika i szkoły branżowe I stopnia. Liczba klas badana w poszczególnych szkołach zależała od ilości klas w danej szkole, wg poniższego schematu:

ilość klas w szkole	ilość badanych klas
1 klasa	1 klasa
2 lub 3 klasy	2 klasy
4 lub 5 klas	3 klasy
6 klas	4 klasy
7 klas	5 klas
8 klas	6 klas

W Grudziądzu zbadano 100% planowanych klas w liceach, technikach i szkołach branżowych. We Włocławku badaniami objęto 100% planowanych klas w liceach, 79% planowanych klas w technikach oraz 80% klas planowanych do badań w szkołach branżowych.

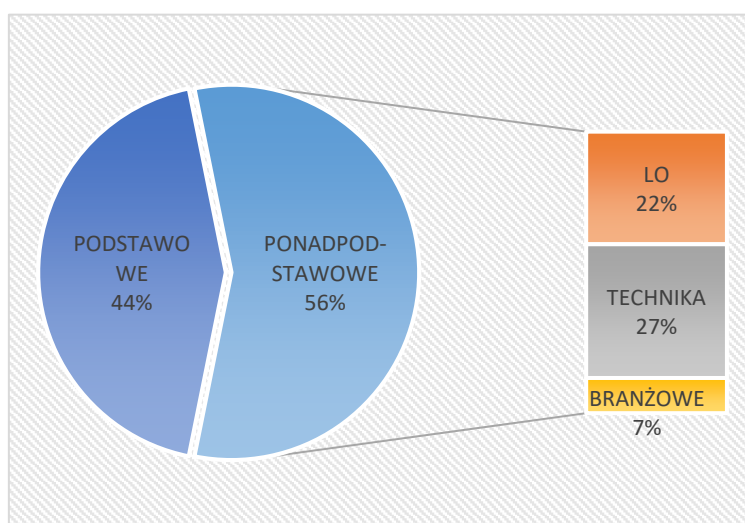
Proporcje klas badanych w różnych typach szkół w Grudziądzu i we Włocławku przedstawiają wykresy 1 i 2:

Wykres 2. Proporcje klas badanych w różnych typach szkół w Grudziądzu

50% klas badanych w Grudziądzu stanowiły klasy szóste szkół podstawowych, 50% klasy pierwsze szkół ponadpodstawowych, w tym 15% klasy w liceach ogólnokształcących, 26% klasy w technikach i 9% klasy w szkołach branżowych I stopnia.

Wykres 3. Proporcje klas badanych w różnych typach szkół we Włocławku

44% klas badanych w Grudziądzu stanowiły klasy szóste szkół podstawowych, 56% klasy pierwsze szkół ponadpodstawowych, w tym 22% klasy w liceach ogólnokształcących, 27% klasy w technikach i 7% klasy w szkołach branżowych I stopnia.

Odsetek uczniów uczestniczących w badaniach

Tabela 2 przedstawia globalną liczbę uczniów w badanych klasach w podziale na uczniów szkół grudziądzkich i włocławskich, liczbę i odsetek uczniów uczestniczących w badaniach, liczbę i odsetek uczniów, którzy nie brali udziału w badaniach oraz przyczyny nieuczestniczenia uczniów w badaniach (liczby i odsetki).

Tabela 2. Uczniowie w badanych klasach

Kategoria	ogółem		Grudziądz		Włocławek	
	N	%	N	%	N	%
ogółem - ilość uczniów w badanych klasach	3709	100%	2060	100%	1649	100%
uczniowie uczestniczący w badaniach	2337	63%	1287	62%	1050	64%
uczniowie nieuczestniczący w badaniach	1372	37%	773	38%	599	36%
Przyczyny nieuczestniczenia uczniów w badaniach						
odmowy rodziców	645	47%	361	47%	284	47%
odmowy uczniów	401	29%	243	31%	158	26%
uczniowie nieobecni w szkole w czasie badań	326	24%	169	22%	157	26%

W badanych klasach uczyło się 3709 uczniów (2060 w Grudziądzu i 1649 uczniów we Włocławku).

Badaniami objęto 2337 uczniów, co stanowi 63% uczniów uczących się w badanych klasach (1287 uczniów, to jest 62% w klasach grudziądzkich i 1050 uczniów, to jest 64% w klasach włocławskich).

37% uczniów klas objętych badaniami nie wzięło udziału w badaniach (38% w Grudziądzu i 36% we Włocławku).

Nieobecność w badaniach niemal połowy uczniów (47% grupy, która nie uczestniczyła w badaniach) spowodowana była odmową ich rodziców (podobnie w obu społecznościach). 29% nieobecności w badaniach spowodowanych było odmową samych uczniów (częściej w Grudziądzu – 31% niż we Włocławku – 26%). Brak uczestnictwa w badaniach 24% uczniów był spowodowany ich nieobecnością w szkole w czasie badań (nieco częściej we Włocławku – 26% niż w Grudziądzu – 22%).

Charakterystyka socjodemograficzna próby

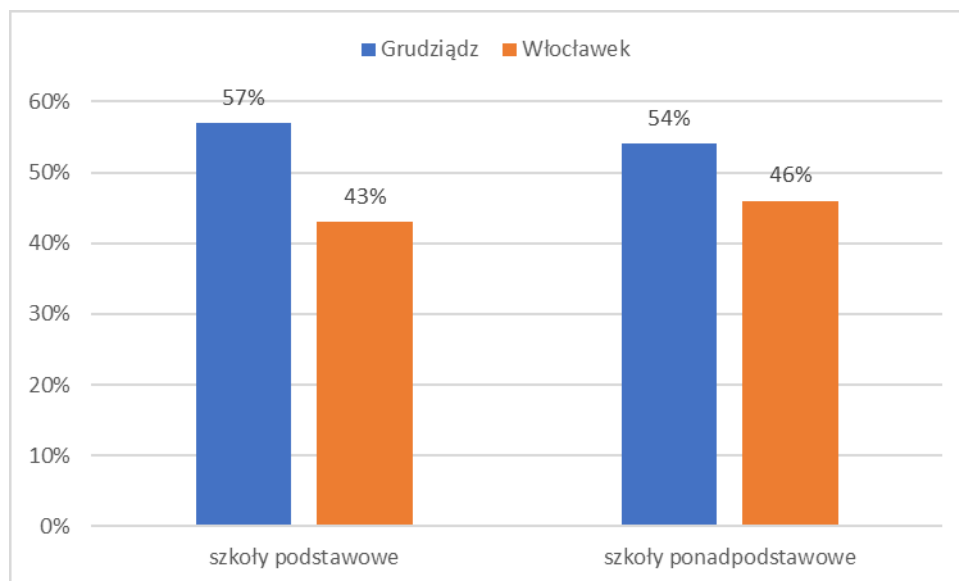
Kontrola zbioru danych doprowadziła do odrzucenia niespójnych lub sprzecznych wyników 60 osób (to jest wyniki 2,57% respondentów). W konsekwencji w analizach uwzględniono wyniki 2277 uczniów (tabela 3).

Tabela 3. Liczebność wynikowej próby badawczej młodzieży

	szkoły podstawowe	szkoły ponadpodstawowe	razem
Grudziądz	482	772	1254
Włocławek	356	667	1023
razem	838	1439	2277

Lokalizacja szkoły badanych uczniów

Wykres 4. Lokalizacja szkoły badanych uczniów

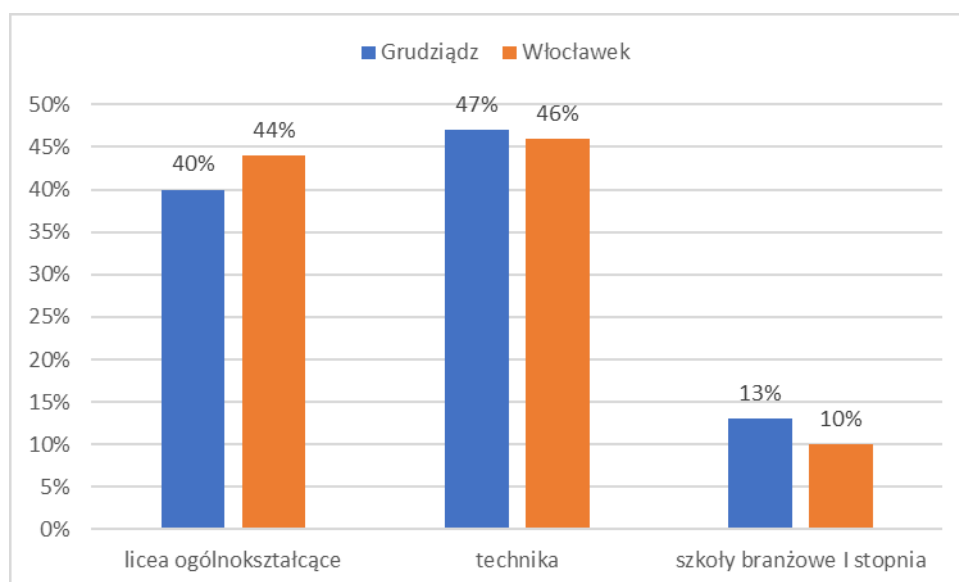

57% uczniów szkół podstawowych uczęszcza do szkół zlokalizowanych w Grudziądzu, 43% do szkół zlokalizowanych we Włocławku.

54% uczniów szkół ponadpodstawowych uczęszcza do szkół zlokalizowanych w Grudziądzu, 46% do szkół zlokalizowanych we Włocławku.

Typ szkoły uczniów szkół ponadpodstawowych

Wykres 5. Typ szkoły uczniów szkół ponadpodstawowych

Do liceów ogólnokształcących uczęszcza 40% uczniów klas pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu i 44% we Włocławku.

Do techników uczęszcza 47% uczniów klas pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu i 46% we Włocławku.

Do szkół branżowych I stopnia uczęszcza 13% uczniów klas pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu i 10% we Włocławku.

Płeć

Pytanie o płeć miało następującą postać:

M1. Jesteś ...

1. chłopcem
2. dziewczyną
3. odmawiam odpowiedzi

Uwzględnienie możliwości odmowy odpowiedzi spowodowało – szczególnie w grupie uczniów pierwszych klas szkół ponadpodstawowych – duży odsetek braków danych (Tabela 4).

Tabela 4. Płeć badanych uczniów

	szkoły podstawowe				szkoły ponadpodstawowe				razem			
	Grudziądz		Włocławek		Grudziądz		Włocławek		Grudziądz		Włocławek	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
chłopcy	247	51%	171	48%	344	45%	305	46%	591	47%	476	47%
dziewczęta	207	43%	168	47%	339	44%	276	41%	546	44%	444	43%
odmowa	28	6%	17	5%	89	11%	86	13%	117	9%	103	10%
razem	482	100%	356	100%	772	100%	667	100%	1254	100%	1023	100%

W szkołach podstawowych odmowa odpowiedzi na pytanie o płeć wynosi 6% w Grudziądzu i 5% we Włocławku, w szkołach ponadpodstawowych 11% w Grudziądzu i 13% we Włocławku.

W szkołach podstawowych chłopcy w Grudziądzu stanowią 51% badanych, we Włocławku 48%.

W szkołach ponadpodstawowych odsetki chłopców są podobne w obu społecznościach (45% w Grudziądzu, 46% we Włocławku), odsetek dziewcząt w Grudziądzu wynosi 44%, we Włocławku 41%.

Wiek

Tabela 5. Wiek uczniów – szkoły podstawowe

	Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168
15 lat	1,0%	0,8%	0,5%	0,8%	1,2%	0,6%
14 lat	2,7%	3,6%	1,0%	2,2%	2,9%	1,2%
13 lat	91,1%	90,7%	93,2%	91,6%	92,9%	91,7%
12 lat	5,0%	4,9%	5,3%	4,7%	2,4%	6,0%
brak danych	0,2%	0,0%	0,0%	0,6%	0,6%	0,6%

Ponad 90% uczniów klas szóstych szkół podstawowych zarówno w obu społecznościach jak i wśród chłopców i dziewcząt to 13-latk.

Około 5% w Grudziądz i od 2% do 6% we Włocławku jest w wieku 12 lat.

W wieku 14 lat jest około 3% uczniów w Grudziądz (1% dziewcząt i ok. 4% chłopców) i ok. 2% we Włocławku (1% dziewcząt, 3% chłopców).

W wieku 15 lat jest ok.1% respondentów ze szkół podstawowych.

Tabela 6. Wiek uczniów – szkoły ponadpodstawowe

	Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
19 lat	0,4%	0,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
18 lat	1,2%	1,5%	0,6%	1,2%	2,0%	0,0%
17 lat	3,1%	3,9%	2,9%	3,9%	2,6%	3,3%
16 lat	61,2%	62,2%	59,3%	60,8%	65,3%	58,3%
15 lat	32,8%	30,7%	36,9%	33,4%	29,7%	38,4%
14 lat	0,4%	0,6%	0,3%	0,0%	0,0%	0,0%
brak danych	0,9%	0,3%	0,0%	0,8%	0,3%	0,0%

Wśród uczniów klas pierwszych szkół ponadpodstawowych ponad 60% stanowią 16-latk (częściej chłopcy w obu społecznościach w porównaniu z dziewczętami).

W wieku 15 lat jest ok. 33% uczniów (częściej dziewczęta w obu społecznościach w porównaniu z chłopcami).

W wieku 17 lat jest około 3% uczniów klas pierwszych szkół ponadpodstawowych.

Narodowość

Tabela 7. Narodowość

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
polska	97,7%	97,5%	98,6%	96,3%	97,0%	95,8%	94,8%	95,0%	97,0%	96,1%	96,0%	98,9%
ukraińska	1,5%	2,0%	1,0%	3,1%	3,0%	3,0%	2,7%	2,4%	1,8%	1,7%	1,7%	0,7%
inna	0,8%	0,4%	0,5%	0,6%	0,0%	1,2%	2,5%	2,7%	1,2%	2,3%	2,3%	0,4%

Ponad 97% uczniów klas szóstych szkół podstawowych określiło swoją narodowość jako polską. 1%-2% wskazało narodowość ukraińską. Wskazania innej narodowości nie przekroczyły 0,8%.

Od 95% do 99% uczniów klas pierwszych szkół ponadpodstawowych określiło swoją narodowość jako polską. 1%-3% wskazało narodowość ukraińską. Wskazania innej narodowości osiągnęły wartość od 0,4% do 2,7% w zależności od społeczności i płci uczniów.

Środowisko domowe

Uczniowie odpowiadali na pytanie z kim głównie mieszkają. Odpowiedzi przedstawia tabela 8.

Tabela 8. Środowisko domowe

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
z rodzicami	72,7%	75,2%	69,6%	70,7%	70,7%	70,8%	71,3%	76,1%	68,2%	72,0%	72,2%	72,4%
tylko z ojcem	1,5%	1,6%	1,0%	1,4%	1,2%	1,8%	1,3%	1,5%	0,9%	2,0%	1,3%	2,2%
tylko z mamą	14,4%	14,2%	14,5%	13,4%	16,2%	11,3%	13,0%	10,0%	16,1%	13,9%	14,6%	13,2%
z jednym z rodziców i macochą/ ojczymem	6,3%	3,3%	9,7%	10,2%	8,4%	11,3%	9,0%	7,4%	10,1%	7,0%	6,3%	8,8%
naprzemiennie z ojcem i matką	4,6%	4,9%	4,8%	2,6%	1,8%	3,0%	1,2%	1,2%	1,5%	2,1%	3,0%	0,7%
z kimś innym (bez rodziców)	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	1,2%	1,2%	0,9%	0,9%	0,6%	0,9%	0,3%	1,5%
w bursie, internacie	0,2%	0,4%	0,0%	0,3%	0,6%	0,0%	2,4%	2,1%	2,1%	1,4%	1,7%	0,7%
inaczej	0,4%	0,4%	0,5%	0,3%	0,0%	0,6%	0,9%	0,9%	0,6%	0,8%	0,7%	0,4%

Badani uczniowie najczęściej (od 70% do 73% w zależności od społeczności i płci) mieszkają z obojgiem rodziców.

Tylko z mamą (bez ojca i bez ojczyma) mieszka od 10% do 15% badanej młodzieży.

Zdecydowanie rzadziej - tylko z ojcem (bez mamy i bez macochy) - mieszka od 1% do 2% uczniów

Z jednym z rodziców i macochą/ ojczymem mieszka od 3% do 11% badanych.

Naprzemiennie z ojcem i matką mieszka od 1% do 5% młodzieży.

Minimalne odsetki młodzieży wskazują zamieszkiwanie bez rodziców, w bursie/internacie lub inaczej.

Wykształcenie matki

Tabela 9. Wykształcenie matki

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
podstawowe	8,2%	9,8%	7,3%	8,2%	8,4%	7,7%	4,6%	5,3%	4,8%	3,8%	3,7%	4,4%
zasadnicze zawodowe	9,6%	9,0%	10,7%	7,1%	6,6%	6,5%	16,3%	14,1%	19,3%	12,2%	12,0%	13,2%
średnie (matura)	14,6%	13,9%	16,5%	13,4%	12,6%	15,5%	27,6%	30,0%	26,9%	25,0%	27,3%	23,5%
wyższe (licencjat, mgr, inż., dr)	24,7%	25,4%	22,8%	29,5%	29,9%	30,4%	35,8%	36,8%	35,0%	40,0%	39,3%	40,1%
nie wiem	42,5%	41,8%	42,7%	40,9%	41,9%	38,7%	14,7%	12,4%	13,9%	17,4%	16,3%	18,0%
nie mam mamy	0,4%	0,0%	0,0%	0,9%	0,6%	1,2%	1,0%	1,5%	0,0%	1,7%	1,3%	0,7%

Uczniowie klas szóstych szkół podstawowych:

najczęściej nie znają wykształcenia matki (od 39% do 43% w zależności od społeczności i płci),

od 23% do 30% wskazuje – jako wykształcenie matki - wykształcenie wyższe (licencjat, mgr, inż., dr),

od 13% do 17% wskazuje wykształcenie średnie (matura),

od 7% do 11% - wykształcenie zasadnicze zawodowe,

od 7% do 10% - wykształcenie podstawowe.

Odpowiedź „nie mam mamy” wybiera minimalny odsetek uczniów szkół podstawowych.

Uczniowie klas pierwszych szkół ponadpodstawowych:

najczęściej - od 36% do 40% (w zależności od społeczności i płci) wskazuje – jako wykształcenie matki - wykształcenie wyższe (licencjat, mgr, inż., dr),

od 24% do 30% wskazuje wykształcenie średnie (matura),

od 12% do 19% - wykształcenie zasadnicze zawodowe,

od 4% do 6% - wykształcenie podstawowe,

od 12% do 18% młodzieży ze szkół ponadpodstawowych nie zna wykształcenia matki.

Odpowiedź „nie mam mamy” wybiera od 0% do 2% uczniów szkół ponadpodstawowych.

Wykształcenie ojca

Tabela 10. Wykształcenie ojca

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
podstawowe	6,5%	6,9%	6,3%	5,7%	6,6%	4,8%	3,5%	3,5%	3,9%	3,2%	2,7%	4,0%
zasadnicze zawodowe	14,0%	15,1%	14,5%	11,4%	12,0%	10,1%	22,8%	24,1%	23,0%	20,7%	21,9%	21,0%
średnie (matura)	14,2%	13,1%	14,0%	13,9%	12,6%	16,7%	26,9%	28,2%	26,6%	24,2%	27,2%	22,4%
wyższe (licencjat, mgr, inż., dr)	20,4%	20,8%	19,8%	26,4%	28,1%	26,2%	23,6%	25,0%	22,1%	26,4%	24,9%	28,7%
nie wiem	41,9%	41,6%	41,5%	38,6%	34,7%	39,9%	18,8%	16,2%	19,3%	20,2%	19,3%	19,1%
nie mam taty	3,1%	2,4%	3,9%	4,0%	6,0%	2,4%	4,3%	2,9%	5,1%	5,3%	4,0%	4,8%

Uczniowie klas szóstych szkół podstawowych:

najczęściej nie znają wykształcenia ojca (od 35% do 42% w zależności od społeczności i płci),

od 20% do 28% wskazuje – jako wykształcenie ojca - wykształcenie wyższe (licencjat, mgr, inż., dr),

od 13% do 17% wskazuje wykształcenie średnie (matura),

od 10% do 15% - wykształcenie zasadnicze zawodowe,

od 5% do 7% - wykształcenie podstawowe.

Odpowiedź „nie mam taty” wybiera od 2% do 6% uczniów szkół podstawowych.

Uczniowie klas pierwszych szkół ponadpodstawowych:

od 22% do 29% (w zależności od społeczności i płci) wskazuje – jako wykształcenie ojca - wykształcenie wyższe (licencjat, mgr, inż., dr),

od 22% do 28% wskazuje wykształcenie średnie (matura),

od 21% do 23% - wykształcenie zasadnicze zawodowe,

od 3% do 4% - wykształcenie podstawowe,

od 16% do 20% młodzieży ze szkół ponadpodstawowych nie zna wykształcenia ojca.

Odpowiedź „nie mam taty” wybiera od 3% do 5% uczniów szkół ponadpodstawowych.

Rodzeństwo

W odpowiedzi na pytanie „Ile masz rodzeństwa (sióstr i braci, także przyrodnich)?” badana młodzież udzieliła następujących odpowiedzi.

Tabela 11. Rodzeństwo

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
nie mam rodzeństwa	15,4%	18,0%	11,6%	19,9%	22,0%	17,3%	15,1%	14,4%	13,6%	20,6%	20,3%	18,7%
1 brat/siostra	53,3%	49,8%	55,6%	54,0%	50,0%	57,1%	52,7%	57,6%	51,4%	51,7%	51,7%	52,0%
2 rodzeństwa	17,7%	18,8%	18,8%	18,5%	19,0%	19,0%	20,6%	17,9%	22,4%	15,5%	14,3%	17,9%
3 rodzeństwa lub więcej	13,5%	13,5%	14,0%	7,7%	8,9%	6,5%	11,6%	10,0%	12,7%	12,3%	13,7%	11,4%

Odpowiedź „nie mam rodzeństwa” wybiera od 14% do 21% młodzieży (w zależności od społeczności i płci).

1 brata/siostrę ma od 50% do 58% badanej młodzieży.

2 rodzeństwa wskazuje od 14% do 21% uczniów.

3 rodzeństwa lub więcej posiada od 8% do 14% młodzieży (w zależności od społeczności i płci).

Miejsce zamieszkania

Tabela 12. Miejsce zamieszkania

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
miasto	88,1%	88,2%	88,8%	91,2%	92,2%	89,8%	56,0%	56,0%	55,1%	52,6%	53,3%	52,0%
wieś	11,9%	11,8%	11,2%	8,8%	7,8%	10,2%	44,0%	44,0%	44,9%	47,4%	46,7%	48,0%

Uczniowie klas szóstych szkół podstawowych zdecydowanie częściej (w porównaniu z uczniami szkół ponadpodstawowych) mieszkają w miastach: od 88% do 92%.

Na wsi mieszka od 9% do 12% uczniów szkół podstawowych.

W miastach mieszka od 52% do 56% uczniów klas pierwszych szkół ponadpodstawowych.

Na wsi mieszka od 44% do 47% uczniów szkół ponadpodstawowych.

Długość aktualnego miejsca zamieszkania

Tabela 13. Długość aktualnego miejsca zamieszkania

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
od urodzenia	46,1%	46,7%	44,4%	55,2%	56,5%	55,4%	52,5%	55,3%	50,3%	61,3%	64,5%	59,7%
2 lata lub dłużej	41,1%	41,0%	42,0%	34,6%	32,7%	35,1%	39,6%	37,3%	41,9%	31,2%	27,6%	33,7%
krócej niż 2 lata	12,7%	12,3%	13,5%	10,2%	10,7%	9,5%	7,9%	7,4%	7,8%	7,6%	8,0%	6,6%

W aktualnym miejscu zamieszkania mieszka od urodzenia od 44% do 55% uczniów szkół podstawowych i od 50% do 65% uczniów ponadpodstawowych.

2 lata lub dłużej w aktualnym miejscu zamieszkania mieszka od 33% do 42% uczniów szkół podstawowych i od 28% do 40% uczniów ponadpodstawowych.

Krócej niż 2 lata mieszka w aktualnym miejscu od 10% do 14% uczniów szkół podstawowych i od 7% do 8% uczniów ponadpodstawowych.

ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE

Prowadzone badania objęły diagnozę korzystania przez młodzież ze środków psychoaktywnych: papierosów i e-papierosów, alkoholu, narkotyków i innych substancji przyjmowanych w celu odurzenia się.

Papierosy/e-papierosy

W tabeli poniżej prezentowane są dane dotyczące wieku inicjacji palenia papierosów przez uczniów klas szóstych szkół podstawowych oraz klas pierwszych szkół ponadpodstawowych z uwzględnieniem – w obu kategoriach grup - danych dla chłopców i dziewcząt.

Tabela 14. Wiek zapalenia papierosa/e-papierosa po raz pierwszy

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziewczęta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziewczęta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziewczęta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziewczęta N=276
nigdy nie paliłem	84,2%	85,4%	84,5%	81,3%	83,5%	78,6%	49,2%	52,8%	47,0%	47,9%	47,5%	46,7%
w wieku 16 lat lub później	0,4%	0,4%	0,5%	0,6%	0,6%	0,6%	3,5%	5,5%	2,1%	5,8%	6,2%	6,2%
w wieku 15 lat	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	13,6%	11,1%	16,0%	13,0%	13,4%	13,4%
w wieku 14 lat	0,6%	0,4%	1,0%	0,0%	0,0%	0,0%	14,8%	14,3%	16,6%	11,5%	10,8%	13,0%
w wieku 13 lat	2,5%	1,2%	3,9%	6,4%	2,9%	10,1%	9,7%	7,9%	10,9%	9,0%	6,6%	10,9%
w wieku 12 lat	8,1%	8,1%	7,7%	7,0%	5,9%	7,7%	3,8%	3,8%	3,3%	6,4%	7,5%	5,8%
w wieku 11 lat lub wcześniej	4,2%	4,5%	2,4%	4,7%	7,1%	3,0%	5,4%	4,7%	4,1%	6,4%	7,9%	4,0%
nigdy nie paliłem	84,2%	85,4%	84,5%	81,3%	83,5%	78,6%	49,2%	52,8%	47,0%	47,9%	47,5%	46,7%
w wieku 11 lat lub wcześniej - w wieku 16 lat lub później	15,8%	14,6%	15,5%	18,7%	16,5%	21,4%	50,8%	47,2%	53,0%	52,1%	52,5%	53,3%

16% młodzieży z klas szóstych grudziądzkich szkół podstawowych (w tym 15% chłopców i 16% dziewcząt) i 19% z włocławskich szkół podstawowych (w tym 17% chłopców i 21% dziewcząt) ma za sobą doświadczenia w paleniu papierosów lub używaniu nikotyny w innej formie, jak e-papierosy lub IQOS (urządzenia podgrzewające tytoń).

Uczniowie z klas szóstych szkół w Grudziądzu najczęściej po raz pierwszy zapalili papierosa lub użyli nikotyny w innej formie w wieku 12 lat (zarówno chłopcy i dziewczęta – po 8%).

Dziewczęta z klas szóstych szkół we Włocławku najczęściej po raz pierwszy zapaliły papierosa lub użyły nikotyny w innej formie w wieku 13 lat (10%), chłopcy wcześniej – w wieku 11 lat lub wcześniej (7%).

51% młodzieży z klas pierwszych grudziądzkich szkół ponadpodstawowych (w tym 47% chłopców i 53% dziewcząt) i 52% z klas pierwszych włocławskich szkół ponadpodstawowych

(po 53% chłopców i dziewcząt¹) ma za sobą doświadczenia w paleniu papierosów lub używaniu nikotyny w innej formie, jak e-papierosy lub IQOS (urządzenia podgrzewające tytoń).

Uczniowie z klas pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu najczęściej po raz pierwszy zapalili papierosa lub użyli nikotyny w innej formie w wieku 14 lat (14% chłopców i 17% dziewcząt).

Uczniowie z klas pierwszych szkół ponadpodstawowych we Włocławku najczęściej po raz pierwszy zapalili papierosa lub użyli nikotyny w innej formie w wieku 15 lat (po 13% zarówno chłopców jak i dziewcząt).

Aktualne kontakty z papierosami

Tabela 15. Czy palisz papierosy?

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dzień- częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dzień- częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dzień- częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dzień- częta N=276
nigdy nie paliłem	84,2%	85,4%	84,5%	81,3%	83,5%	78,6%	49,3%	52,9%	47,0%	48,0%	47,5%	46,9%
nie palę papierosów	11,4%	11,4%	11,6%	14,0%	11,2%	17,3%	29,0%	27,2%	31,1%	28,7%	29,5%	29,8%
tak - kilka razy w roku	1,2%	1,2%	0,5%	2,2%	2,4%	2,4%	5,7%	5,0%	6,8%	5,7%	5,2%	6,5%
tak - kilka razy w miesiącu	1,5%	1,2%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	4,4%	3,5%	5,6%	5,4%	6,9%	3,6%
tak - kilka razy w tygodniu	1,5%	0,8%	2,4%	1,1%	1,2%	1,2%	4,8%	5,0%	4,4%	4,3%	3,3%	5,5%
tak – codziennie	0,2%	0,0%	0,5%	1,4%	1,8%	0,6%	6,8%	6,4%	5,0%	7,9%	7,5%	7,6%
nie	95,6%	96,7%	96,1%	95,3%	94,7%	95,8%	78,3%	80,1%	78,1%	76,7%	77,0%	76,7%
tak	4,4%	3,3%	3,9%	4,7%	5,3%	4,2%	21,7%	19,9%	21,9%	23,3%	23,0%	23,3%

4% młodzieży z klas szóstych grudziądzkich szkół podstawowych (w tym 3% chłopców i 4% dziewcząt) i 5% z włocławskich szkół podstawowych (w tym 5% chłopców i 4% dziewcząt) pali aktualnie papierosy.

22% młodzieży z klas pierwszych grudziądzkich szkół ponadpodstawowych (w tym 20% chłopców i 22% dziewcząt) i 23% z klas pierwszych włocławskich szkół ponadpodstawowych (po 23% zarówno chłopców jak i dziewcząt) pali aktualnie papierosy.

Okazjonalnie (tj. od kilka razy w roku do kilka razy w miesiącu) pali 3% uczniów klas szóstych szkół podstawowych w Grudziądzu (w tym 2% chłopców i 1% dziewcząt) i 2% uczniów klas szóstych szkół podstawowych we Włocławku (po 2% zarówno chłopców jak i dziewcząt).

¹ W danych łącznych uwzględniono respondentów, którzy odmówili podania swojej płci. Natomiast w danych dla chłopców i dziewcząt nie uwzględniamy braków danych. Dlatego % w danych łącznych nie jest średnią odsetków dla danych chłopców i dziewcząt.

Regularnie (tj. kilka razy w tygodniu lub codziennie) pali 1% chłopców i 3% dziewcząt klas szóstych szkół podstawowych w Grudziądzu i 3% chłopców oraz 2% dziewcząt klas szóstych szkół podstawowych we Włocławku.

22% młodzieży z klas pierwszych grudziądzkich szkół ponadpodstawowych (w tym 20% chłopców i 22% dziewcząt) i 23% z klas pierwszych włocławskich szkół ponadpodstawowych (po 23% zarówno chłopców jak i dziewcząt) pali aktualnie papierosy.

Okazjonalnie (tj. od kilka razy w roku do kilka razy w miesiącu) pali 9% chłopców z klas pierwszych grudziądzkich szkół ponadpodstawowych i 12% dziewcząt) oraz 12% chłopców i 10% dziewcząt w szkołach włocławskich.

Regularnie (tj. kilka razy w tygodniu lub codziennie) pali 11% chłopców i 10% dziewcząt klas pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu i 11% chłopców oraz 13% dziewcząt klas pierwszych szkół ponadpodstawowych we Włocławku.

Ani różnice między miastami, ani między chłopcami i dziewczętami w próbie szkół podstawowych i w próbie szkół ponadpodstawowych nie są istotne statystycznie.

Używanie tzw. e-papierosów lub IQOS (urządzenie podgrzewające tytoń)

Tabela 16. Czy używasz tzw. e-papierosów lub IQOS (urządzenie podgrzewające tytoń)?

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziewczeta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziewczeta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziewczeta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziewczeta N=276
nigdy	84,2%	85,4%	84,5%	81,3%	83,5%	78,6%	49,2%	52,9%	47,0%	48,0%	47,7%	46,7%
nie	10,4%	11,0%	9,7%	12,6%	11,2%	14,9%	24,8%	25,4%	25,7%	21,5%	20,7%	23,2%
tak - kilka razy w roku	2,5%	1,6%	2,4%	3,1%	2,4%	3,6%	7,3%	4,7%	9,8%	6,9%	8,2%	5,4%
tak - kilka razy w miesiącu	1,0%	0,8%	1,0%	1,4%	1,8%	1,2%	5,1%	4,4%	5,6%	4,8%	4,3%	5,4%
tak - kilka razy w tygodniu	1,2%	0,8%	1,4%	0,6%	0,0%	1,2%	7,0%	7,6%	5,6%	6,0%	5,6%	7,2%
tak - codziennie	0,6%	0,4%	1,0%	1,1%	1,2%	0,6%	6,6%	5,0%	6,2%	12,9%	13,5%	12,0%
nie	94,6%	96,3%	94,2%	93,9%	94,7%	93,5%	74,0%	78,4%	72,8%	69,5%	68,4%	69,9%
tak	5,4%	3,7%	5,8%	6,1%	5,3%	6,5%	26,0%	21,6%	27,2%	30,5%	31,6%	30,1%

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$

**

5% młodzieży z klas szóstych grudziądzkich szkół podstawowych (w tym 4% chłopców i 6% dziewcząt) oraz 6% z włocławskich szkół podstawowych (w tym 5% chłopców i 7% dziewcząt) używa tzw. e-papierosów lub IQOS.

26% młodzieży z klas pierwszych grudziądzkich szkół ponadpodstawowych (w tym 22% chłopców i 27% dziewcząt) oraz 31% z klas pierwszych włocławskich szkół ponadpodstawowych (32% chłopców i 30% dziewcząt) używa tzw. e-papierosów lub IQOS.

Istotnie statystycznie częściej ($p.i. < 0,01$) używają e-papierosów/IQOS chłopcy we Włocławku w porównaniu z chłopcami w Grudziądzu.

Okazjonalnie (tj. od kilka razy w roku do kilka razy w miesiącu) używa tzw. e-papierosów lub IQOS 4% uczniów klas szóstych szkół podstawowych w Grudziądzu (w tym 2% chłopców i 3% dziewcząt) oraz 5% uczniów klas szóstych szkół podstawowych we Włocławku (4% chłopców i 5% dziewcząt).

Regularnie (tj. kilka razy w tygodniu lub codziennie) używa tzw. e-papierosów lub IQOS 1% chłopców i 2% dziewcząt klas szóstych szkół podstawowych w Grudziądzu i 1% chłopców oraz 2% dziewcząt klas szóstych szkół podstawowych we Włocławku.

Okazjonalnie (tj. od kilka razy w roku do kilka razy w miesiącu) używa tzw. e-papierosów lub IQOS 9% chłopców z klas pierwszych grudziądzkich szkół ponadpodstawowych i 15% dziewcząt) oraz 13% chłopców i 11% dziewcząt w szkołach włocławskich.

Regularnie (tj. kilka razy w tygodniu lub codziennie) używa tzw. e-papierosów/IQOS 13% chłopców i 12% dziewcząt klas pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu i po 19% chłopców i dziewcząt klas pierwszych szkół ponadpodstawowych we Włocławku.

Przewidywania używania tytoniu w przyszłości

Badana młodzież odpowiadała na pytanie: *Czy przypuszczasz, że w przyszłości będziesz palić papierosy lub używać tytoniu w innej formie?* w trzech perspektywach czasowych:

w ciągu najbliższych 30 dni; w ciągu najbliższych 12 miesięcy; kiedykolwiek w przyszłości, korzystając z 5-stopniowej skali:

1. nie będę palić/używać
2. raczej nie będę
3. trudno powiedzieć
4. raczej będę
5. będę palić/używać

Policzono odsetki odpowiedzi 4+5 (raczej będę + będę palić/używać).

Wyniki przedstawiono w tabeli:

Tabela 17. Przewidywania używania tytoniu w przyszłości

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
w ciągu najbliższych 30 dni?	3,3%	2,4%	4,2%	2,7%	2,6%	2,6%	15,1%	13,7%	13,9%	18,2%	18,2%	18,7%
w ciągu najbliższych 12 miesięcy?	2,6%	0,9%	2,7%	2,8%	2,7%	2,6%	15,3%	11,7%	16,8%	18,5%	17,7%	18,6%
kiedykolwiek w przyszłości?	7,6%	5,0%	9,3%	8,6%	6,2%	10,8%	15,4%	12,7%	16,4%	15,3%	15,9%	14,4%

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$

W grupie uczniów klas 6 szkół podstawowych palenie papierosów lub używanie tytoniu w innej formie w ciągu najbliższych 30 dni lub w ciągu najbliższych 12 miesięcy deklarują nieliczni respondenci (od 1% do 4%). Różnice w deklaracjach między młodzieżą z Grudziądza i Włocławka oraz między dziewczętami i chłopcami nie są istotne statystycznie.

W grupie uczniów klas 6 grudziądzkich szkół podstawowych kiedykolwiek w przyszłości palenie papierosów lub używanie tytoniu w innej formie deklaruje 5% chłopców i 9% dziewcząt, wśród uczniów we Włocławku 6% chłopców i 11% dziewcząt. Ta różnica jest istotna statystycznie na poziomie $p.i.<0,05$.

W grupie uczniów klas pierwszych szkół ponadpodstawowych palenie papierosów lub używanie tytoniu w innej formie:

w ciągu najbliższych 30 dni deklaruje po 14% chłopców i dziewcząt ze szkół grudziądzkich oraz 18% chłopców i 19% dziewcząt ze szkół włocławskich. Deklaracje chłopców ze szkół włocławskich są istotnie statystycznie częstsze ($p.i.<0,05$) w porównaniu z uczniami z Grudziądza,

w ciągu najbliższych 12 miesięcy deklaruje 12% chłopców i 17% dziewcząt szkół grudziądzkich oraz 18% chłopców i 19% dziewcząt szkół włocławskich. Różnice są nieistotne statystycznie,

kiedykolwiek w przyszłości deklaruje 13% chłopców i 16% dziewcząt w Grudziądzu, różnica jest istotna statystycznie na poziomie $p.i.<0,01$ oraz 16% chłopców i 14% dziewcząt we Włocławku. Deklaracje chłopców ze szkół włocławskich są istotnie statystycznie częstsze ($p.i.<0,05$) w porównaniu z deklaracjami chłopców z Grudziądza.

Napoje alkoholowe

W tabeli poniżej prezentowane są dane dotyczące wieku pierwszorazowego świadomego wypicia napoju alkoholowego przez uczniów klas szóstych szkół podstawowych oraz klas pierwszych szkół ponadpodstawowych z uwzględnieniem – w obu kategoriach grup - danych dla chłopców i dziewcząt.

Tabela 18. Wiek świadomego wypicia napoju alkoholowego po raz pierwszy

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
nigdy	80,5%	82,5%	78,7%	78,5%	77,8%	78,4%	37,0%	37,1%	36,6%	37,8%	35,4%	40,2%
w wieku 16 lat lub później	0,4%	0,8%	0,0%	1,1%	1,8%	0,6%	4,7%	6,4%	3,5%	6,7%	6,9%	6,2%
w wieku 15 lat	0,2%	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	16,6%	16,1%	17,1%	17,2%	19,0%	16,3%
w wieku 14 lat	0,2%	0,0%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	19,1%	18,7%	21,2%	14,9%	14,8%	16,7%
w wieku 13 lat	2,9%	2,0%	3,9%	2,0%	2,3%	1,8%	11,3%	10,8%	11,2%	10,3%	8,9%	10,9%
w wieku 12 lat	7,9%	6,5%	9,7%	7,8%	7,0%	9,0%	6,1%	5,3%	6,8%	6,3%	8,2%	5,1%
w wieku 11 lat lub wcześniej	7,9%	7,7%	7,2%	10,6%	11,1%	10,2%	5,3%	5,6%	3,5%	6,9%	6,9%	4,7%

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
nigdy nie paliłem	80,5%	82,5%	78,7%	78,5%	77,8%	78,4%	37,0%	37,1%	36,6%	37,8%	35,4%	40,2%
w wieku 11 lat lub wcześniej - w wieku 16 lat lub później	19,5%	17,5%	21,3%	21,5%	22,2%	21,6%	63,0%	62,9%	63,4%	62,2%	64,6%	59,8%

20% młodzieży z klas szóstych grudziądzkich szkół podstawowych (w tym 18% chłopców i 21% dziewcząt) oraz 22% z włocławskich szkół podstawowych (po 22% zarówno chłopców jak i dziewcząt) ma za sobą doświadczenia w świadomym picu alkoholu.

Chłopcy z klas szóstych szkół w Grudziądzu najczęściej po raz pierwszy wypili świadomie alkohol w wieku 11 lat lub wcześniej (8%), dziewczęta w wieku 12 lat (10%).

Zarówno chłopcy jak i dziewczęta z klas szóstych szkół we Włocławku najczęściej po raz pierwszy świadomie wypili alkohol w wieku 11 lat lub wcześniej (11% chłopców i 10% dziewcząt).

63% zarówno chłopców jak i dziewcząt z klas pierwszych grudziądzkich szkół ponadpodstawowych oraz 65% chłopców i 60% dziewcząt z klas pierwszych włocławskich szkół ponadpodstawowych ma za sobą doświadczenia w świadomym wypiciu alkoholu.

Uczniowie z klas pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu najczęściej po raz pierwszy świadomie wypili alkohol w wieku 14 lat (19% chłopców i 21% dziewcząt).

Chłopcy z klas pierwszych szkół ponadpodstawowych we Włocławku najczęściej po raz pierwszy świadomie wypili alkohol w wieku 15 lat (19%), dziewczęta w wieku 14 lat (17%).

Ani różnice między miastami, ani między chłopcami i dziewczętami w próbie szkół podstawowych i w próbie szkół ponadpodstawowych nie są istotne statystycznie.

Picie napojów alkoholowych

Badana młodzież odpowiadała na pytanie: *Ile razy (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się pić jakiś napój alkoholowy (tzn. szampan, piwo, wino, wódkę lub inny napój zawierający alkohol)?* korzystając z następującej skali odpowiedzi.

Uczniowie klas szóstych szkół podstawowych:
ani razu; 1-2 razy; 3-5 razy; 6-9 razy; 10 razy lub więcej.

Uczniowie klas pierwszych szkół ponadpodstawowych:
ani razu; 1-2 razy; 3-5 razy; 6-9 razy; 10-19 razy; 20 razy lub więcej

Odpowiedzi obu kategorii badanych zagregowano do dwóch kategorii:

- ani razu,
- co najmniej raz.

Wyniki przedstawia tabela.

Tabela 19. Co najmniej jednokrotne wypicie napoju alkoholowego (tzn. szampana, piwa, wina, wódki lub innego napoju zawierającego alkohol).

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
w ciągu ostatnich 30 dni	6,1%	4,6%	7,2%	3,1%	3,0%	3,6%	38,8%	39,9%	36,8%	39,5%	42,2%	38,5%
w ciągu ostatnich 12 miesięcy	12,0%	8,3%	15,5%	12,3%	9,4%	16,2%	56,2%	55,8%	56,0%	54,8%	56,9%	54,2%
kiedykolwiek w życiu	16,3%	12,2%	19,9%	17,9%	17,4%	19,4%	61,7%	61,2%	62,2%	59,5%	63,0%	57,0%

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$

W ciągu ostatnich 30 dni co najmniej raz piło alkohol:

w klasach szóstych szkół podstawowych w Grudziądzu 5% chłopców i 7% dziewcząt, we Włocławku 3% chłopców i 4% dziewcząt. Odsetek uczniów w Grudziądzu mających co najmniej jednokrotne doświadczenie picia alkoholu (6%) jest istotnie statystycznie wyższy ($p.i.<0,05$) w porównaniu z uczniami z Włocławka (3%),

w klasach pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu 40% chłopców i 37% dziewcząt, we Włocławku 42% chłopców i 39% dziewcząt.

W ciągu ostatnich 12 miesięcy co najmniej raz piło alkohol:

w klasach szóstych szkół podstawowych w Grudziądzu 8% chłopców i 16% dziewcząt, we Włocławku 9% chłopców i 16% dziewcząt. Odsetek dziewcząt w Grudziądzu mających co najmniej jednokrotne doświadczenie picia alkoholu jest istotnie statystycznie wyższy ($p.i.<0,05$) w porównaniu z chłopcami,

w klasach pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu po 56% chłopców i dziewcząt, we Włocławku 57% chłopców i 54% dziewcząt.

Kiedykolwiek w życiu co najmniej raz piło alkohol:

w klasach szóstych szkół podstawowych w Grudziądzu 12% chłopców i 20% dziewcząt, we Włocławku 17% chłopców i 19% dziewcząt. Odsetek dziewcząt w Grudziądzu mających co najmniej jednokrotne doświadczenie picia alkoholu jest istotnie statystycznie wyższy ($p.i.<0,05$) w porównaniu z chłopcami,

w klasach pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu 61% chłopców i 62% dziewcząt, we Włocławku 63% chłopców i 57% dziewcząt.

Upijanie się napojami alkoholowymi

Badana młodzież odpowiadała na pytanie: *Ile razy (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym (tzn. piwem, winem lub wódką), tzn. wypić tyle, żeby np. zataczać się, bełkotać, nie pamiętać co się działo?* korzystając z następującej skali odpowiedzi.

Uczniowie klas szóstych szkół podstawowych:

ani razu; 1-2 razy; 3-5 razy; 6-9 razy; 10 razy lub więcej.

Uczniowie klas pierwszych szkół ponadpodstawowych:

ani razu; 1-2 razy; 3-5 razy; 6-9 razy; 10-19 razy; 20 razy lub więcej

Odpowiedzi obu kategorii badanych zagregowano do dwóch kategorii:

- ani razu,
- co najmniej raz.

Wyniki przedstawia tabela.

Tabela 20. Co najmniej jednokrotne upicie się napojem alkoholowym.

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
w ciągu ostatnich 30 dni	1,9%	1,2%	2,4%	0,6%	1,2%	0,0%	17,4%	17,4%	15,1%	15,0%	14,8%	13,8%
w ciągu ostatnich 12 miesięcy	2,9%	1,7%	3,9%	0,8%	1,2%	0,6%	24,7%	22,9%	25,1%	21,8%	21,4%	22,3%
kiedykolwiek w życiu	3,6%	1,7%	4,4%	2,0%	1,2%	1,8%	28,3%	26,8%	28,7%	24,7%	25,4%	23,9%

* p< 0,05, ** p< 0,01, *** p<0,001

W ciągu ostatnich 30 dni co najmniej raz upiło się napojem alkoholowym:

w klasach szóstych szkół podstawowych w Grudziądzu 1% chłopców i 2% dziewcząt, we Włocławku 1% chłopców i 0% dziewcząt;

odsetek dziewcząt w Grudziądzu, które upiły się co najmniej raz jest istotnie statystycznie wyższy (p.i.<0,05) w porównaniu z dziewczętami z Włocławka;

w klasach pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu 17% chłopców i 15% dziewcząt, we Włocławku 15% chłopców i 14% dziewcząt.

W ciągu ostatnich 12 miesięcy co najmniej raz upiło się napojem alkoholowym:

w klasach szóstych szkół podstawowych w Grudziądzu 2% chłopców i 4% dziewcząt, we Włocławku po 1% chłopców i dziewcząt;

odsetek uczniów w Grudziądzu mających co najmniej jednokrotne doświadczenie upicia się (3%) jest istotnie statystycznie wyższy (p.i.<0,05) w porównaniu z uczniami z Włocławka (1%);

w klasach pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu 23% chłopców i 25% dziewcząt, we Włocławku 21% chłopców i 22% dziewcząt.

Kiedykolwiek w życiu co najmniej raz upiło się napojem alkoholowym:

w klasach szóstych szkół podstawowych w Grudziądzu 2% chłopców i 4% dziewcząt, we Włocławku 1% chłopców i 2% dziewcząt,

w klasach pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu 27% chłopców i 29% dziewcząt, we Włocławku 25% chłopców i 24% dziewcząt.

Przewidywania picia napojów alkoholowych w przyszłości

Badana młodzież odpowiadała na pytanie: *Czy przypuszczasz, że będziesz pić napoje alkoholowe (jak szampan, piwo, wino czy wódka lub inne napoje alkoholowe)?* w trzech perspektywach czasowych:

w ciągu najbliższych 30 dni; w ciągu najbliższych 12 miesięcy; kiedykolwiek w przyszłości, korzystając z 5-stopniowej skali:

1. nie będę pić
2. raczej nie będę pić
3. trudno powiedzieć
4. raczej będę pić
5. będę pić

Policzono odsetki odpowiedzi 4+5 (raczej będę + będę palić/używać).

Wyniki przedstawiono w tabeli:

Tabela 21. Przewidywania picia napojów alkoholowych w przyszłości

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
w ciągu najbliższych 30 dni	1,8%	1,8%	1,5%	1,8%	3,8%	0,0%	20,2%	18,8%	20,3%	21,7%	20,3%	22,7%
w ciągu najbliższych 12 miesięcy	2,0%	0,9%	3,0%	1,8%	3,8%	0,0%	25,6%	22,4%	27,4%	25,9%	25,6%	26,4%
kiedykolwiek w przyszłości	26,4%	23,6%	29,3%	31,3%	28,5%	36,5%	48,8%	45,3%	50,9%	48,6%	45,2%	51,1%

W ciągu najbliższych 30 dni przewiduje picie napojów alkoholowych:

w klasach szóstych szkół podstawowych w Grudziądzu po 2% chłopców i dziewcząt, we Włocławku 4% chłopców i 0% dziewcząt;

w klasach pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu 19% chłopców i 20% dziewcząt, we Włocławku 20% chłopców i 23% dziewcząt.

W ciągu najbliższych 12 miesięcy przewiduje picie napojów alkoholowych:

w klasach szóstych szkół podstawowych w Grudziądzu 1% chłopców i 3% dziewcząt, we Włocławku 4% chłopców i 0% dziewcząt;

w klasach pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu 22% chłopców i 27% dziewcząt, we Włocławku po 26% chłopców i dziewcząt.

Kiedykolwiek w życiu przewiduje picie napojów alkoholowych:

w klasach szóstych szkół podstawowych w Grudziądzu 24% chłopców i 29% dziewcząt, we Włocławku 29% chłopców i 37% dziewcząt,

w klasach pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu 45% chłopców i 51% dziewcząt, we Włocławku 45% chłopców i 51% dziewcząt.

Przewidywanie niemożności odmowy wypicia alkoholu w różnych sytuacjach

Młodzież odpowiadała na pytanie: *Na ile jesteś pewien, że mógłbyś/mogłabyś odmówić, gdyby proponowano Ci alkohol w następujących sytuacjach:*

- *W domu przyjaciela?*
- *Gdyby proponował starszy brat lub siostra?*
- *Gdyby proponowały inne starsze osoby?*
- *Na imprezie lub dyskotecce?*
- *Gdyby proponowała Twoja sympatia (chłopak/dziewczyna)?*

Odpowiadając badani korzystali z zestawu odpowiedzi:

- *mogę odmówić;*
- *raczej mogę odmówić;*
- *nie jestem pewien/pewna;*
- *raczej nie mogę odmówić;*
- *nie mogę odmówić*

Policzono odsetki odpowiedzi raczej nie mogę odmówić + nie mogę odmówić.

Wyniki przedstawiono w tabeli.

Tabela 22. Przewidywanie niemożności odmowy wypicia alkoholu w sytuacjach

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dzień częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dzień częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dzień częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dzień częta N=276
W domu przyjaciela?	4,6%	5,0%	3,9%	4,9%	7,3%	1,8%	14,1%	15,6%	10,1%	15,2%	15,7%	13,1%
Gdyby proponował starszy brat lub siostra?	3,0%	2,1%	2,9%	2,3%	3,1%	1,8%	12,6%	13,8%	9,5%	13,2%	10,9%	13,8%
Gdyby proponowały inne starsze osoby?	1,5%	1,3%	1,0%	1,4%	1,2%	1,8%	6,5%	7,9%	4,2%	6,1%	5,3%	5,1%
Na imprezie lub dyskotecze?	6,4%	6,3%	4,9%	6,6%	8,6%	4,3%	14,8%	15,6%	11,2%	19,8%	20,9%	15,6%
Gdyby proponowała Twoja sympatia (chłopak/dziewczyna)?	4,9%	4,6%	3,4%	5,8%	7,4%	3,7%	17,0%	19,3%	12,4%	17,8%	20,5%	14,5%

* p< 0,05, ** p< 0,01, *** p<0,001

Przewidywanie niemożności odmowy wypicia alkoholu proponowanego w domu przyjaciela:

w klasach szóstych szkół podstawowych w Grudziądzu 5% chłopców i 4% dziewcząt, we Włocławku 7% chłopców i 2% dziewcząt;

w klasach pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu 16% chłopców i 10% dziewcząt, we Włocławku 16% chłopców i 13% dziewcząt.

Przewidywanie niemożności odmowy wypicia alkoholu proponowanego przez starszego brata lub siostrę:

w klasach szóstych szkół podstawowych w Grudziądzu 2% chłopców i 3% dziewcząt, we Włocławku 3% chłopców i 2% dziewcząt;

w klasach pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu 14% chłopców i 10% dziewcząt, we Włocławku 11% chłopców i 14% dziewcząt.

Przewidywanie niemożności odmowy wypicia alkoholu proponowanego przez inne starsze osoby:

w klasach szóstych szkół podstawowych w Grudziądzu po 1% chłopców i dziewcząt, we Włocławku 1% chłopców i 2% dziewcząt;

w klasach pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu 8% chłopców i 4% dziewcząt, we Włocławku po 5% chłopców i dziewcząt.

Przewidywanie niemożności odmowy wypicia alkoholu proponowanego na imprezie lub dyskotecze:

w klasach szóstych szkół podstawowych w Grudziądzu 6% chłopców i 5% dziewcząt, we Włocławku 9% chłopców i 4% dziewcząt;

w klasach pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu 16% chłopców i 11% dziewcząt, we Włocławku 21% chłopców i 16% dziewcząt.

Przewidywanie niemożności odmowy wypicia alkoholu proponowanego przez sympatię (chłopaka/dziewczyinę):

w klasach szóstych szkół podstawowych w Grudziądzu 5% chłopców i 3% dziewcząt, we Włocławku 7% chłopców i 4% dziewcząt;

w klasach pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu 19% chłopców i 12% dziewcząt, we Włocławku 21% chłopców i 15% dziewcząt;

odsetek nie potrafiących odmówić wypicia alkoholu proponowanego przez sympatię jest wśród chłopców we Włocławku znacząco statystycznie wyższy ($p.i.<0,05$) w porównaniu z dziewczętami.

Przekonanie o możliwości kupna alkoholu

Młodzież odpowiadała na pytanie: *Na ile łatwo mógłbyś/mogłabyś kupić alkohol (np. piwo, wino, wódkę lub inne napoje alkoholowe), gdybyś tego chciał/a*

Odpowiadając badani korzystali z 5-stopniowej skali:

1. bardzo łatwo
2. raczej łatwo
3. trudno powiedzieć
4. raczej trudno
5. bardzo trudno

Zagregowano odsetki odpowiedzi:

1. bardzo łatwo i 2. raczej łatwo
3. trudno powiedzieć
4. raczej trudno i 5. bardzo trudno

Wyniki przedstawiono w tabeli:

Tabela 23. Przekonanie o możliwości kupna alkoholu

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
bardzo lub raczej łatwo	12,1%	14,4%	8,7%	11,5%	17,8%	5,4%	45,5%	50,1%	38,8%	38,4%	40,3%	35,1%
bardzo lub raczej trudno	61,5%	59,3%	64,7%	60,4%	53,3%	66,1%	28,2%	27,4%	29,9%	31,8%	30,8%	32,6%
trudno powiedzieć	26,4%	26,3%	26,6%	28,1%	29,0%	28,6%	26,3%	22,4%	31,4%	29,9%	28,9%	32,2%
	n.i.			n.i.			p.i.<0,01			ni.i		

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$

Przekonanych, że bardzo lub raczej łatwo byłoby im kupić alkohol, gdyby tego chcieli:

jest w klasach szóstych szkół podstawowych w Grudziądzu 14% chłopców i 9% dziewcząt, we Włocławku 18% chłopców i 5% dziewcząt;

w klasach pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu 50% chłopców i 39% dziewcząt, we Włocławku 40% chłopców i 35% dziewcząt;

odsetek uczniów uważających, że byłoby im bardzo łatwo lub łatwo kupić alkohol, gdyby tego chcieli jest znacząco wyższy (p.i.<0,05) wśród uczniów z Grudziądza (46%) w porównaniu z uczniami z Włocławka (38%), wśród chłopców ze szkół w Grudziądzu w porównaniu z dziewczętami z Grudziądza (p.i.<0,05) oraz wśród chłopców ze szkół w Grudziądzu w porównaniu z chłopcami ze szkół we Włocławku (p.i.<0,05).

Narkotyki

Młodzież odpowiadała na pytanie: *Kiedy (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się PO RAZ PIERWSZY użyć narkotyków (w tym marihuany, haszyszu lub "dopalaczy") lub innych substancji w celu odurzenia się?*

Dane dotyczące wieku inicjacji używania narkotyków przez uczniów klas szóstych szkół podstawowych oraz klas pierwszych szkół ponadpodstawowych z uwzględnieniem – w obu kategoriach grup - danych dla chłopców i dziewcząt przedstawiono w tabeli poniżej prezentowane są.

Tabela 24. Wiek użycia narkotyków po raz pierwszy

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziewczeta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziewczeta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziewczeta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziewczeta N=276
nigdy	98,3%	98,4%	98,1%	98,9%	98,2%	99,4%	87,9%	86,6%	91,7%	88,4%	84,3%	93,5%
w wieku 16 lat lub później	0,2%	0,0%	0,5%	0,6%	0,6%	0,6%	2,1%	2,9%	1,2%	2,2%	3,3%	0,7%
w wieku 15 lat	0,0%	0,0%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	3,6%	5,5%	1,8%	4,0%	5,6%	2,2%
w wieku 14 lat	0,0%	0,0%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	3,9%	2,9%	3,6%	2,8%	3,6%	2,5%
w wieku 13 lat	0,4%	0,0%	1,0%	0,3%	0,6%	0,0%	0,6%	0,6%	0,6%	1,3%	2,0%	1,1%
w wieku 12 lat	1,0%	1,6%	0,5%	0,3%	0,6%	0,0%	1,0%	0,9%	0,9%	0,0%	0,0%	0,0%
w wieku 11 lat lub wcześniej	0,0%	0,0%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,8%	0,6%	0,3%	1,2%	1,3%	0,0%

nigdy	98,3%	98,4%	98,1%	98,9%	98,2%	99,4%	87,9%	86,6%	91,7%	88,4%	84,3%	93,5%
w wieku 11 lat lub wcześniej - w wieku 16 lat lub później	1,7%	1,6%	1,9%	1,1%	1,8%	0,6%	12,1%	13,4%	8,3%	11,6%	15,7%	6,5%
		n.i.			n.i.			p.i.<0,05			p.i.<0,01	

2% młodzieży z klas szóstych grudziądzkich szkół podstawowych (po 2% chłopców i dziewcząt) oraz 1% z włocławskich szkół podstawowych (2% chłopców i 1% dziewcząt) ma za sobą doświadczenia w używaniu narkotyków.

Chłopcy z klas szóstych szkół w Grudziądzu najczęściej po raz pierwszy użyli narkotyków w wieku 12 lat (1%), dziewczęta w wieku 13 lat (1%).

Chłopcy z klas szóstych szkół we Włocławku najczęściej po raz pierwszy użyli narkotyków w wieku 12, 13 lub 16 lat (po 0,6%), dziewczęta w wieku 16 lat (0,6%).

13% chłopców i 8% dziewcząt z klas pierwszych grudziądzkich szkół ponadpodstawowych oraz 16% chłopców i 7% dziewcząt z klas pierwszych włocławskich szkół ponadpodstawowych ma za sobą doświadczenia w używaniu narkotyków.

Odsetek chłopców w obu miastach mających doświadczenia w używaniu narkotyków jest istotnie wyższy (na poziomie 0,05 w Grudziądzu i 0,01 we Włocławku) w porównaniu z odsetkiem dziewcząt mających doświadczenia w używaniu narkotyków.

Chłopcy z klas pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu najczęściej po raz pierwszy użyli narkotyków w wieku 15 lat, dziewczęta w wieku 14 lat.

Chłopcy z klas pierwszych szkół ponadpodstawowych we Włocławku najczęściej po raz pierwszy użyli narkotyków w wieku 15 lat (6%), dziewczęta w wieku 14 lat (3%).

Substancje użyte przez młodzież w trakcie inicjacji narkotykowej

10 uczniów z klas szóstych SP (tj. 1,2% tej kategorii respondentów) podało nazwę konkretnej substancji:

marihuana	5 osób	50,0% wskazań
mefedron	2 osoby	20,0%
energetyk	1 osoba	10,0%
"snusy"	1 osoba	10,0%
"mąka"	1 osoba	10,0%
ogółem	10 osób	100,0%

143 uczniów klas pierwszych szkół ponadpodstawowych (tj. 10% tej kategorii respondentów) wymieniło konkretną substancję:

marihuana	115 osób	80,4% wskazań
mefedron	5 osób	3,5%
heroina (helupa)	3 osoby	2,1%
amfetamina	2 osoby	1,4%
CBD (kannabidiol)	2 osoby	1,4%
kodeina	2 osoby	1,4%
kokaina	2 osoby	1,4%
metaamfetamina(kryształ)	2 osoby	1,4%
"bobek"	2 osoby	1,4%
APAP NOC	1 osoba	0,7%
benzodiazepina	1 osoba	0,7%
kodeina	2 osoby	1,4%
Domestos	1 osoba	0,7%
dopalacze	1 osoba	0,7%
dxm (dekstrometorfan)	1 osoba	0,7%
kawa	1 osoba	0,7%

skun"	1 osoba	0,7%
"koperek"	1 osoba	0,7%
ogółem	143 osoby	100,0%

Używanie narkotyków w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Młodzież odpowiadała na pytanie: *Czy w ciągu OSTATNICH 12 MIESIĘCY zdarzyło się, że używałeś/aś narkotyków (w tym marihuany, haszyszu lub dopalaczy)?* wskazując jedną z poniższych możliwości.

Uczniowie klas 6 SP:

- nie - nie zdarzyło mi się;
- tak - jeden lub dwa razy;
- tak - kilka razy;
- tak - kilkanaście razy;
- tak - 10 razy lub więcej

Uczniowie klas 6 SP:

- nie - nie zdarzyło mi się;
- tak - jeden lub dwa razy;
- tak - kilka razy;
- tak - kilkanaście razy;
- tak - 20 razy lub więcej

Wyniki przedstawia tabela.

Tabela 25. Używanie narkotyków w ciągu ostatnich 12 miesięcy

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe						
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek			
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276	
niegdzie	98,3%	98,4%	98,1%	98,9%	98,2%	99,4%	87,9%	86,6%	91,7%	88,4%	84,3%	93,5%	
nie – nie zdarzyło mi się w ciągu ostatnich 12 miesięcy	0,6%	0,4%	1,0%	0,8%	1,2%	0,6%	2,1%	1,5%	2,1%	2,2%	3,0%	1,4%	
tak – jeden lub dwa razy	0,4%	0,8%	0,0%	0,3%	0,6%	0,0%	4,4%	5,8%	3,0%	3,7%	5,2%	2,2%	
tak – kilka razy	0,4%	0,4%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	3,2%	3,5%	2,4%	2,2%	2,0%	2,2%	
tak – 10 razy lub więcej	0,2%	0,0%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%							
tak – 10 - 19 razy							0,5%	0,3%	0,3%	1,0%	2,0%	0,4%	
tak – 20 razy lub więcej							1,8%	2,3%	0,6%	2,4%	3,6%	0,4%	
odsetki używających narkotyków	1,1%	1,2%	1,0%	0,3%	0,6%	0,0%	10,0%	12,0%	6,2%	9,4%	12,8%	5,1%	
		n.i.			n.i.			p.i.<0,066				p.i.<0,01	

Tylko 1,1% uczniów klas szóstych SP w Grudziądzu używał narkotyków w ciągu ostatnich 12 miesięcy: 1,2% chłopców i 1% dziewcząt.

Tylko 0,6% chłopców klas szóstych SP we Włocławku używało narkotyków w ciągu ostatnich 12 miesięcy i ani jedna dziewczyna.

W grudziądzkich klasach pierwszych szkół ponadpodstawowych 12% chłopców i 6% dziewcząt używało narkotyków w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Różnica zbliża się do poziomu istotności stat. (p.i.<0,066). We Włocławku używało narkotyków w ciągu ostatnich 12 miesięcy 13% chłopców i 5% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie p.i.<0.01.

2,6% chłopców z klas pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu ujawnia częste (co najmniej 10 razy) kontakty z narkotykami w ciągu ostatnich 12 miesięcy i 0,9 dziewcząt. Częste kontakty z narkotykami zgłasza 5,6% chłopców z Włocławka i 0,8% dziewcząt.

Substancje używane przez młodzież w ciągu ostatnich 12 miesięcy

8 uczniów z klas szóstych SP (tj. 1% tej kategorii respondentów) wskazało konkretne substancje, używane przez nich w ciągu ostatnich 12 miesięcy:

marihuana lub haszysz	4 osoby
„dopalacze” (nowe substancje psychoaktywne)	3 osoby
leki przeciwbólowe (w celu odurzenia się)	1 osoba
ogółem	8 osób

Zanotowano 292 wskazania konkretnych substancji przez uczniów klas pierwszych szkół ponadpodstawowych (tabela 24).

Tabela 26. Wskazania substancji używanych w ciągu ostatnich 12 miesięcy przez uczniów klas pierwszych szkół ponadpodstawowych

	Grudziądz		Włocławek	
	N	%	N	%
marihuana lub haszysz	73	9,5%	58	8,7%
„dopalacze” (nowe substancje psychoaktywne)	5	0,7%	8	1,3%
LSD lub inne halucynogeny	3	0,4%	4	0,7%
leki uspokajające lub nasenne (przyjmowane w celu odurzenia się)	13	1,8%	7	1,1%
leki przeciwbólowe (przyjmowane w celu odurzenia się)	9	1,2%	7	1,1%
amfetamina	9	1,2%	7	1,1%
mefedron	10	1,3%	8	1,2%
revinol	2	0,3%	4	0,6%
heroina, "brown sugar" lub "kompot"	2	0,3%	5	0,8%
kokaina lub crack	4	0,5%	5	0,8%
ecstasy lub MDMA	9	1,2%	6	0,9%
sterydy anaboliczne	6	0,8%	5	0,8%
kleje, rozpuszczalniki, itp.	5	0,7%	6	0,9%
inne środki	3	0,4%	9	1,4%
Razem	153	20,2%	139	21,1%

Najczęściej w obu badanych społecznościach uczniowie klas pierwszych szkół ponadpodstawowych wskazywali marihuanę lub haszysz (10% w Grudziądzu, 9% we Włocławku).

Leki uspokajające lub nasenne (przyjmowane w celu odurzenia się) wskazało 2% uczniów z Grudziądza i 1% z Włocławka.

Od 1% do 1,3% wskazań uczniów z Grudziądza lub Włocławka uzyskały jeszcze substancje: mefedron, amfetamina, leki przeciwbólowe (przyjmowane w celu odurzenia się), ecstasy lub MDMA.

Nieistniejącą substancję „revinol” wskazała minimalna ilość badanych, co świadczy o rzetelnych odpowiedziach uczniów.

Kategorię „Inne środki” zaznaczyło 12 osób, wpisując:

dekstrametaforan, kodeinę, benzydaminę, pseudoefedrynę, kawę i cygara, benzodiazepinę, dxm, „koperek”, „kreta”, „kryształ”, „fugę”, lean (czyli napój z rozpuszczoną kodeiną), rozpuszczalnik nitro, butapren, suszone muchomory, gaz, crack, tramal, oxykodon, spirytus dożylny.

Przewidywania używania narkotyków w przyszłości

Badana młodzież odpowiadała na pytanie: *Czy przypuszczasz, że w przyszłości będziesz używać jakichś narkotyków (w tym marihuany, haszyszu lub dopalaczy) lub innych substancji w celu odurzania się...* w trzech perspektywach czasowych:

w ciągu najbliższych 30 dni; w ciągu najbliższych 12 miesięcy; kiedykolwiek w przyszłości,

korzystając z 5-stopniowej skali:

1. nie będę używać
2. raczej nie będę używać
3. trudno powiedzieć
4. raczej będę używać
5. będę używać

Policzono odsetki odpowiedzi 4+5 (raczej będę używać + będę używać).

Wyniki przedstawiono w tabeli:

Tabela 27. Przewidywania używania narkotyków w przyszłości

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
w ciągu najbliższych 30 dni?	0,6%	0,0%	1,5%	0,3%	0,6%	0,0%	3,2%	2,9%	1,5%	4,0%	4,9%*	2,2%
w ciągu najbliższych 12 miesięcy?	0,6%	0,0%	1,5%	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%	5,6%*	2,1%	5,4%	6,3%*	2,9%
kiedykolwiek w przyszłości?	1,7%	1,6%	1,5%	0,6%	0,0%	1,2%	6,8%	7,0%	3,8%	7,2%	8,9%	4,7%

* p< 0,05, ** p< 0,01, *** p<0,001

W ciągu najbliższych 30 dni przewiduje używanie narkotyków:

w klasach szóstych szkół podstawowych w Grudziądzu 1,5% dziewcząt i ani jeden chłopiec, we Włocławku 0,6% chłopców i 0% dziewcząt;

w klasach pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu 3% chłopców i 2% dziewcząt, we Włocławku 5% chłopców i 2% dziewcząt. Ta różnica odsetków chłopców i dziewcząt jest istotna stat. ($p.i.<0,05$).

W ciągu najbliższych 12 miesięcy przewiduje używanie narkotyków:

w klasach szóstych szkół podstawowych w Grudziądzu 1,5% dziewcząt i 0% chłopców, we Włocławku 0% chłopców i 0% dziewcząt;

w klasach pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu 6% chłopców i 2% dziewcząt, we Włocławku 6% chłopców i 3% dziewcząt. Różnice między chłopcami i dziewczętami są istotne stat. na poziomie $p.i.<0,05$.

Kiedykolwiek w życiu przewiduje używanie narkotyków:

w klasach szóstych szkół podstawowych w Grudziądzu po 2% chłopców i dziewcząt, we Włocławku 0% chłopców i 1% dziewcząt,

w klasach pierwszych szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu 7% chłopców i 4% dziewcząt, we Włocławku 9% chłopców i 5% dziewcząt.

Ocena ryzyka palenia papierosów, picia alkoholu i używania narkotyków.

Młodzież odpowiadała na pytanie: *Jak bardzo, Twoim zdaniem, ludzie ryzykują, że sobie zaszkodzą (zdrowotnie lub w inny sposób), jeśli będą palić papierosy, lub pić alkohol lub używać narkotyków.*

Przedstawiono używanie różnych środków psychoaktywnych z różną intensywnością, zadaniem badanych była ocena ryzyka z wykorzystaniem skali:

nie ma ryzyka; małe ryzyko; umiarkowane ryzyko; duże ryzyko; możliwa była także odpowiedź „nie wiem”.

Zagregowane odsetki odpowiedzi *umiarkowane ryzyko* plus *duże ryzyko* w odniesieniu do testowanych zachowań przedstawiają tabele 26 i 27

Tabela 28. Ocena ryzyka palenia papierosów lub picia alkoholu.

Ryzyko umiarkowane lub duże jeśli:	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
Palą papierosy od czasu do czasu	48,9%	50,6%	49,0%	50,1%	50,6%	48,5%	53,8%	57,0%	52,2%	54,8%	53,6%	57,1%
Wypalają co najmniej paczkę papierosów dziennie	87,7%	84,8%*	92,2%	89,2%	89,3%	89,1%	91,0%	91,5%	92,0%	88,9%	88,4%	91,6%
Spróbują 1 raz lub 2 razy elektronicznych papierosów	26,6%	30,7%	22,3%	28,9%	30,4%	28,0%	15,3%	14,4%	14,2%	17,1%	18,4%	15,0%
Wypijają prawie codziennie 2 drinki (czyli butelkę piwa, lub 2 lampki wina, lub 2 kieliszki wódki)	67,2%	67,8%	68,0%	68,1%	70,7%	65,3%	65,9%	56,2%	76,0%	64,0%	57,6%	73,4%
Wypijają prawie codziennie 4 drinki (czyli 2 butelki piwa, lub pół butelki wina, lub 4 kieliszki wódki)	84,8%	84,2%	87,3%	80,8%	78,9%	83,3%	82,0%	79,8%	85,2%	80,9%	79,6%	85,3%
Wypijają w czasie krótkiego weekendu 5 drinków (2,5 butelki piwa, 3/4 butelki wina, 5 kieliszków wódki) lub więcej	81,4%	82,4%	83,0%	82,9%	81,1%	85,6%	78,4%	76,2%	82,3%	79,7%	78,0%	83,7%

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$

Wypalanie co najmniej paczki papierosów dziennie uznawane jest za ryzykowne przez nie mniej niż 88% badanej młodzieży w obu typach szkół, w obu miastach oraz zarówno wśród chłopców jak i dziewcząt. Istotną różnicę ($p.i.<0,05$) zanotowano między chłopcami i dziewczętami ze szkół podstawowych w Grudziądzu – dziewczęta powszechniej uważają wypalanie paczki papierosów dziennie za ryzykowne.

Palenie papierosów od czasu do czasu oceniło jako ryzykowne od 49% do 57% badanych w każdej branej pod uwagę kategorii grup.

Najrzadziej za ryzykowne uznawano spróbowanie 1-2 razy e-papierosów – od 14% do 31% w badanych kategoriach grup.

Wypijanie prawie codziennie 4 drinków uznało za ryzykowne od 79% do 84% badanych.

Tylko nieznacznie rzadziej stwierdzano, że ryzykowne jest wypijanie w czasie weekendu 5 drinków – od 76% do 86% badanych.

Rzadziej uznawano za ryzykowne wypijanie prawie codziennie 2 drinków – od 56% do 73% badanych w zależności od kategorii grupy.

Tabela 29. Ocena ryzyka używania narkotyków (umiarkowane lub duże ryzyko)

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
Spróbują 1 - 2 razy marihuany lub haszyszu	59,9%	61,1%	61,2%	56,6%	55,9%	56,9%	41,9%	41,6%	46,3%	45,8%	46,4%	46,5%
Palą marihuanę lub haszysz regularnie, nie rzadziej niż raz w miesiącu	77,1%	76,5%	79,1%	74,4%	72,0%	77,2%	68,4%	66,7%	74,3%	70,6%	64,0%	79,3%
Spróbują 1 - 2 razy ecstasy	54,0%	56,6%	52,7%	50,9%	54,5%	47,3%	55,3%	56,2%	56,0%	56,6%	56,1%	58,5%
Biorą ecstasy regularnie, nie rzadziej niż raz w miesiącu	68,5%	68,6%	69,9%	70,4%	70,2%	70,7%	73,0%	72,6%	75,5%	75,0%	70,1%	81,8%
Spróbują 1 raz lub 2 razy amfetaminy	62,9%	63,9%	63,4%	60,4%	62,7%	58,2%	66,4%	69,0%	65,8%	66,8%	65,7%	70,0%
Biorą amfetaminę regularnie, nie rzadziej niż raz w miesiącu	74,5%	74,7%	75,7%	77,1%	74,3%	79,5%	82,9%	84,2%	84,6%	83,4%	81,0%	88,0%
Spróbują 1 - 2 razy „dopalaczy”	62,6%	63,9%	63,7%	64,6%	68,3%	60,8%	67,2%	71,2%	65,9%	68,0%	68,4%	69,2%
Biorą „dopalacze” regularnie, nie rzadziej niż raz w miesiącu	79,1%	79,7%	80,4%	76,9%	75,1%	77,7%	82,5%	83,1%	84,9%	84,5%	81,6%	89,5%

* p< 0,05, ** p< 0,01, *** p<0,001

Spróbowanie 1-2 razy poszczególnych środków (marihuana, haszysz, ecstasy, amfetamina, „dopalacze”) jest oceniane jako mniej ryzykowne w każdej branej pod uwagę kategorii badanych w porównaniu z regularnym używaniem tych narkotyków nie rzadziej niż raz w miesiącu.

Wśród testowanych środków (marihuana, haszysz, ecstasy, amfetamina, „dopalacze”) za najbardziej ryzykowne młodzież uważa regularne branie „dopalaczy” nie rzadziej niż raz w miesiącu (od 75% ocen umiarkowane lub duże ryzyko do 90%) w porównaniu z pozostałymi testowanymi substancjami branymi regularnie.

Także sporadyczne korzystanie z „dopalaczy” jest zdaniem badanych bardziej ryzykowne (od 61% ocen umiarkowane lub duże ryzyko do 69%) niż sporadyczne używanie pozostałych testowanych substancji.

Na drugim miejscu poziomu ryzyka badani umieszczają amfetaminę. Regularne branie amfetaminy nie rzadziej niż raz w miesiącu ocenia jako ryzykowne od 74% do 88% badanych.

Sporadyczne branie amfetaminy uznawane jest za ryzykowne od 58% do 70% badanych.

Regularne palenie marihuany lub haszyszu nie rzadziej niż raz w miesiącu ocenia jako ryzykowne od 64% do 79% badanych, sporadyczne palenie od 42% do 61% badanych.

Regularne branie ecstasy nie rzadziej niż raz w miesiącu ocenia jako ryzykowne od 69% do 82% badanych, sporadyczne branie ecstasy od 47% do 59% badanych.

Regularne branie każdego z testowanych narkotyków jest częściej oceniane jako ryzykowne przez dziewczęta z klas pierwszych szkół ponadpodstawowych we Włocławku w porównaniu z chłopcami: marihuana lub haszysz oraz ecstasy na poziomie p.i.<0,001, amfetamina na

poziomie p.i.<0,01, „dopalacze” na poziomie p.i.<0,05. Regularne branie ecstazy jest również częściej uznawane jako ryzykowne (p.i.<0,05) przez dziewczęta ze szkół ponadpodstawowych we Włocławku w porównaniu z dziewczętami ze szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu.

INNE PROBLEMY EKSTERNALIZACYJNE

Zachowania sprzeczne z prawem

Młodzież odpowiadała na pytanie: *Czy kiedykolwiek W OSTATNICH 12 MIESIĄCACH robiłeś/aś niżej wymienione rzeczy?*

Przedstawiona lista dotyczyła:

Łamania lub niszczenia (celowo) czegoś, co nie należało do Ciebie.

Sprzedawania marihuany lub innych narkotyków.

Brania rzeczy, które nie należały do Ciebie.

Uderzenia lub uszkodzenia kogoś (celowo).

Ucieczek z domu (to znaczy opuszczania domu bez pozwolenia rodziców na dłużej niż 12 godzin).

Odsetki twierdzących odpowiedzi przedstawia tabela.

Tabela 30. Zachowania sprzeczne z prawem.

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
Łamałeś/aś lub niszczyłeś/łaś (celowo) coś, co nie należało do Ciebie?	20,7%	18,4%	21,8%	16,0%	16,7%	15,5%	18,3%	22,2% **	13,9%	17,4%	20,7% *	13,0%
Sprzedawałeś/aś marihuanę lub inne narkotyki?	1,0%	2,0% *	0,0%	1,4%	1,8%	0,6%	3,4%	4,7% *	1,5%	3,4%	4,6% **	0,7%
Brałeś/aś rzeczy, które nie należały do Ciebie?	32,7%	31,1%	34,6%	36,0%	32,7%	41,7%	32,3%	31,6%	33,6%	34,7%	36,6%	32,6%
Uderzyłeś/aś lub uszkodzyłeś/łaś kogoś (celowo)?	37,0%	38,4%	34,1%	32,4%	32,7%	32,9%	36,2%	40,4% **	30,5%	34,1%	38,5% **	27,6%
co najmniej jedno z powyższych wykroczeń	51,6%	50,6%	52,0%	51,5%	51,8%	53,3%	49,8%	52,0%	46,4%	49,5%	53,8% *	42,9%
Uciekałeś/aś z domu? (to znaczy opuszczałeś dom bez pozwolenia rodziców na dłużej niż 12 godzin)	3,3%	2,0%	2,9%	4,5%	3,6%	5,4%	5,7%	5,3%	5,3%	5,1%	4,6%	3,6%

* p< 0,05, ** p< 0,01, *** p<0,001

Celowe łamanie lub niszczenie nie należących do uczniów rzeczy w ciągu ostatnich 12 miesięcy ujawnia:

18% chłopców szkół szóstych SP w Grudziądzu i 22% dziewcząt.
We Włocławku 17% chłopców i 16% dziewcząt.

22% chłopców szkół ponadpodstawowych we Włocławku i 14% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,01$.
We Włocławku 21% chłopców i 13% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,05$.

Sprzedawanie marihuany lub innych narkotyków w ciągu ostatnich 12 miesięcy ujawniają nieliczne osoby:

2% chłopców szkół szóstych SP w Grudziądzu i 0% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,05$.
We Włocławku 2% chłopców i 1% dziewcząt.

5% chłopców szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu i 2% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,05$. We Włocławku 5% chłopców i 1% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,01$.

Branie nie swoich rzeczy w ciągu ostatnich 12 miesięcy ujawnia:

31% chłopców szkół szóstych SP w Grudziądzu i 35% dziewcząt.
We Włocławku 33% chłopców i 42% dziewcząt.

32% chłopców szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu i 34% dziewcząt.
We Włocławku 37% chłopców i 33% dziewcząt.

Celowe uderzenie lub uszkodzenie kogoś w ciągu ostatnich 12 miesięcy ujawnia:

38% chłopców szkół szóstych SP w Grudziądzu i 34% dziewcząt.
We Włocławku po 33% chłopców i dziewcząt.

40% chłopców szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu i 31% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,01$.
We Włocławku 39% chłopców i 28% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,01$.

Co najmniej jedno z powyższych wykroczeń w ciągu ostatnich 12 miesięcy dotyczy:

51% chłopców szkół szóstych SP w Grudziądzu i 52% dziewcząt.
We Włocławku 52% chłopców i 53% dziewcząt.

52% chłopców szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu i 46% dziewcząt.
We Włocławku 54% chłopców i 43% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,05$.

Badanym zadano pytanie o uciezki z domu (to znaczy opuszczania domu bez pozwolenia rodziców na dłużej niż 12 godzin). Takie doświadczenie w ciągu ostatnich 12 miesięcy ujawniają nieliczne osoby:

2% chłopców szkół szóstych SP w Grudziądzu i 3% dziewcząt.
We Włocławku 4% chłopców i 5% dziewcząt.

Po 5% chłopców i dziewcząt szkół ponadpodstawowych w Grudziądzu.
We Włocławku 5% chłopców i 4% dziewcząt.

Przemoc fizyczna oraz cyberprzemoc

Młodzież odpowiadała na pytania:

Jak często, w ciągu ostatnich 12 MIESIĘCY, brałeś/aś udział w przemocy fizycznej lub psychicznej wobec innych uczniów?

Jak często, w ciągu ostatnich 12 MIESIĘCY, doświadczałeś/aś przemocy fizycznej lub psychicznej ze strony innych uczniów?

Czy zdarzyło Ci się w ciągu ostatnich 12 MIESIĘCY samemu lub w grupie dokuczać koledze/koleżance korzystając z internetu lub telefonów komórkowych?

Odpowiedzi udzielano z wykorzystaniem skali:

1. Nigdy mi się nie zdarzyło
2. Zdarzyło mi się 1 raz
3. Zdarzyło mi się 2 lub 3 razy
4. Zdarzyło mi się 4 lub więcej razy

Zagregowano odpowiedzi 3. Zdarzyło mi się 2 lub 3 razy i 4. Zdarzyło mi się 4 lub więcej razy.

Odsetki uczniów, którym w ciągu ostatnich 12 MIESIĘCY zdarzyło się co najmniej 2 razy być sprawcą lub ofiarą przemocy lub stosować cyberprzemoc przedstawia tabela:

Tabela 31. Przemoc fizyczna lub psychiczna oraz cyberprzemoc

odsetki uczniów, którzy co najmniej 2 razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy:	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziewczeta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziewczeta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziewczeta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziewczeta N=276
brali udział w przemocy fizycznej lub psychicznej wobec innych uczniów	20,5%	20,6%	18,8%	17,3%	18,1%	16,1%	16,2%	20, 8%	9,1%	15,2%	19,1%	8,7%
doświadczyli przemocy fizycznej lub psychicznej ze strony innych uczniów	33,6%	27,5%	38,6%	25,0%	23,7%	26,3%	22,7%	21, 3%	24, 2%	21,2%	18,4%	22,2%
sami lub w grupie dokuczali koledze/koleżance korzystając z internetu lub telefonów komórkowych	14,4%	14,3%	12,6%	10,3%	11,1%	10,7%	11,7%	14,3%	6,8%	9,1%	10,8%	6,5%

* p< 0,05, ** p< 0,01, *** p<0,001

W przemocy fizycznej lub psychicznej wobec innych uczniów w ciągu ostatnich 12 miesięcy brało udział:

21% chłopców szkół szóstych SP w Grudziądzu i 19% dziewcząt.
We Włocławku 18% chłopców i 16% dziewcząt.

21% chłopców szkół ponadpodstawowych we Włocławku i 9% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,001$.

We Włocławku 19% chłopców i 9% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,001$.

Przemocy fizycznej lub psychicznej ze strony innych uczniów w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczało:

28% chłopców szkół szóstych SP w Grudziądzu i 39% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,01$.

We Włocławku 24% chłopców i 26% dziewcząt.

Ofiarami przemocy istotnie częściej ($p.i.<0,05$) byli uczniowie z Grudziądza w porównaniu z uczniami z Włocławka oraz istotnie powszechniej ($p.i.<0,05$) dziewczęta w Grudziądzu w porównaniu z dziewczętami z Włocławka.

21% chłopców szkół ponadpodstawowych we Włocławku i 24% dziewcząt.

We Włocławku 18% chłopców i 22% dziewcząt.

Koledze/koleżance dokuczało samodzielnie lub w grupie korzystając z internetu lub telefonów komórkowych:

14% chłopców szkół szóstych SP w Grudziądzu i 13% dziewcząt.

We Włocławku po 11% chłopców i dziewcząt.

14% chłopców szkół ponadpodstawowych we Włocławku i 7% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,01$.

We Włocławku 11% chłopców i 7% dziewcząt.

INTERNALIZACYJNE WSKAŹNIKI ZABURZEŃ ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Problemy internalizacyjne diagnozowane w przeprowadzonych badaniach objęły samoocenę zdrowia psychicznego, zaburzenia depresyjne oraz myśli samobójcze.

Samoocena zdrowia psychicznego

Młodzież odpowiadała na pytanie: *W ciągu ilu dni, w ostatnich 30 DNIACH, Twoje ZDROWIE PSYCHICZNE nie było dobre (to znaczy odczuwałaś/eś stres, przygnębienie lub problemy emocjonalne)?* poprzez wpisanie odpowiedniej liczby dni.

Tabela poniżej przedstawia odsetki uczniów wskazujących, że ich zdrowie psychiczne nie było dobre nie mniej niż 14 dni w ostatnich 30 dniach

Tabela 32. Samoocena zdrowia psychicznego w ciągu ostatnich 30 dni

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
Wskazujący, że ich zdrowie psychiczne nie było dobre nie mniej niż 14 dni	21,8%	11,9%	29,4%	21,7%	11,3%	31,5%	40,8%	24,7%	54,4%	35,3%	21,9%	46,9%
			***			***			***			***

* p< 0,05, ** p< 0,01, *** p<0,001

Co najmniej 14 dni w ciągu ostatnich 30 dni ich zdrowie nie było dobre zdaniem:

12% chłopców szkół szóstych SP w Grudziądzu i 29% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie p.i.<0,001.

We Włocławku zdaniem 11% chłopców i 32% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie p.i.<0,001.

25% chłopców szkół ponadpodstawowych we Grudziądzu i 54% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie p.i.<0,001.

We Włocławku zdaniem 22% chłopców i 47% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie p.i.<0,001.

Objawy depresyjne.

Do diagnozy objawów depresyjnych u młodzieży wykorzystano skalę CES-D (Center for Epidemiologic Studies Depression Scale). Wyniki uzyskane w zakresie skali depresji CES-D. Składa się z 4 pytań o przejawy smutku, samotności, przygnębienia i płaczu w ciągu ostatnich 7 dni przed badaniem.

Młodzież udzielała odpowiedzi wykorzystując 4-stopniową skalę:

1. nigdy lub rzadko
2. czasami
3. często
4. cały czas

Zagregowano odpowiedzi często plus cały czas.

Wyniki przedstawia tabela.

Tabela 33. Objawy depresyjne

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
% odpowiedzi często lub cały czas	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
W ciągu ostatnich 7 dni jak często było Ci smutno?	30,3%	15,4% ***	45,4%	26,8%	17,5% ***	35,9%	35,3%	21,5% ***	47,5%	29,0%	19,7% ***	37,0%
W ciągu ostatnich 7 dni jak często czułeś/łaś się samotny/a?	21,9%	11,8% ***	32,0%	21,6%	12,4% ***	31,7%	29,1%	19,8% ***	36,6%	24,6%	18,9% ***	29,3%
W ciągu ostatnich 7 dni jak często byłeś/aś przygnębiony/a?	24,4%	10,6% ***	35,9%	21,8%	12,4% ***	29,9%	35,6%	20,1% ***	47,5%	30,4%	18,8% ***	39,9%
W ciągu ostatnich 7 dni jak często chciało Ci się płakać?	26,5%	11,4% ***	42,7%	23,0%	11,2% ***	35,3%	26,8%	9,3% ***	42,0%	24,0%	10,2% ***	36,6%
Wysokie nasilenie objawów depresyjnych % odp. często lub cały czas w 4 pytaniach	12,4%	4,5% ***	19,8%	8,9%	2,9% ***	15,6%	14,0%	4,1% ***	20,6%	10,1% *	5,6% ***	14,1%

* p< 0,05, ** p< 0,01, *** p<0,001

W ciągu ostatnich 7 dni często lub cały czas było smutno:

15% chłopców szkół szóstych SP w Grudziądzu i 45% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie p.i.<0,001.

We Włocławku 18% chłopców i 32% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie p.i.<0,001.

22% chłopców szkół ponadpodstawowych we Grudziądzu i 48% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie p.i.<0,001.

We Włocławku 20% chłopców i 37% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie p.i.<0,001.

Istotnie częściej (p.i.<0,01) było często lub cały czas smutno dziewczętom z Grudziądza w porównaniu z dziewczętami z Włocławka.

Istotnie częściej (p.i.<0,05) było często lub cały czas smutno młodzieży z Grudziądza (35%) w porównaniu z młodzieżą z Włocławka (29%).

W ciągu ostatnich 7 dni często lub cały czas czuło się samotnym/samotną:

12% chłopców szkół szóstych SP w Grudziądzu i 32% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie p.i.<0,001.

We Włocławku 12% chłopców i 32% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie p.i.<0,001.

20% chłopców szkół ponadpodstawowych we Grudziądzu i 37% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie p.i.<0,001.

We Włocławku 19% chłopców i 29% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie p.i.<0,001.

Istotnie częściej (p.i.<0,05) czuła się często lub cały czas samotnie młodzież w Grudziądzu (29%) w porównaniu z młodzieżą włocławską (25%).

W ciągu ostatnich 7 dni często lub cały czas przygnębionych było:

11% chłopców szkół szóstych SP w Grudziądzu i 36% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,001$.

We Włocławku 12% chłopców i 30% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,001$.

20% chłopców szkół ponadpodstawowych we Grudziądzu i 48% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,001$.

We Włocławku 19% chłopców i 40% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,001$.

W ciągu ostatnich 7 dni często lub cały czas chciało się płakać:

11% chłopców szkół szóstych SP w Grudziądzu i 43% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,001$.

We Włocławku 11% chłopców i 35% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,001$.

9% chłopców szkół ponadpodstawowych we Grudziądzu i 42% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,001$.

We Włocławku 10% chłopców i 37% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,001$.

Wysokie nasilenie objawów depresyjnych ((% odpowiedzi często lub cały czas w 4 testowanych obszarach) charakteryzuje:

5% chłopców szkół szóstych SP w Grudziądzu i 20% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,001$.

We Włocławku 3% chłopców i 16% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,001$.

4% chłopców szkół ponadpodstawowych we Grudziądzu i 21% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,001$.

We Włocławku 6% chłopców i 14% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie $p.i.<0,001$.

Istotnie częściej ($p.i.<0,05$) wysokie nasilenie objawów depresyjnych charakteryzowało dziewczęta z Grudziądza w porównaniu z dziewczętami z Włocławka.

Istotnie częściej ($p.i.<0,05$) wysokie nasilenie objawów depresyjnych charakteryzowało młodzież z Grudziądza (14%) w porównaniu z młodzieżą z Włocławka (10%).

Myśli samobójcze

Badanych uczniów zapytano, czy *kiedykolwiek w ostatnich 12 MIESIĄCACH* przychodziły im do głowy myśli samobójcze.

Młodzież odpowiadała na pytanie korzystając ze skali:

1. Nie zdarzyło się
2. Tak, raz lub dwa razy
3. Tak, trzy razy lub częściej

Zagregowane odpowiedzi Tak, raz lub dwa razy plus Tak, trzy razy lub częściej przedstawia tabela.

Tabela 34. Myśli samobójcze w ostatnich 12 miesiącach (co najmniej jednokrotnie)

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
myśli samobójcze	22,4%	13,9%	31,4%	24,7%	12,9%	34,3%	29,1%	19,9%	34,5%	26,8%	20,3%	32,7%
		***			***			***			***	

* p< 0,05, ** p< 0,01, *** p<0,001

Co najmniej jednokrotnych myśli samobójczych w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyło:

14% chłopców szkół szóstych SP w Grudziądzu i 31% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie p.i.<0,001.

We Włocławku 13% chłopców i 34% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie p.i.<0,001.

20% chłopców szkół ponadpodstawowych we Grudziądzu i 35% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie p.i.<0,001.

We Włocławku 20% chłopców i 33% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. na poziomie p.i.<0,001.

CZYNNIKI RÓWIEŚNICZE

Diagnozowano percepcję badanych norm w środowisku rówieśniczym, ich poglądów na temat przekonań rówieśników w odniesieniu do funkcjonowania szkolnego, wybranych zachowań antysocjalnych oraz używania środków psychoaktywnych.

Percepcję norm mierzone poprzez pytania dotyczące tego, co jest akceptowane przez rówieśników. Wykorzystano skalę "Student`s perceptron of behaviors friends think are „cool” or acceptable" (Zimmerman i Schmeelk-Cone, 2003) w polskiej adaptacja (Ostaszewski i wsp., 2008).

Młodzieży zadano pytanie: *Czy Twoi bliscy koledzy/ koleżanki myślą, że byłoby fajnie czy niefajnie, gdybyś Ty:*

w zakresie funkcjonowania szkolnego

1. posiadał/a bardzo dobre stopnie?

4. należał/a do szkolnych klubów lub udział w innych formach aktywności organizowanych przez szkołę?

7. regularnie wykonywał/a zadania szkolne i „wyrabiał/a się” w szkole?

oczekiwanie pozytywnej oceny przez rówieśników **wszystkich** powyższych aspektów funkcjonowania szkolnego (byłoby raczej lub bardzo fajnie)

w zakresie zachowań antysocjalnych

3. bił/a lub groził/a komuś?

6. ukradł/a coś?

9. należał/a do kibiców miejscowej drużyny, którzy są agresywnie nastawieni do kibiców innych drużyn?

oczekiwanie pozytywnej oceny przez rówieśników co najmniej jednego testowanego zachowania antysocjalnego

w zakresie używania środków psychoaktywnych

2. pił/a alkohol (szampana, piwo, wino, wódkę lub inny napój zawierający alkohol)?

5. palił/a skręty, marihuanę bądź brał inne narkotyki?

8. palił/a papierosy lub używał innych wyrobów tytoniowych?

oczekiwanie pozytywnej oceny przez rówieśników co najmniej jednego testowanego zachowania dotyczącego środków psychoaktywnych

Badani udzielali odpowiedzi wykorzystując 5-stopniową skalę. Byłoby:

1. niefajnie	4. raczej fajnie
2. niezbyt fajnie	5. bardzo fajnie
3. trudno powiedzieć	

Tabele prezentują odsetki zagregowane odpowiedzi byłoby *raczej fajnie i bardzo fajnie*.

Pozytywna ocena przez rówieśników funkcjonowania szkolnego

Tabela 35. Pozytywna ocena przez rówieśników funkcjonowania szkolnego

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
Zdaniem kolegów/koleżanek byłoby raczej lub bardzo fajnie, gdybym:												
miął bardzo dobre stopnie	68,5%	68,2%	68,6%	72,3%	75,4%	67,9%	67,9%	62,6%	73,7%	70,2%	67,4%	76,1%
należał do szkolnych klubów lub brał udział w innych formach aktywności organizowanych przez szkołę	59,4%	59,2%	61,4%	60,6%	58,5%	62,5%	55,8%	52,5%	60,1%	55,8%	51,5%	63,3%
wykonywał regularnie zadania szkolne i „wyrabiał się” w szkole	58,9%	56,0%	65,0%	59,4%	58,0%	61,7%	59,7%	51,5%	68,1%	60,6%	52,0%	71,6%
Oczekiwanie pozytywnej oceny przez rówieśników wszystkich testowanych aspektów funkcjonowania szkolnego charakteryzuje:	36,7%	34,7%	40,6%	41,3%	39,2%	44,0%	37,2%	29,9%	45,1%	38,4%	32,9%	46,7%
								***			***	

* p < 0,05, ** p < 0,01, *** p < 0,001

Posiadanie bardzo dobrych stopni akceptowane jest przez kolegów/koleżanki badanych zdaniem:

68% chłopców z klas szóstych SP w Grudziądzu i 69% dziewcząt
oraz zdaniem 75% chłopców z klas szóstych SP we Włocławku i 68% dziewcząt,

63% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i 74% dziewcząt
oraz zdaniem 67% chłopców z klas pierwszych ponad SP we Włocławku i 76%
dziewcząt.

Przynależność do szkolnych klubów lub udział w innych formach aktywności organizowanych przez szkołę akceptowana jest przez kolegów/koleżanki badanych zdaniem:

59% chłopców z klas szóstych SP w Grudziądzu i 61% dziewcząt
oraz zdaniem 59% chłopców z klas szóstych SP we Włocławku i 63% dziewcząt,

53% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i 60% dziewcząt
oraz zdaniem 52% chłopców z klas pierwszych ponad SP we Włocławku i 63%
dziewcząt.

Regularne wykonywanie zadań szkolnych i „wyrabianie się” w szkole akceptowane jest przez kolegów/koleżanki badanych zdaniem:

56% chłopców z klas szóstych SP w Grudziądzu i 65% dziewcząt
oraz zdaniem 58% chłopców z klas szóstych SP we Włocławku i 62% dziewcząt,

52% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i 68% dziewcząt, istotnie
częściej (p.i.<0,05) zdaniem dziewcząt
oraz zdaniem 52% chłopców z klas pierwszych ponad SP we Włocławku i 72%
dziewcząt, , istotnie częściej (p.i.<0,05) zdaniem dziewcząt.

Oczekiwanie pozytywnej oceny przez rówieśników **wszystkich** testowanych aspektów funkcjonowania szkolnego charakteryzuje:

35% chłopców z klas szóstych SP w Grudziądzu i 41% dziewcząt
oraz 39% chłopców z klas szóstych SP we Włocławku i 44% dziewcząt,

30% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i 45% dziewcząt, istotnie
częściej (p.i.<0,001) dziewczęta
oraz 52% chłopców z klas pierwszych ponad SP we Włocławku i 72% dziewcząt, istotnie
częściej (p.i.<0,001) dziewczęta.

Pozytywna ocena przez rówieśników zachowań antyspołecznych

Tabela 36. Pozytywna ocena przez rówieśników zachowań antyspołecznych

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
Zdaniem kolegów/koleżanek byłoby raczej lub bardzo fajnie, gdybym:	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
bił lub groził komuś	5,4%	4,9%	4,8%	3,9%	4,1%	2,4%	6,1%	5,8%	5,0%	5,7%	6,0%	4,0%
ukradł coś	3,8%	3,7%	3,9%	3,9%	4,7%	2,4%	4,9%	5,5%	2,9%	4,1%	4,3%	2,2%
należał do kibiców miejscowej drużyny, którzy są agresywnie nastawieni do kibiców innych drużyn	12,2%	14,3% **	7,8%	12,8%	18,1% *	8,3%	11,4%	15,2% ***	6,2%	13,4%	18,2% ***	5,4%
Oczekiwanie pozytywnej oceny przez rówieśników co najmniej jednego testowanego zachowania antisocjalnego	16,5%	17,1%	13,0%	17,6%	22,2% **	11,3%	16,1%	20,1% ***	9,7%	17,7%	22,8% ***	9,8%

* p < 0,05, ** p < 0,01, *** p < 0,001

Bicie lub grożenie komuś akceptowane jest przez kolegów/koleżanki badanych zdaniem:

5% zarówno chłopców z klas szóstych SP w Grudziądzu jak i dziewcząt oraz zdaniem 4% chłopców z klas szóstych SP we Włocławku i 2% dziewcząt,

6% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i 5% dziewcząt oraz zdaniem 6% chłopców z klas pierwszych ponad SP we Włocławku i 4% dziewcząt.

Kradzież czegoś akceptowane jest przez kolegów/koleżanki badanych zdaniem:

4% zarówno chłopców z klas szóstych SP w Grudziądzu jak i dziewcząt oraz zdaniem 5% chłopców z klas szóstych SP we Włocławku i 2% dziewcząt,

6% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i 3% dziewcząt oraz zdaniem 4% chłopców z klas pierwszych ponad SP we Włocławku i 2% dziewcząt.

Przynależność do kibiców miejscowej drużyny, którzy są agresywnie nastawieni do kibiców innych drużyn akceptowana jest przez kolegów/koleżanki badanych zdaniem:

14% chłopców z klas szóstych SP w Grudziądzu i zdaniem 8% dziewcząt, istotnie stat. (p.i.<0,01) częściej zdaniem chłopców oraz zdaniem 18% chłopców z klas szóstych SP we Włocławku i zdaniem 8% dziewcząt, istotnie stat. (p.i.<0,05) częściej zdaniem chłopców,

15% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i zdaniem 6% dziewcząt, istotnie stat. (p.i.<0,001) częściej zdaniem chłopców oraz zdaniem 18% chłopców z klas pierwszych ponad SP we Włocławku i zdaniem 5% dziewcząt, istotnie stat. (p.i.<0,001) częściej zdaniem chłopców.

Oczekiwanie pozytywnej oceny przez rówieśników **co najmniej jednego** testowanego zachowania antisocjalnego charakteryzuje:

17% chłopców z klas szóstych SP w Grudziądzu i 13% dziewcząt oraz 22% chłopców z klas szóstych SP we Włocławku i 11% dziewcząt, istotnie częściej (p.i.<0,01) chłopców,

20% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i 10% dziewcząt, istotnie częściej (p.i.<0,001) chłopców oraz 23% chłopców z klas pierwszych ponad SP we Włocławku i 10% dziewcząt, istotnie częściej (p.i.<0,001) chłopców.

Pozytywna ocena przez rówieśników zachowań dotyczących środków psychoaktywnych

Tabela 37. Pozytywna ocena przez rówieśników zachowań dotyczących środków psychoaktywnych

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
Zdaniem kolegów/koleżanek byłoby raczej lub bardzo fajnie, gdybym:	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
pił alkohol	5,8%	4,9%	6,8%	5,0%	4,1%	4,8%	26,9%	26,2%	27,2%	25,5%	21,5%	29,7%
palił skрэty, marihuanę bądź brał inne narkotyki	3,3%	3,7%	2,4%	3,4%	4,1%	1,8%	10,8%	12,0 % ***	8,3% **	9,9%	9,9%	7,3%
palił papierosy lub używał innych wyrobów tytoniowych	5,6%	5,3%	6,3%	4,5%	3,5%	6,0%	16,4%	14,0 %	17,4%	17,6%	14,9%	19,6%
Oczekiwanie pozytywnej oceny przez rówieśników co najmniej jednego testowanego zachowania dotyczącego środków psychoaktywnych	8,1%	6,9%	9,2%	8,9%	8,2%	8,9%	32,3%	31,4%	32,7%	30,8%	27,1%	33,3%

* p< 0,05, ** p< 0,01, *** p<0,001

Picie alkoholu (szampana, piwa, wina, wódki lub innego napoju zawierającego alkohol) akceptowane jest przez kolegów/koleżanki badanych zdaniem:

5% chłopców z klas szóstych SP w Grudziądzu jak i zdaniem 7% dziewcząt oraz zdaniem 4% chłopców z klas szóstych SP we Włocławku i zdaniem 5% dziewcząt,

26% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i zdaniem 27% dziewcząt oraz zdaniem 22% chłopców z klas pierwszych ponad SP we Włocławku i zdaniem 30% dziewcząt.

Palenie skrętoń, marihuany bądź branie innych narkotyków akceptowane jest przez kolegów/koleżanki badanych zdaniem:

4% chłopców z klas szóstych SP w Grudziądzu i zdaniem 2% dziewcząt oraz zdaniem 4% chłopców z klas szóstych SP we Włocławku i zdaniem 2% dziewcząt,

12% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i zdaniem 8% dziewcząt, istotnie stat. (p.i.<0,001) częściej zdaniem chłopców oraz zdaniem 10% chłopców z klas pierwszych ponad SP we Włocławku i zdaniem 7% dziewcząt.

Akceptację istotnie częściej ($p.i.<0,01$) wyrażają chłopcy z Grudziądza w porównaniu z chłopcami z włocławskich klas pierwszych szkół ponad SP.

Palenie papierosów lub używanie innych wyrobów tytoniowych akceptowane jest przez kolegów/koleżanki badanych zdaniem:

5% chłopców z klas szóstych SP w Grudziądzu i zdaniem 6% dziewcząt oraz zdaniem 4% chłopców z klas szóstych SP we Włocławku i zdaniem 6% dziewcząt,

14% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i zdaniem 17% dziewcząt oraz zdaniem 15% chłopców z klas pierwszych ponad SP we Włocławku i zdaniem 20% dziewcząt.

Oczekiwanie pozytywnej oceny przez rówieśników **co najmniej jednego** testowanego zachowania dotyczącego używania środków psychoaktywnych charakteryzuje:

7% chłopców z klas szóstych SP w Grudziądzu i 9% dziewcząt oraz 8% chłopców z klas szóstych SP we Włocławku i 9% dziewcząt,

31% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i 33% dziewcząt oraz 27% chłopców z klas pierwszych ponad SP we Włocławku i 33% dziewcząt.

Akceptacja używania substancji psychoaktywnych

Uczniowie odpowiadali na dodatkowe pytanie dotyczące akceptacji używania substancji psychoaktywnych: *Czy Twoim zdaniem wolno Tobie lub komuś w Twoim wieku robić następujące rzeczy.*

1. pić alkohol?
2. upijać się alkoholem?
3. palić papierosy lub e-papierosy?
4. używać marihuany lub haszyszu?
5. używać innych narkotyków?

Odpowiadając badani korzystali z 5-punktowej skali:

1. zdecydowanie nie wolno mi tego robić
2. raczej nie wolno mi
3. trudno powiedzieć
4. raczej mogę to robić
5. zdecydowanie mogę to robić

Odsetki zagregowanych odpowiedzi *raczej i zdecydowanie mogę to robić* przedstawia tabela.

Tabela 38. Przekonanie, że wolno badanym lub ich rówieśnikom używać środków psychoaktywnych

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
pić alkohol	2,7%	3,2%	1,9%	3,9%	4,1%	3,6%	17,5%	19,8%	14,7%	19,0%	18,7%	15,9%
upijać się alkoholem	2,7%	2,8%	1,4%	2,5%	1,8%	3,0%	8,2%	8,7%	5,6% **	8,2%	6,9%	5,8%
palić papierosy lub e-papierosy	4,6%	3,6%	4,3%	5,0%	5,3%	4,8%	16,2%	17,2%	14,5%	16,5%	14,5%	14,2%
używać marihuany/ haszyszu	2,3%	2,4%	1,0%	3,1%	2,9%	3,0%	6,1%	7,9%	3,5% **	6,3%	7,9% *	1,8%
używać innych narkotyków	2,5%	2,4%	1,4%	2,8%	2,9%	2,4%	3,5%	3,5%	2,4%	3,9%	4,3%	1,1%

* p< 0,05, ** p< 0,01, *** p<0,001

Przekonanymi, że wolno im lub ich rówieśnikom pić alkohol jest:

3% chłopców z klas szóstych szkół SP w Grudziądzu i 2% dziewcząt oraz po 4% chłopców i dziewcząt z klas szóstych szkół SP we Włocławku,

20% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i 15% dziewcząt oraz 19% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP we Włocławku i 16% dziewcząt.

Przekonanymi, że wolno im lub ich rówieśnikom upijać się alkoholem jest:

3% chłopców z klas szóstych szkół SP w Grudziądzu i 1% dziewcząt oraz 2% chłopców z klas szóstych szkół SP we Włocławku i 3% dziewcząt,

9% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i 6% dziewcząt, istotnie stat. (p.i.<0,01) częściej przekonani są chłopcy oraz 7% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP we Włocławku i 6% dziewcząt.

Przekonanymi, że wolno im lub ich rówieśnikom palić papierosy lub e-papierosy jest:

po 4% chłopców i dziewcząt z klas szóstych szkół SP w Grudziądzu oraz po 5% chłopców i dziewcząt z klas szóstych szkół SP we Włocławku,

17% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i 15% dziewcząt oraz 15% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP we Włocławku i 14% dziewcząt.

Przekonanymi, że wolno im lub ich rówieśnikom używać marihuany/haszyszu jest:

2% chłopców z klas szóstych szkół SP w Grudziądzu i 1% dziewcząt oraz po 3% chłopców i dziewcząt z klas szóstych szkół SP we Włocławku,

8% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i 4% dziewcząt, istotnie stat. (p.i.<0,01) częściej przekonani są chłopcy oraz 8% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP we Włocławku i 2% dziewcząt, istotnie stat. (p.i.<0,05) częściej przekonani są chłopcy.

Przekonanymi, że wolno im lub ich rówieśnikom używać innych narkotyków jest:

2% chłopców z klas szóstych szkół SP w Grudziądzu i 1% dziewcząt oraz 3% chłopców i 2% dziewcząt z klas szóstych szkół SP we Włocławku,

4% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i 2% dziewcząt oraz 4% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP we Włocławku i 1% dziewcząt.

FUNKCJONOWANIE W SZKOLE

Pakiet pytań dotyczył funkcjonowania młodzieży w szkole. Diagnozowano:

wyniki badanych w nauce i opuszczanie lekcji (wagarowanie),

stosunek nauczycieli do uczniów,

zaufanie do wychowawcy,

poczucie uczniów więzi ze szkołą.

Wyniki badanych w nauce i opuszczanie lekcji (wagarowanie)

Średnia ocen na koniec poprzedniego semestru

Tabela 39. Średnia ocen na koniec poprzedniego semestru

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe							
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek				
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276		
między 1 a 3	13,1%	15,0%	11,1%	12,6%	17,5%	8,4%	23,2%	31,4%	15,1%	16,9%	23,6%	10,2%		
między 3 a 4	30,1%	31,3%	29,5%	28,6%	25,1%	29,3%	39,2%	41,6%	35,5%	47,4%	47,5%	46,9%		
między 4 a 6	56,8%	53,7%	59,4%	58,8%	57,3%	62,3%	37,6%	27,0%	49,4%	35,7%	28,9%	42,9%		
	n.i.				p.i.<0,05				p.i.<0,001				p.i.<0,001	

Średnia ocen na koniec poprzedniego semestru:

nie różnicuje chłopców i dziewcząt klas szóstych SP w Grudziądzu. Średnią:

między 1 a 3 miało 15% chłopców i 11% dziewcząt,

między 3 a 4 miało 31% chłopców i 30% dziewcząt,

między 4 a 6 miało 54% chłopców i 59% dziewcząt,

różnicuje chłopców i dziewczęta klas szóstych SP we Włocławku. Wyższą średnią (p.i.<0,05) miały dziewczęta:

między 1 a 3 miało 18% chłopców i 8% dziewcząt,

między 3 a 4 miało 25% chłopców i 29% dziewcząt,

między 4 a 6 miało 57% chłopców i 62% dziewcząt.

różnicuje chłopców i dziewczęta klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu. Wyższą średnią (p.i.<0,001) miały dziewczęta:

między 1 a 3 miało 31% chłopców i 15% dziewcząt,

między 3 a 4 miało 42% chłopców i 36% dziewcząt,
między 4 a 6 miało 27% chłopców i 49% dziewcząt.

różnicuje chłopców i dziewczęta klas pierwszych szkół ponad SP we Włocławku. Wyższą średnią (p.i.<0,001) miały dziewczęta:

między 1 a 3 miało 24% chłopców i 10% dziewcząt,
między 3 a 4 miało 48% chłopców i 47% dziewcząt,
między 4 a 6 miało 29% chłopców i 43% dziewcząt.

Wagarowanie w ciągu ostatnich 30 dni.

Młodzież odpowiadała na pytanie: *Czy w ciągu OSTATNICH 30 dni zdarzyło Ci się opuszczać celowo całe dni (wagarować)?* wybierając jedną z poniższych możliwości:

1. nie
2. tak, 1 - 2 razy
3. tak, 3 - 5 razy
4. tak, 6 - 10 razy
5. tak, 11 - 20 razy
6. tak, więcej niż 20 razy

Odpowiedzi zagregowano w kategorii:

1. nie
  2. tak, 1 - 2 razy
  3. tak, 3 lub więcej razy.
- Wyniki przedstawia tabela.

Tabela 40. Wagarowanie (celowe opuszczanie całych dni) w ciągu ostatnich 30 dni

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
nie	78,4%	79,4%	78,7%	74,9%	77,6%	72,6%	51,4%	56,7%	47,5%	56,1%	59,3%	52,7%
tak, 1 lub 2 razy	15,8%	15,4%	14,5%	17,6%	14,7%	20,8%	30,4%	27,9%	33,3%	27,4%	26,6%	28,4%
co najmniej 3 razy	5,8%	5,3%	6,8%	7,5%	7,6%	6,5%	18,1%	15,4%	19,2%	16,6%	14,1%	18,9%
	n.i.			n.i.			p.i.<0,05			n.i.		

Wagarowanie (celowe opuszczanie całych dni) w ciągu ostatnich 30 dni:

nie różnicuje chłopców i dziewcząt klas szóstych SP w Grudziądzu:

nie wagarowało po 79% chłopców i dziewcząt,
wagarowało 1 - 2 razy po 15% chłopców i dziewcząt,
wagarowało co najmniej 3 razy 5% chłopców i 7% dziewcząt,

nie różnicuje chłopców i dziewcząt klas szóstych SP we Włocławku:

nie wagarowało po 78% chłopców i 73% dziewcząt,
wagarowało 1 - 2 razy po 15% chłopców i 21% dziewcząt,

wagarowało co najmniej 3 razy 8% chłopców i 7% dziewcząt,
różnicuje chłopców i dziewczęta klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu. Istotnie stat. częściej ($p.i.<0,05$) wagarowały dziewczęta:

nie wagarowało 57% chłopców i 48% dziewcząt,
wagarowało 1 - 2 razy po 28% chłopców i 33% dziewcząt,
wagarowało co najmniej 3 razy 15% chłopców i 19% dziewcząt,

nie różnicuje chłopców i dziewcząt klas pierwszych szkół ponad SP we Włocławku:

nie wagarowało 59% chłopców i 53% dziewcząt,
wagarowało 1 - 2 razy 27% chłopców i 28% dziewcząt,
wagarowało co najmniej 3 razy 14% chłopców i 19% dziewcząt.

Stosunek nauczycieli do uczniów

Pytania stosunku nauczycieli do uczniów diagnozują postrzeganie nastawienia szkoły na rozwój uczniów oraz postrzeganie nastawienia szkoły na wyniki i osiągnięcia uczniów².

14 stwierdzeń diagnozowało opinię młodzieży na temat nauczycieli.

Nauczyciele z mojej szkoły...

1. ... lubią rozmawiać z uczniami
2. ... traktują uczniów z szacunkiem
3. ... chętnie wysłuchują pomysłów uczniów i je doceniają
4. ... mają zaufanie do uczniów
5. ... troszczą się indywidualnie o każdego ucznia
6. ... nie wyzywają i nie obrażają uczniów
7. ... wierzą w to, że każdy uczeń jest w stanie się nauczyć
8. ... są przekonani, że zrozumienie zadania jest ważniejsze niż udzielenie dobrej odpowiedzi
9. ... uznają, że uczniowie mogą popełniać błędy tak długo, jak długo się uczą
10. ... myślą, że ważniejsze jest to, ile kto się uczy niż to, jakie stopnie dostaje
11. ... chcą, żeby uczniowie zrozumieli temat, a nie żeby zapamiętali materiał
12. ... wierzą, że ciężka praca ucznia bardzo dużo znaczy
13. ... lepiej traktują uczniów, którzy mają dobre oceny, niż uczniów słabszych
14. ... troszczą się tylko o dobrych uczniów.

Badani udzielali odpowiedzi posługując się skalą:

1. nikt z nauczycieli	4. duża liczba nauczycieli
2. niewielka ilość nauczycieli	5. wszyscy nauczyciele.
3. połowa nauczycieli	

Oдноśnie stwierdzeń od 1 do 12 policzono odsetki odpowiedzi:

nikt z nauczycieli plus *niewielka ilość nauczycieli* i wyliczono odsetek odpowiedzi *nikt z nauczycieli* plus *niewielka ilość nauczycieli* w **co najmniej 6 stwierdzeniach**. Wyniki przedstawia tabela 39.

---

² Oprac. Borucka A, Okulicz-Kozaryn K. (2008) na podstawie raportu z badań: DeWit DJ i wsp. (2002).

Odnośnie stwierdzeń 13 i 14 policzono odsetki odpowiedzi **co najmniej połowa nauczycieli** agregując odpowiedzi: *połowa nauczycieli plus duża liczba nauczycieli plus wszyscy nauczyciele*. Wyniki przedstawia tabela 39.

Tabela 41. Stosunek nauczycieli do uczniów. Odsetki odpowiedzi nikt lub niewielka ilość nauczycieli.

nikt lub niewielka ilość nauczycieli:	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
... lubi rozmawiać z uczniami	28,2%	25,7%	30,2%	31,4%	28,4%	34,5%	27,6%	26,5%	25,4%	19,1%	18,1%	16,7%
... traktuje uczniów z szacunkiem	24,5%	25,0%	23,3%	23,1%	25,4%	20,5%	24,1%	22,7%	21,3%	18,6%	18,5%	15,2%
... chętnie wysłuchuje pomysłów uczniów i je docenia	35,8%	31,4%	37,6%	36,4%	29,6%	42,3%	37,6%	38,1%	32,7%	28,7%	28,4%	24,6%
... ma zaufanie do uczniów	36,7%	31,3%	41,3%	43,7%	37,9%	51,2%	46,0%	42,6%	46,0%	37,7%	32,3%	40,2%
... troszczy się indywidualnie o każdego ucznia	43,6%	41,4%	42,9%	46,5%	42,8%	52,7%	62,2%	58,3%	65,7%	50,1%	41,8%	56,0%
... nie wyzywa i nie obraża uczniów	26,8%	24,2%	28,8%	30,1%	31,7%	28,6%	25,2%	27,2%	19,5%	23,4%	23,4%	21,0%
... wierzy w to, że każdy uczeń jest w stanie się nauczyć	22,0%	20,9%	20,5%	24,9%	21,3%	28,6%	31,1%	29,7%	28,9%	21,4%	17,2%	22,8%
... jest przekonanych, że zrozumienie zadania jest ważniejsze niż udzielenie dobrej odpowiedzi	35,4%	34,7%	35,6%	36,9%	34,3%	39,8%	39,2%	34,7%	39,9%	32,4%	29,2%	33,6%
... uznaje, że uczniowie mogą popełniać błędy tak długo, jak długo się uczą	42,5%	36,2%	48,5%	41,4%	38,5%	44,0%	47,2%	43,4%	47,6%	40,5%	37,1%	42,9%
... myśli, że ważniejsze jest to, ile kto się uczy niż to, jakie stopnie dostaje	46,5%	41,7%	50,7%	52,5%	47,3%	58,8%	49,3%	47,5%	49,4%	49,2%	44,9%	53,3%
... chce, żeby uczniowie zrozumieli temat, a nie żeby zapamiętali materiał	38,5%	33,8%	42,0%	41,2%	35,3%	46,1%	43,0%	40,6%	41,7%	36,5%	34,7%	36,5%
... wierzy, że ciężka praca ucznia bardzo dużo znaczy	25,7%	18,3%	32,5%	29,3%	26,0%	31,1%	31,3%	29,7%	30,0%	24,5%	19,8%	26,3%

Nikt lub niewielka ilość nauczycieli w co najmniej 6 twierdzeniach

	31,7%	26,1%	36,2%	33,7%	30,4%	37,5%	38,2%	35,8%	36,6%	27,5%	24,0%	27,5%
--	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

* p< 0,05, ** p< 0,01, *** p<0,001

Tabela pokazuje istotne stat. różnice w opiniach uczniów na temat stosunku do nich nauczycieli (im większy odsetek, tym powszechniejsze przekonanie, że nikt lub tylko niewielka liczba nauczycieli spełnia zależność opisywaną danym stwierdzeniem).

W co najmniej 6 stwierdzeniach (spośród testowanych 12 stwierdzeń) badanych charakteryzuje przekonanie, że nikt lub tylko niewielka ilość nauczycieli spełnia zależność opisywaną danym stwierdzeniem:

26% chłopców klas szóstych SP w Grudziądzu i 36% dziewcząt. Różnica jest istotna stat. (p.i.<0,05). Dziewczęta istotnie częściej uważają, że żaden lub tylko niewielka liczba nauczycieli z ich szkoły spełnia w co najmniej 6 stwierdzeniach opisywaną zależność,

30% chłopców klas szóstych SP we Włocławku i 38% dziewcząt,

36% chłopców klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i 37% dziewcząt,
24% chłopców klas pierwszych szkół ponad SP we Włocławku i 28% dziewcząt.

Chłopcy z Grudziądza istotnie częściej (p.i.<0,001) w porównaniu z chłopcami z Włocławka uważają, że żaden lub tylko niewielka liczba nauczycieli z ich szkoły spełnia w co najmniej 6 stwierdzeniach opisywaną zależność.

Także dziewczęta z Grudziądza istotnie częściej (p.i.<0,05) w porównaniu z dziewczętami z Włocławka uważają, że żaden lub tylko niewielka liczba nauczycieli z ich szkoły spełnia w co najmniej 6 stwierdzeniach opisywaną zależność.

W dwóch stwierdzeniach policzono zagregowane odsetki odpowiedzi *co najmniej połowa nauczycieli*. Wyniki przedstawia tabela 40.

Tabela 42. Stosunek nauczycieli do uczniów. Odsetki odpowiedzi co najmniej połowa nauczycieli spełnia warunek opisywany stwierdzeniem.

Co najmniej połowa nauczycieli:	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Włocławek			Grudziądz			Włocławek			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
... lepiej traktuje uczniów, którzy mają dobre oceny, niż uczniów słabszych	47,9%	45,9%	50,0%	52,4%	54,1%	53,0%	56,3%	54,4%	56,8%	50,2%	44,9%	54,9%
... troszczy się tylko o dobrych uczniów	39,3%	38,3%	40,6%	41,5%	42,7%	41,6%	45,5%	43,4%	45,5%	38,0%	38,3%	36,9%

* p< 0,05, ** p< 0,01, *** p<0,001

Co najmniej połowa nauczycieli lepiej traktuje uczniów, którzy mają dobre oceny, zdaniem:

46% chłopców z klas szóstych SP w Grudziądzu i 50% dziewcząt
oraz 54% chłopców z klas szóstych SP we Włocławku i 53% dziewcząt,

54% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i 57% dziewcząt
oraz 45% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP we Włocławku i 55% dziewcząt.
Dziewczęta z Włocławka istotnie częściej (p.i.<0,05) niż chłopcy twierdzą, że co najmniej połowa nauczycieli lepiej traktuje uczniów, którzy mają dobre oceny. Istotnie częściej (p.i.<0,05) tę opinię podzielają także chłopcy z Grudziądza w porównaniu z chłopcami z Włocławka.

Co najmniej połowa nauczycieli troszczy się tylko o dobrych uczniów, zdaniem:

38% chłopców z klas szóstych SP w Grudziądzu i 41% dziewcząt
oraz 43% chłopców z klas szóstych SP we Włocławku i 42% dziewcząt,

43% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i 46% dziewcząt
oraz 38% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP we Włocławku i 37% dziewcząt.
Istotnie częściej (p.i.<0,05) opinię, że co najmniej połowa nauczycieli troszczy się tylko

o dobrych uczniach dzielają dziewczęta z Grudziądza w porównaniu z dziewczętami z Włocławka.

Zaufanie do wychowawcy

Zaufanie młodzieży do wychowawcy ich klasy szkolnej diagnozowano zadając pytanie: *Czy zwracasz się do wychowawcy klasy, kiedy masz jakieś kłopoty?*

Badani odpowiadali korzystając ze skali:

1. zawsze gdy mam kłopoty
2. często
3. czasami
4. nigdy

Policzono odsetki zagregowanych odpowiedzi:

często lub zawsze gdy mam kłopoty,
nigdy lub czasem.

Wyniki przedstawia tabela.

Tabela 43. Zaufanie do wychowawcy.

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Włocławek			Włocławek		
Gdy mam kłopoty zwracam się do wychowawcy:	ogółem N=482	chłopcy N=247	dzień częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dzień częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dzień częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dzień częta N=276
często lub zawsze	21,2%	22,4%	20,5%	21,0%	24,9%	16,7%	11,3%	11,0%	11,8%	18,1%	19,0%	18,2%
nigdy lub co najwyżej czasem	78,8%	77,6%	79,5%	79,0%	75,1%	83,3%	88,7%	89,0%	88,2%	81,9%	81,0%	81,8%

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$

Mając kłopoty nigdy lub co najwyżej czasem zwraca się do wychowawcy swojej klasy szkolnej:

78% chłopców z klas szóstych SP w Grudziądzu i 80% dziewcząt oraz 75% chłopców z klas szóstych SP we Włocławku i 83% dziewcząt. Istotnie częściej ($p.i.<0,05$) tę odpowiedź wybierają dziewczęta z Włocławka w porównaniu z chłopcami,

89% chłopców z klas pierwszych ponad SP w Grudziądzu i 88% dziewcząt oraz 88% chłopców z klas pierwszych ponad SP we Włocławku i 82% dziewcząt. Istotnie częściej ($p.i.<0,05$) tę odpowiedź wybierają dziewczęta z Grudziądza w porównaniu z dziewczętami z Włocławka oraz chłopcy z Grudziądza ($p.i.<0,01$) w porównaniu z chłopcami z Włocławka.

Podsumowując istotnie częściej zaufanie do wychowawcy klasowego mają w Grudziądzu chłopcy klas szóstych SP w porównaniu z dziewczętami oraz w klasach pierwszych szkół ponad SP zarówno chłopcy jak i dziewczęta we Włocławku w porównaniu z uczniami w Grudziądzu.

Poczucie uczniów więzi ze szkołą

Poziom więzi uczniów ze szkołą diagnozowano w oparciu o kompilację skali poczucia więzi ze szkołą (Polska adaptacja (Czabała i wsp., 2004) narzędzi stosowanych w projekcie Ontario Student Drug Use Survey (Adalf, Paglia, 2001) oraz skali lubienie szkoły (Polska adaptacja (Ostaszewski i wsp., 2008) narzędzi stosowanych w projekcie badawczym Flint Adolescent Study (Zimmerman i Schmeelk-Cone, 2003).

Uzyskiwano odpowiedzi respondentów na 6 stwierdzeń określających stosunek uczniów do szkoły:

1. Lubię swoją szkołę
2. Obawiam się, że w szkole ktoś może mnie skrzywdzić, nastraszyć, lub coś mi zabrać
3. W mojej szkole czuję się bezpiecznie
4. Jestem blisko związany z koleżankami i kolegami z mojej szkoły
5. Czuję się związany z moją szkołą
6. Większość nauczycieli w mojej szkole jest bardzo dobrych (fachowych, sympatycznych)

Uczniowie udzielali odpowiedzi posługując się skalą:

1. zdecydowanie tak	3. raczej nie
2. raczej tak	4. zdecydowanie nie

Odnośnie stwierdzeń 1, 3-6 zagregowano odpowiedzi *raczej nie* plus *zdecydowanie nie*, odnośnie stwierdzenia 2 zagregowano odpowiedzi *raczej tak* plus *zdecydowanie tak*.

Tabela 44. Poczucie uczniów więzi ze szkołą

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Włocławek			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
Raczej lub zdecydowanie nie lubię swojej szkoły	37,4%	36,2%	36,2%	37,9%	32,2%	41,1%	21,0%	13,4%	23,7%	21,2%	21,6%	18,5%
Raczej lub zdecydowanie obawiam się, że w szkole ktoś może mnie skrzywdzić, nastraszyć, lub coś mi zabrać	33,7%	31,4%	34,1%	32,7%	29,2%	35,9%	25,1%	22,1%	25,1%	16,7%	15,5%	14,9%
Raczej lub zdecydowanie nie czuję się bezpiecznie w mojej szkole	27,3%	24,1%	27,7%	27,5%	21,3%	31,5%	20,0%	15,2%	21,6%	15,1%	13,4%	13,4%
Raczej lub zdecydowanie nie jestem blisko związany z koleżankami i kolegami z mojej szkoły	16,1%	10,7%	18,8%	18,7%	16,4%	19,2%	22,3%	17,2%	26,5%	20,9%	17,7%	21,4%
Raczej lub zdecydowanie nie czuję się związany z moją szkołą	49,3%	47,8%	49,0%	46,1%	41,8%	48,8%	45,0%	34,9%	53,1%	42,3%	38,1%	41,3%
Większość z nauczycieli w mojej szkole raczej lub zdecydowanie nie jest bardzo dobrych (fachowych, sympatycznych)	28,2%	23,7%	30,4%	29,8%	25,7%	31,5%	30,2%	25,6%	30,9%	23,5%	22,6%	20,7%
co najmniej 3 twierdzenia negatywne	34,9%	30,5%	36,2%	34,8%	28,1%	39,3%	26,9%	19,2%	30,1%	22,1%	20,3%	19,2%

* p< 0,05, ** p< 0,01, *** p<0,001

Tabela pokazuje istotne stat. różnice w opiniach uczniów na temat ich poczucia więzi ze szkołą (im wyższy odsetek, tym niższa więź badanych ze szkołą).

W co najmniej 3 stwierdzeniach (spośród testowanych 6 stwierdzeń) badani wyrażają swój dystans wobec szkoły:

31% chłopców z klas szóstych SP z Grudziądza i 36% dziewcząt oraz 28% chłopców klas szóstych SP z Włocławka i 39% dziewcząt. Dziewczęta z klas szóstych SP z Włocławka istotnie częściej ($p.i.<0,05$) nie czują więzi ze swoją szkołą w porównaniu z chłopcami,

19% chłopców z klas pierwszych ponad SP z Grudziądza i 30% dziewcząt, dziewczęta z klas pierwszych ponad SP z Grudziądza istotnie częściej ($p.i.<0,001$) nie czują więzi ze swoją szkołą w porównaniu z chłopcami oraz 20% chłopców z klas pierwszych ponad SP z Włocławka i 19% dziewcząt, dziewczęta z klas pierwszych ponad SP z Grudziądza istotnie częściej ($p.i.<0,01$) nie czują więzi ze swoją szkołą w porównaniu z dziewczętami z klas pierwszych ponad SP z Włocławka.

FUNKCJONOWANIE W RODZINIE

Pakiet pytań dotyczył funkcjonowania młodzieży w rodzinie. Diagnozowano:

wsparcie emocjonalne od rodziców,

postrzeganie przez nastolatka akceptacji lub braku akceptacji rodziców dotyczącej zachowań ryzykownych dziecka,

monitorowanie rodzicielskie, jasne oczekiwania rodziców, zasady rodzinne.

Wsparcie emocjonalne ze strony rodziców

definiowane jest jako odczuwane przez dziecko wsparcie emocjonalne, na jakie może liczyć ze strony rodziców. Mierzone jest tutaj skróconą wersją skali Parental suport (Zimmerman i Schmeelk-Cone, 2003) w polskiej adaptacji (Ostaszewski i wsp., 2008).

Młodzież określała, w jakim stopniu zgadza się ze stwierdzeniami:

1. Moi rodzice bardzo starają się mi pomagać
2. Moi rodzice dają mi potrzebną pomoc emocjonalną i wsparcie
3. Mogę rozmawiać o swoich problemach z rodzicami

korzystając ze skali:

1. zdecydowanie się zgadzam	4. nie zgadzam się
2. zgadzam się	5. zdecydowanie nie zgadzam się
3. trudno powiedzieć	

Policzono odsetki odpowiedzi *zgadzam się* plus *zdecydowanie się zgadzam* oraz policzono odsetki zgody uczniów na wszystkie trzy stwierdzenia. Wyniki przedstawia tabela.

Tabela 45. Ocena młodzieży wsparcie emocjonalnego od rodziców

Zgadzam się:	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
Moi rodzice bardzo starają się mi pomagać	84,8%	93,5% ***	77,3% **	86,6%	91,8% **	82,1%	77,6%	82,8%	75,5%	82,3%	85,5%	81,5%
Moi rodzice dają mi potrzebną pomoc emocjonalną i wsparcie	73,3%	82,9% ***	65,0%	77,9%	88,9% ***	67,3%	63,3%	72,4% ***	56,6%	68,0%	74,6% **	62,4%
Mogę rozmawiać o swoich problemach z rodzicami	66,8%	76,6% ***	58,0%	70,7%	81,9% **	60,7%	61,7%	68,0% *	58,1%	63,1%	72,6% **	57,8%
zgoda na wszystkie 3 stwierdzenia	60,4%	69,2% ***	52,7% **	66,3%	77,8% ***	56,0%	53,4%	62,5% ***	47,2%	55,9%	65,2% ***	50,4%

* p < 0,05, ** p < 0,01, *** p < 0,001

Zgoda młodzieży na każde z 3 stwierdzeń opisujących wsparcie ze strony rodziców jest wysoka i mieści się w przedziale od 47% do 87% odpowiedzi *zgadzam się* lub *zdecydowanie zgadzam się*.

Istotnie stat. wyższe odsetki zgody wyrażają chłopcy w porównaniu z dziewczętami (z wyjątkiem różnicy w odpowiedziach chłopców i dziewcząt ze szkół ponadpodstawowych we Włocławku na stwierdzenie *Moi rodzice bardzo starają się mi pomagać*, gdzie różnica nie osiąga poziomu istotności).

Wyniki w zagregowanym wskaźniku zgody na wszystkie 3 stwierdzenia pokazują, że:

69% chłopców z klas szóstych SP i 53% dziewcząt zgadza się z 3 stwierdzeniami, istotnie stat. (p.i.<0,001) częściej chłopcy oraz 78% chłopców z klas szóstych SP we Włocławku i 56% dziewcząt, istotnie stat. (p.i.<0,001) częściej chłopcy,

63% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i 47% dziewcząt, istotnie stat. (p.i.<0,001) częściej chłopcy oraz 65% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP we Włocławku i 50% dziewcząt, istotnie stat. (p.i.<0,001) częściej chłopcy.

Postrzeganie przez nastolatka akceptacji lub braku akceptacji rodziców dotyczącej zachowań ryzykownych dziecka

Oddzielnie analizowano opinie młodzieży dotyczące akceptacji rodziców dotyczącej zachowań ryzykownych dziecka odnośnie:

środków psychoaktywnych w stwierdzeniach *Czy TWOI RODZICE uważają, że wolno Ci robić następujące rzeczy:*

1. pić alkohol
2. upijać się alkoholem

3. palić papierosy lub e-papierosy
4. używać marihuany/ haszyszu
5. używać innych narkotyków
6. używać leków na receptę, które nie są Ci przepisane

policzono odsetki odpowiedzi zdecydowanie lub raczej wolno mi zachowywać się **w co najmniej jeden sposób** dotyczący środków psychoaktywnych

oraz zachowań w sposób sprzeczny z normami w stwierdzeniach *Czy TWOI RODZICE uważają, że wolno Ci robić następujące rzeczy:*

1. ukraść coś
2. malować na ścianach budynków (np. graffiti) bez pozwolenia
3. wszczynać bójki
4. jeździć „na gapę” (np. autobusem, tramwajem, pociągiem)
5. ściągać na sprawdzianach czy egzaminach

policzono odsetki odpowiedzi zdecydowanie lub raczej wolno mi zachowywać się **w co najmniej jeden sposób** dotyczący zachowań sprzecznych z normami.

Młodzież odpowiadała korzystając ze skali:

1. zdecydowanie nie wolno mi tego robić
2. raczej nie wolno mi
3. trudno powiedzieć
4. raczej mogę to robić
5. zdecydowanie mogę to robić

Policzono odsetki odpowiedzi *raczej mogą to robić* plus *zdecydowanie mogą to robić*.

Tabela 46. Akceptacja rodziców zachowań ryzykownych dziecka dotyczących środków psychoaktywnych

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
pić alkohol	3,6%	3,7%	3,9%	4,2%	4,7%	3,0%	8,7%	9,0%	8,0%	13,1%	12,2%	13,4%
upijać się alkoholem	3,1%	3,7%	2,9%	3,6%	3,5%	3,0%	2,7%	3,8%	0,9%	3,5%	3,6%	2,5%
palić papierosy lub e-papierosy	3,3%	3,7%	3,4%	3,6%	3,0%	3,6%	6,2%	6,1%	5,3%	8,4%	9,6%*	6,2%
używać marihuany/ haszyszu	3,4%	4,1%	2,9%	3,6%	3,5%	3,0%	2,3%	2,9%	0,9%	2,9%	2,6%	2,2%
używać innych narkotyków	3,1%	2,9%	3,4%	2,5%	1,8%	2,4%	1,7%	1,7%	0,6%	2,0%	1,7%	0,7%
używać leków na receptę, które nie są Ci przepisane	5,6%	4,5%	6,3%	4,2%	4,7%	3,0%	5,3%	5,5%	4,4%	5,6%	4,3%	6,6%
zdecydowanie lub raczej wolno mi zachowywać się w co najmniej jeden sposób dotyczący środków psychoaktywnych												
	16,9%	15,5%	18,4%	15,0%	15,8%	13,7%	35,7%	35,2%	36,6%	41,1%	39,3%	39,9%

* p < 0,05, ** p < 0,01, *** p < 0,001

W klasach pierwszych szkół ponad SP picie alkoholu i palenie papierosów jest zdaniem uczniów częściej dozwolone (od 5% do 13%) niż używanie narkotyków (od 0,6% do 3%).

W klasach pierwszych szkół ponad SP we Włocławku chłopcy (10%) istotnie częściej (p.i.<0,05) niż dziewczęta (6%) uważają, że wolno palić im papierosy lub e-papierosy.

W co najmniej jeden sposób dotyczący środków psychoaktywnych wolno używać zdaniem:

16% chłopców z klas szóstych SP w Grudziądzu i zdaniem 18% dziewcząt oraz 16% chłopców z klas szóstych SP we Włocławku i zdaniem 14% dziewcząt,

35% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i zdaniem 37% dziewcząt, po 39% chłopców i dziewcząt klas pierwszych szkół ponad SP we Włocławku.

Tabela 47. Akceptacja rodziców zachowań ryzykownych dziecka dotyczących zachowań sprzecznych z normami

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
ukraść coś	2,7%	2,9%	2,4%	2,3%	1,8%	1,8%	1,9%	2,3%	0,9%	2,0%	1,7%	1,8%
malować na ścianach budynków (np. graffiti) bez pozwolenia	3,3%	2,9%	2,9%	2,8%	2,4%	2,4%	3,1%	3,8%	1,2%	3,0%	2,3%	3,3%
wszczynać bójki	3,8%	2,9%	3,4%	5,3%	5,3%	4,2%	4,8%	6,1%	1,2%	4,0%	4,0%	3,6%
jeździć „na gapę” (np. autobusem, tramwajem, pociągiem)	15,4%	12,3%	17,9%	22,4%	25,4%	19,6%	20,4%	20,6%	17,7%	23,4%	24,8%	21,0%
ściągać na sprawdzianach czy egzaminach	23,5%	18,0%	28,0%	29,1%	26,6%	31,5%	51,0%	50,4%	49,6%	53,7%	51,5%	56,5%
zdecydowanie lub raczej wolno mi zachowywać się w sposób sprzeczny z normami w przypadku co najmniej jednego testowanego zachowania												
	55,4%	47,4%	63,3%	61,8%	62,0%	63,1%	76,1%	75,3%	75,8%	82,3%	79,0%	85,1%

* p< 0,05, ** p< 0,01, *** p<0,001

Ściąganie na sprawdzianach lub egzaminach jest najczęściej dozwolone zdaniem uczniów klas pierwszych szkół ponad SP (od 50% do 57%) w porównaniu z innymi zachowaniami sprzecznymi z normami, istotnie stat. częściej (p.i.<0,01) wśród dziewcząt z Włocławka (57%) w porównaniu z dziewczętami z Grudziądza (50%) i w porównaniu z chłopcami z Włocławka.

Także wśród młodzieży z klas szóstych SP ściąganie na sprawdzianach czy egzaminach jest jej zdaniem najczęściej dozwolone (od 18% do 32%), istotnie częściej wśród (p.i.<0,01) chłopców z Włocławka (27%) w porównaniu z chłopcami z Grudziądza (18%), istotnie częściej (p.i.<0,001) wśród dziewcząt z Grudziądza w porównaniu z chłopcami z Grudziądza.

Istotnie statystycznie różnice w innych zachowaniach sprzecznych z normami notujemy wśród młodzieży ze szkół ponad SP:

za dozwolone uważa wszczynanie bójek istotnie częściej (p.i.<0,05) 6% chłopców z Grudziądza w porównaniu z dziewczętami (1%) z Grudziądza,

za dozwolone uważa jeżdżenie „na gapę” (np. autobusem, tramwajem, pociągiem) istotnie częściej (p.i.<0,01) 25% chłopców z Włocławka w porównaniu z chłopcami z Grudziądza (21%).

W co najmniej jeden sposób (spośród 5 testowanych zachowań) dotyczący zachowania w sposób sprzeczny z normami wolno zachowywać się zdaniem:

47% chłopców z klas szóstych SP w Grudziądzu i zdaniem 63% dziewcząt oraz zdaniem 62% chłopców z klas szóstych SP we Włocławku i zdaniem 63% dziewcząt. Istotnie częściej (p.i.<0,001) taką opinię wyrażają dziewczęta z Grudziądza w porównaniu z chłopcami z Grudziądza oraz istotnie częściej (p.i.<0,01) chłopcy z Włocławka w porównaniu z chłopcami z Grudziądza,

75% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP w Grudziądzu i zdaniem 76% dziewcząt oraz zdaniem 79% chłopców klas pierwszych szkół ponad SP we Włocławku i zdaniem 85% dziewcząt.

Dziewczęta z Włocławka istotnie częściej (p.i.<0,05) podzielają tę opinię w porównaniu z chłopcami z Włocławka oraz istotnie częściej (p.i.<0,01) w porównaniu z dziewczętami z Grudziądza.

Monitorowanie rodzicielskie, jasne oczekiwania rodziców, zasady rodzinne

Młodzież została poproszona o odpowiedź na 12 pytań opisujących różne aspekty monitorowania rodzicielskiego, jasnych oczekiwań rodziców, zasad rodzinnych.

Odpowiedzi analizowano w dwóch pakietach stwierdzeń

- A. Ogólne zasady
- B. Monitoring korzystania z internetu.

W skład pakietu A weszło 7 stwierdzeń:

1. Gdy mam zamiar wrócić do domu później niż zwykle, rodzice oczekują, że zadzwonię, by ich o tym uprzedzić.
2. Przed wyjściem z domu mówię rodzicom, z kim mam się spotkać.
3. Gdy wychodzę wieczorem, moi rodzice wiedzą, gdzie jestem.
4. Moi rodzice uważają, że ważne jest, aby wiedzieć, kim są moi przyjaciele.
5. Moi rodzice uważają, że ważne jest, aby wiedzieć kim są rodzice moich przyjaciół.
6. Moi rodzice wiedzą, na co wydaję pieniądze.
7. Rozmawiam ze swoimi rodzicami na temat moich planów związanych z przyszłością.

W skład pakietu B weszły 3 stwierdzenia:

1. Moi rodzice wiedzą, co robię w internecie i jakie strony tam przeglądam.
2. Moi rodzice rozmawiają ze mną o zagrożeniach w cyberprzestrzeni
3. Moi rodzice kontrolują czas jaki spędzam w internecie

Badani odpowiadali na pytania posługując się skalą:

1. zdecydowanie nie zgadzam się
2. raczej nie zgadzam się
3. trudno powiedzieć
4. raczej zgadzam się
5. zdecydowanie zgadzam się

Zagregowano odpowiedzi *raczej nie zgadzam się* plus *zdecydowanie nie zgadzam się*.

Policzono odsetki odrzuceń wszystkich 7 stwierdzeń pakietu A oraz wszystkich 3 stwierdzeń pakietu B.

Wyniki przedstawiają tabele 46 i 47.

Tabela 48. Odrzucenie monitoringu rodzicielskiego, oczekiwań rodziców i zasad rodzinnych (pakiet A)

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
Zdecydowanie lub raczej nie zgadzam się ze stwierdzeniem:	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
Gdy mam zamiar wrócić do domu później niż zwykle, rodzice oczekują, że zadzwonię, by ich o tym uprzedzić.	16,7%	19,3%	14,0%	14,3%	17,8%	8,9%	10,3%	11,6%	7,4%	10,1%	12,6%	5,1%
Przed wyjściem z domu mówię rodzicom, z kim mam się spotkać.	20,7%	25,0%	18,0%	17,7%	20,1%	13,1%	16,1%	18,7%	10,7%	19,1%	24,5%	10,1%
Gdy wychodzę wieczorem, moi rodzice wiedzą, gdzie jestem.	14,5%	16,9%	12,6%	10,2%	9,5%	7,8%	12,3%	14,8%	7,7%	10,1%	13,0%	6,9%
Moi rodzice uważają, że ważne jest, aby wiedzieć, kim są moi przyjaciele.	14,2%	17,7%	11,1%	9,9%	10,7%	7,2%	16,0%	20,4%	9,1%	11,7%	12,3%	8,7%
Moi rodzice uważają, że ważne jest, aby wiedzieć kim są rodzice moich przyjaciół.	28,8%	31,6%	25,1%	27,5%	25,4%	28,6%	39,7%	46,1%	32,5%	39,2%	38,9%	36,4%
Moi rodzice wiedzą, na co wydają pieniądze.	20,4%	18,7%	22,2%	22,1%	19,3%	24,6%	27,6%	26,2%	25,4%	26,9%	26,6%	24,6%
Rozmawiam ze swoimi rodzicami na temat moich planów związanych z przyszłością.	20,0%	21,4%	16,5%	20,7%	17,1%	24,6%	20,3%	18,9%	19,2%	20,8%	19,8%	17,0%
Odrzucenie wszystkich 7 twierdzeń												
	2,9%	5,3%	0,5%	3,6%	3,5%	2,4%	2,3%	2,0%	1,8%	1,9%	3,3%	0,4%

* p< 0,05, ** p< 0,01, *** p<0,001

Spośród testowanych stwierdzeń najczęstszy brak zgody badanych dotyczy stwierdzenia: *Moi rodzice uważają, że ważne jest, aby wiedzieć kim są rodzice moich przyjaciół*. Z tym stwierdzeniem nie zgadza się:

32% chłopców klas pierwszych SP w Grudziądzu i 25% dziewcząt. Istotnie częściej (p.i.<0,05) nie zgadzają się chłopcy w porównaniu z dziewczętami, 25% chłopców z klas pierwszych SP we Włocławku w porównaniu z 29% dziewcząt,

46% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP i 33% dziewcząt. Istotnie częściej (p.i.<0,05) nie zgadzają się chłopcy w porównaniu z dziewczętami, 39% chłopców z klas pierwszych szkół ponad SP we Włocławku i 36% dziewcząt.

Każde z pozostałych stwierdzeń odrzuca od 11% do 27% badanych.

Z żadnym testowanym stwierdzeniem nie zgadza się:

5% chłopców z klas szóstych SP w Grudziądzu i 1% dziewcząt. Istotnie częściej (p.i.<0,01) chłopcy w porównaniu z dziewczętami oraz 4% chłopców z klas szóstych SP i 2% dziewcząt,

po 2% chłopców i dziewcząt z klas pierwszych ponad SP we Włocławku oraz 3% chłopców z klas pierwszych ponad SP we Włocławku i 0,4% dziewcząt. Istotnie częściej (p.i.<0,05) chłopcy w porównaniu z dziewczętami.

Tabela 49. Odrzucenie monitoringu rodzicielskiego dotyczącego korzystania przez dziecko z internetu (pakiet B)

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
Zdecydowanie lub raczej nie zgadzam się ze stwierdzeniem:	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
Moi rodzice wiedzą, co robię w internecie i jakie strony tam przeglądam.	32,8%	30,9%	32,9%	37,7%	36,3%	37,7%	50,3%	51,2%	48,2%	50,3%	50,7%	47,5%
Moi rodzice rozmawiają ze mną o zagrożeniach w cyberprzestrzeni	36,1%	38,8%	30,9%	33,8%	32,2%	34,7%	49,7%	53,8%	44,0%	43,8%	49,8%	37,0%
Moi rodzice kontrolują czas jaki spędzam w internecie	34,0%	29,9%	36,7%	39,4%	32,7%	44,9%	63,1%	59,6%	65,8%	63,0%	56,6%	68,4%
Odrzucenie wszystkich 3 stwierdzeń opisujących ochronę dziecka przed zagrożeniami ze strony internetu												
	13,5%	12,6%	13,5%	16,5%	14,0%	16,8%	29,4%	30,2%	26,5%	27,6%	29,5%	24,3%

* p< 0,05, ** p< 0,01, *** p<0,001

Na monitoring rodziców dotyczący używania przez dziecko internetu:

w odniesieniu do stwierdzenia *Moi rodzice wiedzą, co robię w internecie i jakie strony tam przeglądam* zdecydowanie lub raczej nie zgadza się

w grupie uczniów klas szóstych SP 31%-38% badanych,
w grupie uczniów klas pierwszych szkół ponad SP 48%-51% badanych,

w odniesieniu do stwierdzenia *Moi rodzice rozmawiają ze mną o zagrożeniach w cyberprzestrzeni* zdecydowanie lub raczej nie zgadza się

w grupie uczniów klas szóstych SP 31%-39% badanych,
w grupie uczniów klas pierwszych szkół ponad SP 37%-54% badanych, istotnie częściej (p.i.<0,01) dziewczęta z Grudziądza (44%) w porównaniu z dziewczętami z Włocławka (37%) i istotnie częściej (p.i.<0,05) chłopcy z Włocławka (50%) w porównaniu z dziewczętami z Włocławka.

w odniesieniu do stwierdzenia *Moi rodzice kontrolują czas jaki spędzam w internecie* zdecydowanie lub raczej nie zgadza się

w grupie uczniów klas szóstych SP 30%-45% badanych,
w grupie uczniów klas pierwszych szkół ponad SP 57%-68% badanych, istotnie częściej ($p.i.<0,01$) dziewczęta z Włocławka (68%) w porównaniu z chłopcami z Włocławka (57%).

Z żadnym testowanym stwierdzeniem nie zgadza się:

13%-17% uczniów klas szóstych SP,
24%-30% uczniów klas pierwszych szkół ponad SP.

ALKOHOL W OBYCZAJOWOŚCI LOKALNEJ

Diagnozie poddano postrzegane przez młodzież rozpowszechnienie picia alkoholu i problemów alkoholowych w społeczności lokalnej wśród dorosłych znanych respondentom. Do pomiaru wykorzystano skróconą wersję skali „All drug and alcohol use by nonfamilial adults in life of student” (Zimmerman i Schmeelk-Cone, 2003) w polskiej adaptacji (Ostaszewski i wsp., 2008).

Młodzieży zadano pytanie: *Jak wielu znasz dorosłych (nie wliczaj osób z Twojej rodziny), którzy...*

1. ...piją piwo lub wino przynajmniej raz w tygodniu?
2. ...piją wódkę lub inne mocne alkohole przynajmniej raz w tygodniu?
3. ...upijają się przynajmniej raz w tygodniu?
4. ...leczyli się z powodu problemów związanych z alkoholem?

Odpowiedzi udzielano z wykorzystaniem skali:

1. ani jednego
2. jednego – dwoje
3. kilkoro
4. ponad dziesięcioro

W tabeli przedstawiono odsetki odpowiedzi:

ani jednego
co najmniej kilkoro (kilkoro plus ponad dziesięcioro).

Dla jasności prezentacji pominięto kategorię *jednego-dwoje*.

Tabela 50. Rozpowszechnienie alkoholu wśród dorosłych znanych respondentom

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
piją piwo lub wino przynajmniej raz w tygodniu?												
ani jednego	46,3%	47,1%	43,5%	38,9%	41,1%	37,5%	25,1%	22,5%	26,9%	24,2%	24,8%	20,3%
co najmniej kilkoro	27,3%	27,5%	27,5%	29,9%	25,0%	32,1%	47,5%	53,5%	40,5%	46,2%	49,0%	46,0%
piją wódkę lub inne mocne alkohole przynajmniej raz w tygodniu?												
ani jednego	63,9%	63,9%	64,7%	60,4%	62,1%	59,5%	38,2%	38,2%	40,4%	39,8%	36,9%	38,5%
co najmniej kilkoro	15,4%	16,4%	15,9%	18,0%	16,6%	16,7%	34,1%	38,5%	27,3%	31,5%	31,6%	32,7%
upijają się przynajmniej raz w tygodniu?												
ani jednego	71,6%	71,3%	71,5%	70,2%	72,8%	69,6%	55,9%	55,4%	59,2%	56,8%	57,3%	54,2%
co najmniej kilkoro	10,0%	10,7%	10,1%	14,0%	11,8%	14,3%	20,5%	23,2%	14,5%	18,1%	14,3%	19,6%
leczyli się z powodu problemów związanych z alkoholem?												
ani jednego	83,2%	81,4%	84,1%	79,1%	85,1%	73,1%	67,8%	71,8%	66,6%	66,5%	71,9%	60,5%
co najmniej kilkoro	3,8%	5,0%	2,9%	6,8%	7,7%	5,4%	10,4%	11,7%	8,3%	8,6%	8,3%	6,5%

* p< 0,05, ** p< 0,01, *** p<0,001

Co najmniej kilkoro znajomych dorosłych spoza rodziny pijących piwo lub wino przynajmniej raz w tygodniu zna:

38%-47% uczniów klas szóstych SP (ani jednej osoby nie zna 38%-47% uczniów klas szóstych SP)

oraz 41%-54% uczniów klas pierwszych szkół ponad SP, istotnie częściej (p.i.<0,05) chłopcy z Grudziądza w porównaniu z dziewczętami z Grudziądza (ani jednej osoby nie zna 20%-27% uczniów klas pierwszych szkół ponad SP).

Co najmniej kilkoro znajomych dorosłych spoza rodziny pijących wódkę lub inne mocne alkohole przynajmniej raz w tygodniu zna:

16% uczniów klas szóstych SP (ani jednej osoby nie zna 60%-65% uczniów klas szóstych SP)

oraz 27%-39% uczniów klas pierwszych szkół ponad SP, istotnie częściej (p.i.<0,05) chłopcy z Grudziądza w porównaniu z dziewczętami z Grudziądza (ani jednej osoby nie zna 37%-40% uczniów klas pierwszych szkół ponad SP).

Co najmniej kilkoro znajomych dorosłych spoza rodziny upijających się przynajmniej raz w tygodniu zna:

10%-14% uczniów klas szóstych SP (ani jednej osoby nie zna 70%-73% uczniów klas szóstych SP)

oraz 14%-23% uczniów klas pierwszych szkół ponad SP, istotnie częściej (p.i.<0,05) chłopcy z Grudziądza w porównaniu z dziewczętami z Grudziądza (ani jednej osoby nie zna 54%-59% uczniów klas pierwszych szkół ponad SP).

Co najmniej kilkoro znajomych dorosłych spoza rodziny, którzy leczyli się z powodu problemów związanych z alkoholem zna:

3%-8% uczniów klas szóstych SP, istotnie częściej (p.i.<0,05) dziewczęta z Włocławka (5%) w porównaniu z dziewczętami z Grudziądza (3%) (ani jednej osoby nie zna 70%-73% uczniów klas szóstych SP)

oraz 7%-12% uczniów klas pierwszych szkół ponad SP (ani jednej osoby nie zna 61%-72% uczniów klas pierwszych szkół ponad SP).

STYL ŻYCIA MŁODZIEŻY

Do pomiaru różnych aspektów stylu życia i udziału młodzieży w kulturze masowej wykorzystano zmodyfikowany zestaw pytań opracowanych przez zespół IPIŃ (Ostaszewski in., 2005). Wyróżniono następujące wskaźniki:

1. gra na sprzęcie elektronicznym w typowy dzień powszedni
2. gra na sprzęcie elektronicznym w typowy dzień weekendowy lub świąteczny
3. kontakty poprzez telefony, SMS-y, maile, czat, Facebook, itp.
4. oglądanie filmów/programów/seriali w TV, na DVD, w internecie
5. przeglądanie internetu, pobieranie plików
6. odrabianie lekcji
7. swoje pasje, inne niż z wykorzystywaniem komputera lub internetu
8. spędzanie czasu poza domem (na podwórku, osiedlu, na mieście)
9. hazard

Policzono odsetki uczniów poświęcających na testowane czynności ponad 2 godziny dziennie w ciągu ostatnich 30 dni. Wyniki przedstawia tabela.

Tabela 51. Odsetki uczniów poświęcających na testowane czynności ponad 2 godziny dziennie w ciągu ostatnich 30 dni

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
na gry na sprzęcie elektronicznym w typowy dzień powszedni	42,7%	46,7% *	36,9%	40,3%	46,7% *	34,5%	37,9%	48,8% ***	24,8%	38,4%	49,2% ***	23,9%
na gry na sprzęcie elektronicznym w typowy dzień weekendowy lub świąteczny	58,8%	65,8% ***	49,3%	52,5%	63,1% ***	43,1%	50,1%	65,2% ***	32,7%	49,3%	63,6% ***	31,5%
na kontakty (telefony, SMS-y, maile, czat, Facebook, itp.)?	31,3%	18,7% ***	43,9%	34,8%	23,1% ***	46,4%	55,9%	39,6% ***	71,7% *	57,4%	47,4% ***	70,3%
na oglądanie filmów/programów/seriali w TV, na DVD, w internecie?	32,5%	28,0% *	37,4%	38,2%	33,7%	42,3%	41,9%	36,3% ***	46,6% n	43,0%	34,4% ***	53,6%
na przeglądanie internetu, pobieranie plików?	23,5%	16,4% **	29,3%	29,9%	23,2% **	36,5%	34,9%	27,9% ***	41,0%	40,4%	34,4% **	46,2% n
na odrabianie lekcji?	16,9%	14,0%	20,8%	16,4%	14,4%	17,4%	24,8%	16,6% ***	34,5%	26,6%	20,7% ***	33,3%
na swoje pasje, inne niż z wykorzystaniem komputera lub internetu?	46,5%	43,6%	49,5%	51,3%	53,0%	49,1%	48,1%	52,9% **	41,9% n	49,9%	57,9% ***	42,4%
na spędzanie czasu poza domem (na podwórku, osiedlu, na mieście)?	63,0%	61,5%	66,2%	68,2%	66,1%	70,7%	63,2%	60,2%	63,9%	71,0% ***	73,8%	70,3%
na hazard	1,9%	1,7% *	0,5%	3,1%	5,4%	1,2%	4,1%	5,0%	0,3%	4,5% **	5,3%	2,5%

* p< 0,05, ** p< 0,01, *** p<0,001

Intensywność większości testowanych czynności różni chłopców i dziewczęta. Ponad 2 godziny dziennie w ciągu ostatnich 30 dni:

na gry na sprzęcie elektronicznym w typowy dzień powszedni

istotnie częściej (p.i.<0,05) poświęcali chłopcy z SP w Grudziądzu (47%) w porównaniu z dziewczętami (37%)
oraz istotnie częściej (p.i.<0,05) chłopcy z SP we Włocławku (47%) w porównaniu z dziewczętami (35%),

istotnie częściej (p.i.<0,001) poświęcali chłopcy ze szkół ponad SP w Grudziądzu (49%) w porównaniu z dziewczętami (25%)
oraz istotnie częściej (p.i.<0,001) chłopcy ze szkół ponad SP we Włocławku (49%) w porównaniu z dziewczętami (24%),

na gry na sprzęcie elektronicznym w typowy dzień weekendowy lub świąteczny

istotnie częściej (p.i.<0,001) poświęcali chłopcy z SP w Grudziądzu (66%) w porównaniu z dziewczętami (49%)
oraz istotnie częściej (p.i.<0,001) chłopcy z SP we Włocławku (63%) w porównaniu z dziewczętami (43%),

istotnie częściej (p.i.<0,001) poświęcali chłopcy ze szkół ponad SP w Grudziądzu (65%) w porównaniu z dziewczętami (33%)
oraz istotnie częściej (p.i.<0,001) chłopcy ze szkół ponad SP we Włocławku (64%) w porównaniu z dziewczętami (32%).

Młodzież częściej poświęcała ponad 2 godziny na gry na sprzęcie elektronicznym w weekendy niż w dni powszednie.

na kontakty (telefony, SMS-y, maile, czat, Facebook, itp.):

istotnie częściej (p.i.<0,001) poświęcały dziewczęta z SP w Grudziądzu (44%) w porównaniu z chłopcami (19%)
oraz istotnie częściej (p.i.<0,001) dziewczęta z SP we Włocławku (46%) w porównaniu z chłopcami (23%),

istotnie częściej (p.i.<0,001) poświęcały dziewczęta ze szkół ponad SP w Grudziądzu (72%) w porównaniu z chłopcami (40%)
oraz istotnie częściej (p.i.<0,001) dziewczęta ze szkół ponad SP we Włocławku (70%) w porównaniu z chłopcami(48%),
a także istotnie częściej (p.i.<0,05) chłopcy z Włocławka w porównaniu z chłopcami z Grudziądza,

na oglądanie filmów/programów/seriali w TV, na DVD, w internecie:

istotnie częściej (p.i.<0,05) poświęcały dziewczęta z SP w Grudziądzu (37%) w porównaniu z chłopcami (28%),
dziewczęta z SP we Włocławku (42%), chłopcy (34%), różnica nie osiąga poziomu istotności stat.,

istotnie częściej (p.i.<0,01) poświęcały dziewczęta ze szkół ponad SP w Grudziądzu (47%) w porównaniu z chłopcami (36%)
oraz istotnie częściej (p.i.<0,001) dziewczęta ze szkół ponad SP we Włocławku (70%) w porównaniu z chłopcami(48%),

na przeglądanie internetu, pobieranie plików:

istotnie częściej (p.i.<0,01) poświęcały dziewczęta z SP w Grudziądzu (29%) w porównaniu z chłopcami (16%)
oraz istotnie częściej (p.i.<0,01) dziewczęta z SP we Włocławku (37%), w porównaniu z chłopcami (23%),

istotnie częściej (p.i.<0,001) poświęcały dziewczęta ze szkół ponad SP w Grudziądzu (41%) w porównaniu z chłopcami (28%)
oraz istotnie częściej (p.i.<0,01) dziewczęta ze szkół ponad SP we Włocławku (46%) w porównaniu z chłopcami(34%),

na odrabianie lekcji:

dziewczęta z SP w Grudziądzu (21%), chłopcy (14%)

oraz dziewczęta z SP we Włocławku (17%), chłopcy (14%),

istotnie częściej (p.i.<0,001) poświęcały dziewczęta ze szkół ponad SP w Grudziądzu (35%) w porównaniu z chłopcami (17%)
oraz istotnie częściej (p.i.<0,001) dziewczęta ze szkół ponad SP we Włocławku (33%) w porównaniu z chłopcami (21%),

na swoje pasje, inne niż z wykorzystywaniem komputera lub internetu:

dziewczęta z SP w Grudziądzu (50%), chłopcy (44%)
oraz dziewczęta z SP we Włocławku (49%), chłopcy (53%),

istotnie częściej (p.i.<0,01) poświęcali chłopcy ze szkół ponad SP w Grudziądzu (53%) w porównaniu z dziewczętami (42%)
oraz istotnie częściej (p.i.<0,001) chłopcy ze szkół ponad SP we Włocławku (58%) w porównaniu z dziewczętami (42%),

na spędzanie czasu poza domem (na podwórku, osiedlu, na mieście):

dziewczęta z SP w Grudziądzu (66%), chłopcy (62%)
oraz dziewczęta z SP we Włocławku (71%), chłopcy (66%),

dziewczęta ze szkół ponad SP w Grudziądzu (64%), chłopcy (60%)
oraz dziewczęta ze szkół ponad SP we Włocławku (70%), chłopcy (74%).
Chłopcy z Włocławka istotnie częściej (p.i.<0,001) w porównaniu z chłopcami z Grudziądza,

na hazard:

chłopcy z SP w Grudziądzu 2%, dziewczęta 0,5%
oraz chłopcy z SP we Włocławku 5,4%, dziewczęta 1%. Istotnie częściej (p.i.<0,05) chłopcy z Włocławka w porównaniu z chłopcami z Grudziądza,

chłopcy ze szkół ponad SP w Grudziądzu 5%, dziewczęta 0,3%
oraz chłopcy z SP we Włocławku 5,3%, dziewczęta 3%. Istotnie częściej (p.i.<0,01) dziewczęta z Włocławka w porównaniu z dziewczętami z Grudziądza.

UŻYWANIE INTERNETU

Kłopoty związane z korzystaniem z nowych technologii

Zapytano młodzież o to, czy jeśli w ciągu ostatnich 30 dni korzystała z komputera, laptopa, smartfona lub telefonu, to czy było to przyczyną jej kłopotów.

Takich kłopotów jak brak czasu na ważne sprawy, sprzeczki w domu, problemy w szkole, problemy z odrabianiem prac domowych, rozdrażnienie, zły nastrój, itp.

Tabela 52. Kłopoty związane z korzystaniem z nowych technologii w ciągu ostatnich 30 dni

szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
29,5%	22,8%	37,2%	24,1%	12,4%	35,7%	27,3%	20,9%	34,5%	22,7%	16,8%	27,9%
	*		**		***		**			**	

* p< 0,05, ** p< 0,01, *** p<0,001

Przeżywanie kłopotów związanych z korzystaniem z nowych technologii w ciągu ostatnich 30 dni:

istotnie częściej (p.i.<0,05) ujawniają dziewczęta z SP w Grudziądzu (37%) w porównaniu z chłopcami (23%) oraz istotnie częściej (p.i.<0,001) dziewczęta z SP we Włocławku (36%) w porównaniu z chłopcami (12%). Istotnie częściej także (p.i.<0,01) chłopcy z Grudziądza w porównaniu z chłopcami z Włocławka,

istotnie częściej (p.i.<0,01) ujawniają dziewczęta ze szkół ponad SP w Grudziądzu (35%) w porównaniu z chłopcami (21%) oraz istotnie częściej (p.i.<0,01) dziewczęta ze szkół ponad SP we Włocławku (28%) w porównaniu z chłopcami.

Czas spędzany dziennie w internecie

Na pytanie: Ile czasu dziennie spędzasz w internecie? młodzież odpowiadała wskazując jedną z możliwości:

mniej niż 1 godzinę	3 godziny
1 godzinę	4 godziny
2 godziny	5 godzin lub więcej

Policzono łączne odsetki odpowiedzi:

do dwóch godzin
ponad dwie godziny.

Wyniki przedstawia tabela.

Tabela 53. Czas spędzany dziennie w internecie

	szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
	Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
	ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
do 2 godzin	31,7%	35,6%	29,0%	30,9%	38,6%	23,8%	18,4%	22,2%	14,5%	16,1%	21,0%	10,1%
ponad 2 godziny	68,3%	64,4%	71,0%	69,1%	61,4%	76,2%	81,6%	77,8%	85,5%	83,9%	79,0%	89,9%
	n.i.			p.i.<0,01			p.i.<0,01			p.i.<0,001		

Ponad 2 godziny dziennie:

spędza w internecie 64% chłopców z SP w Grudziądzu i 71% dziewcząt, istotnie częściej ($p.i.<0,01$) spędzają dziewczęta z SP we Włocławku (76%) w porównaniu z chłopcami (61%),

istotnie częściej ($p.i.<0,01$) spędzają dziewczęta ze szkół ponad SP w Grudziądzu (86%) w porównaniu z chłopcami (78%) oraz istotnie częściej ($p.i.<0,01$) spędzają dziewczęta ze szkół ponad SP we Włocławku (90%) w porównaniu z chłopcami (79%).

Problematiczne używanie internetu (PUI)

było diagnozowane 8-itemową Skalą Kimberly Young:

1. Czy czujesz się zaabsorbowana/y internetem (myślisz nieustannie o poprzednich bądź następnym pobytach w sieci)?
2. Czy czujesz potrzebę zwiększania ilości czasu korzystania z internetu?
3. Czy podejmowałeś/aś wielokrotnie nieudane próby kontrolowania, ograniczania lub zaprzestania korzystania z internetu?
4. Czy czujesz się zdenerwowana/y, zirytowana/y, przygnębiona/y, kiedy próbujesz ograniczyć lub przerwać korzystanie z internetu?
5. Czy zdarzało Ci się spędzać w sieci więcej czasu niż pierwotnie planowałeś/aś?
6. Czy naraziłeś się na złe relacje z bliską osobą, albo na utratę możliwości nauczania się czegoś z powodu internetu?
7. Czy okłamywałeś/łaś członków rodziny, nauczyciela czy inne osoby, aby ukryć, jak bardzo jesteś zajęty/a internetem?
8. Czy używasz internetu jako sposobu ucieczki od problemów lub w celu uniknięcia nieprzyjemnych uczuć (np. poczucia bezradności, poczucia winy, niepokoju lub depresji)?

Młodzież udzielała odpowiedzi wykorzystując skalę:

1. nie
2. raczej nie
3. trudno powiedzieć
4. raczej tak
5. tak

Zagregowano odpowiedzi *raczej tak* plus *tak* oraz policzono wskaźnik co najmniej 5 odpowiedzi *raczej tak* plus *tak*.

Wyniki przedstawia tabela.

Tabela 54. Odczucia i doświadczenia związane z internetem

szkoły podstawowe						szkoły ponadpodstawowe					
Grudziądz			Włocławek			Grudziądz			Włocławek		
ogółem N=482	chłopcy N=247	dziew częta N=207	ogółem N=356	chłopcy N=171	dziew częta N=168	ogółem N=772	chłopcy N=344	dziew częta N=339	ogółem N=667	chłopcy N=305	dziew częta N=276
Czy czujesz się zaabsorbowana/y internetem (myślisz nieustannie o poprzednich bądź następnym pobytach w sieci)?											
10,0%	9,5%	10,1%	9,1%	8,3%	10,8%	10,3%	8,8%	10,4%	12,6%	11,6%	13,0%
			*		*			*			
Czy czujesz potrzebę zwiększania ilości czasu korzystania z internetu?											
9,0%	6,6%	11,6%	9,3%	9,5%	7,8%	6,4%	5,3%	5,6%	6,8%	6,3%	6,5%
Czy podejmowałeś/aś wielokrotnie nieudane próby kontrolowania, ograniczania lub zaprzestania korzystania z internetu?											
16,4%	14,8%	18,4%	16,5%	12,5%	21,7%	18,1%	12,3%	22,7%	18,5%	12,6%	25,4%
Czy czujesz się zdenerwowana/y, zirytowana/y, przygnębiona/y, kiedy próbujesz ograniczyć lub przerwać korzystanie z internetu?											
11,3%	8,2%	15,0%	9,9%	8,3%	11,4%	10,1%	7,6%	10,9%	8,9%	7,0%	10,1%
								**			
Czy zdarzało Ci się spędzać w sieci więcej czasu niż pierwotnie planowałeś/aś?											
51,9%	48,4%	56,3%	50,3%	47,1%	53,3%	57,0%	53,2%	61,4%	58,6%	53,8%	65,6%
		*									
Czy naraziłeś się na złe relacje z bliską osobą, albo na utratę możliwości nauczenia się czegoś z powodu internetu?											
17,1%	15,2%	18,1%	14,1%	9,4%	18,0%	24,9%	19,0%	29,8%	19,5%	17,2%	22,1%
					**						
Czy okłamywałeś/łaś członków rodziny, nauczyciela czy inne osoby, aby ukryć, jak bardzo jesteś zajęty/a internetem?											
14,1%	10,3%	17,6%	11,4%	7,7%	13,8%	19,8%	15,8%	22,7%	15,5%	13,5%	18,1%
			*		**						
Czy używasz internetu jako sposobu ucieczki od problemów lub w celu uniknięcia nieprzyjemnych uczuć (np. poczucia bezradności, poczucia winy, niepokoju lub depresji)?											
27,5%	20,1%	35,8%	25,6%	13,5%	37,0%	34,1%	22,9%	44,8%	29,6%	20,5%	39,9%
		**			**			***			**
problemowe używanie internetu (co najmniej 5 wskazań tak lub raczej tak)											
6,3%	3,7%	8,2%	6,8%	3,5%	10,1%	7,8%	5,0%	9,7%	9,0%	5,9%	12,7%
		*			*			*			**

* p< 0,05, ** p< 0,01, *** p<0,001

W obu społecznościach i na obu poziomach nauki (klasy szóste SP i pierwsze ponad SP) dziewczęta powszechniej ujawniają przeżywanie problemów związanych z używaniem internetu.

Istotne statystycznie różnice między wynikami chłopców i dziewcząt wystąpiły:

w klasach szóstych SP w stwierdzeniach:

Czy czujesz się zaabsorbowana/y internetem (myślisz nieustannie o poprzednich bądź następnym pobytach w sieci)?

wśród 11% dziewcząt z Włocławka i wśród 8% chłopców,

Czy zdarzało Ci się spędzać w sieci więcej czasu niż pierwotnie planowałeś/aś?

wśród 56% dziewcząt z Grudziądza i wśród 9% chłopców,

Czy okłamywałeś/łaś członków rodziny, nauczyciela czy inne osoby, aby ukryć, jak bardzo jesteś zajęty/a internetem?

wśród 14% dziewcząt z Włocławka i wśród 8% chłopców,

Czy używasz internetu jako sposobu ucieczki od problemów lub w celu uniknięcia nieprzyjemnych uczuć (np. poczucia bezradności, poczucia winy, niepokoju lub depresji)?

wśród 36% dziewcząt z Grudziądza i wśród 20% chłopców
oraz wśród 37% dziewcząt z Włocławka i wśród 14% chłopców,

w klasach pierwszych szkół ponad SP:

Czy czujesz się zaabsorbowana/y internetem (myślisz nieustannie o poprzednich bądź następnym pobytach w sieci)?

wśród 10% dziewcząt z Grudziądza i wśród 9% chłopców,

Czy podejmowałeś/aś wielokrotnie nieudane próby kontrolowania, ograniczania lub zaprzestania korzystania z internetu?

wśród 25% dziewcząt z Włocławka i wśród 13% chłopców,

Czy czujesz się zdenerwowana/y, zirytowana/y, przygnębiona/y, kiedy próbujesz ograniczyć lub przerwać korzystanie z internetu?

wśród 11% dziewcząt z Włocławka i wśród 8% chłopców,

Czy używasz internetu jako sposobu ucieczki od problemów lub w celu uniknięcia nieprzyjemnych uczuć (np. poczucia bezradności, poczucia winy, niepokoju lub depresji)?

wśród 45% dziewcząt z Grudziądza i wśród 23% chłopców
oraz wśród 40% dziewcząt z Włocławka i wśród 21% chłopców,

Przyjęto, że na nałogowe korzystanie z internetu może wskazywać spełnianie pięciu spośród wymienionych 8 objawów (Young, 2009).

Co najmniej 5 odpowiedzi *tak* lub *raczej tak*:

istotnie częściej (p.i.<0,05) wskazało 8% dziewcząt z klas szóstych SP z Grudziądza i 4% chłopców

oraz istotnie częściej (p.i.<0,05) wskazało 10% dziewcząt klas szóstych SP z Włocławka i 4% chłopców,

istotnie częściej (p.i.<0,05) wskazało 10% dziewcząt z klas pierwszych szkół ponad SP z Grudziądza i 5% chłopców

oraz istotnie częściej (p.i.<0,01) wskazało 13% dziewcząt z klas pierwszych szkół ponad SP z Włocławka i 6% chłopców.

Tak więc problematycznie używa internetu

w klasach szóstych SP:

8% dziewcząt w Grudziądzu i 10% we Włocławku
oraz po 4% chłopców w Grudziądzu i we Włocławku,

w klasach pierwszych szkół ponad SP:

10% dziewcząt w Grudziądzu i 13% we Włocławku
oraz 5% chłopców w Grudziądzu i 6% chłopców we Włocławku.

Spis tabel

Tabela 1. Liczba klas	15
Tabela 2. Uczniowie w badanych klasach.....	17
Tabela 3. Liczebność wynikowej próby badawczej młodzieży	17
Tabela 4. Płeć badanych uczniów	19
Tabela 5. Wiek uczniów – szkoły podstawowe	20
Tabela 6. Wiek uczniów – szkoły ponadpodstawowe	20
Tabela 7. Narodowość	21
Tabela 8. Środowisko domowe	21
Tabela 9. Wykształcenie matki	22
Tabela 10. Wykształcenie ojca.....	23
Tabela 11. Rodzeństwo.....	24
Tabela 12. Miejsce zamieszkania.....	24
Tabela 13. Długość aktualnego miejsca zamieszkania	25
Tabela 14. Wiek zapalenia papierosa/e-papierosa po raz pierwszy.....	26
Tabela 15. Czy palisz papierosy?.....	27
Tabela 16. Czy używasz tzw. e-papierosów lub IQOS (urządzenie podgrzewające tytoń)?	28
Tabela 17. Przewidywania używania tytoniu w przyszłości	29
Tabela 18. Wiek świadomego wypicia napoju alkoholowego po raz pierwszy	30
Tabela 19. Co najmniej jednokrotne wypicie napoju alkoholowego (tzn. szampana, piwa, wina, wódki lub innego napoju zawierającego alkohol).	32
Tabela 20. Co najmniej jednokrotne upicie się napojem alkoholowym.	33
Tabela 21. Przewidywania picia napojów alkoholowych w przyszłości	34
Tabela 22. Przewidywanie niemożności odmowy wypicia alkoholu w sytuacjach	36
Tabela 23. Przekonanie o możliwości kupna alkoholu	37
Tabela 24. Wiek użycia narkotyków po raz pierwszy.....	38
Tabela 25. Używanie narkotyków w ciągu ostatnich 12 miesięcy.....	40
Tabela 26. Wskazania substancji używanych w ciągu ostatnich 12 miesięcy przez uczniów klas pierwszych szkół ponadpodstawowych.....	41
Tabela 27. Przewidywania używania narkotyków w przyszłości	42
Tabela 28. Ocena ryzyka palenia papierosów lub picia alkoholu.	44
Tabela 29. Ocena ryzyka używania narkotyków (umiarkowane lub duże ryzyko).....	45
Tabela 30. Zachowania sprzeczne z prawem.....	46
Tabela 31. Przemoc fizyczna lub psychiczna oraz cyberprzemoc.....	48
Tabela 32. Samoocena zdrowia psychicznego w ciągu ostatnich 30 dni	50
Tabela 33. Objawy depresyjne.....	51
Tabela 34. Myśli samobójcze w ostatnich 12 miesiącach (co najmniej jednokrotne).....	53
Tabela 35. Pozytywna ocena przez rówieśników funkcjonowania szkolnego	54
Tabela 36. Pozytywna ocena przez rówieśników zachowań antyspołecznych	56
Tabela 37. Pozytywna ocena przez rówieśników zachowań dotyczących środków psychoaktywnych	57
Tabela 38. Przekonanie, że wolno badanym lub ich rówieśnikom używać środków psychoaktywnych	59
Tabela 39. Średnia ocen na koniec poprzedniego semestru	60
Tabela 40. Wagarowanie (celowe opuszczanie całych dni) w ciągu ostatnich 30 dni	61
Tabela 41. Stosunek nauczycieli do uczniów. Odsetki odpowiedzi nikt lub niewielka ilość nauczycieli.	63
Tabela 42. Stosunek nauczycieli do uczniów. Odsetki odpowiedzi co najmniej połowa nauczycieli spełnia warunek opisywany stwierdzeniem.....	64
Tabela 43. Zaufanie do wychowawcy	65
Tabela 44. Poczucie uczniów więzi ze szkołą	66
Tabela 45. Ocena młodzieży wsparcie emocjonalnego od rodziców	68
Tabela 46. Akceptacja rodziców zachowań ryzykownych dziecka dotyczących środków psychoaktywnych	69
Tabela 47. Akceptacja rodziców zachowań ryzykownych dziecka dotyczących zachowań sprzecznych z normami	70
Tabela 48. Odrzucenie monitoringu rodzicielskiego, oczekiwań rodziców i zasad rodzinnych (pakiet A) ...	72

<i>Tabela 49. Odrzucenie monitoringu rodzicielskiego dotyczącego korzystania przez dziecko z internetu (pakiet B) .....</i>	<i>73</i>
<i>Tabela 50. Rozpowszechnienie alkoholu wśród dorosłych znanych respondentom .....</i>	<i>75</i>
<i>Tabela 51. Odsetki uczniów poświęcających na testowane czynności ponad 2 godziny dziennie w ciągu ostatnich 30 dni .....</i>	<i>77</i>
<i>Tabela 52. Kłopoty związane z korzystaniem z nowych technologii w ciągu ostatnich 30 dni .....</i>	<i>80</i>
<i>Tabela 53. Czas spędzany dziennie w internecie .....</i>	<i>80</i>
<i>Tabela 54. Odczucia i doświadczenia związane z internetem .....</i>	<i>82</i>